

Hvide Sande FiskeauktionStatsautoriseret
v. Otto Jensen

Tlf. (07) 31 10 89 . Privat (07) 31 14 79

Hanstholm FiskeauktionStatsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen

Telefon (07 91) Hanstholm 166

Thorsminde FiskeauktionStatsautoriseret
v. Harald Winkel

Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

MED »66«-BÅDENE

»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammershus« og »Bornholmerpillen«

Daglig afgang fra København kl. 23.30

Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00

I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.AKTIESELSKABET
DAMPSKIBSELSKABET PAA BORNHOLM
AF 1866**LEMVIG TANDTEKNIK**Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker

ALT I MODERNE TEKNIK

Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB

DANSK

ESBJERG**TOVVÆRKSFABRIK A/S**

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet

»Myren«

Korresponderende redere

HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
Vestervig**SKAARUP & SALSKOV**

Smede- og maskinværksted

Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

**Sømandshjemmet
& Afholdsrestaurant**

Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret

v. Jens Steen

Telefon (07) *83 14 11

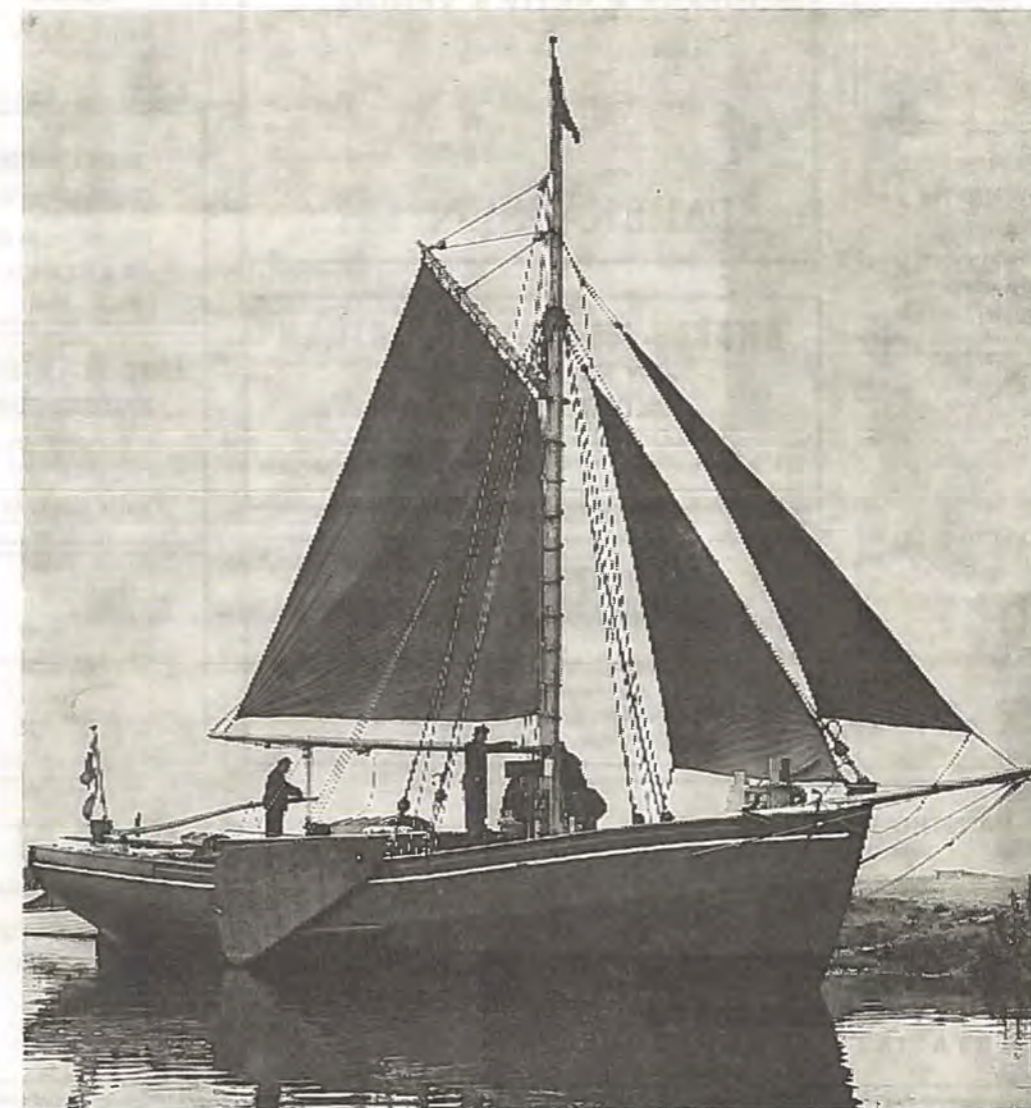

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 1

1. januar 1973

40. aarg.

„Johanne Dan“, et gammelt vadehavsskib, en evert, er nu forankret i Ribe.
Det er en nybygget kopi i fuld størrelse.

REJS MED

D. F. D. S.

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SÆLSKAB A/S

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIREN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

Dampskibsselskabet
TORM
København**J. GRUMSEN**
MASKINFABRIK
Tlf. (05) *12 54 22
ESBJERG

Marketenderiet

»NY HAVN«
ESBJERGIndeh. Svend Jørgensen
Kaffe og smørrebrød
Telefon (05) *12 82 88**ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN**

NY HAVN . ESBJERG

SILDEOLIE - EKSPORT
SILDEMEL - PRODUKT »999«

TLF. (05) *12 09 99 TELEGR.-ADR.: ANSILD

JØRGEN HANSENS
SKIBSSMEDIE
v. K. Nielsen
Morsøgade 11 . Esbjerg
Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

DANMARKS**HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE**Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping
Abonnement: 20 kr. årlig.
Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen
Artillerivej 40 B . København 8 . Tlf. (01-27) 881a 782

LEDIG

HANSTHOLM SØMANDSHJEMCafeteria . Restauration
Nye, moderne værelser
Tlf. (07 96 41 11) lokal 145**VIKINGEN**Havets, havnens, handelsens og hjemmets ill. magasin
Skandinaviens største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasinAbonnement: Kr. 48,60 årlig
Kontorer: Christiansborggade 1 . KøbenhavnAKTIESELSKABET
DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI

Esbjerg

Vestjysk Krystal Isværk A/S Tlf. (05) 12 00 66

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 1

1. januar 1973

40. årg.

Satte sine sidste kræfter til for at redde sin søn

„Den 6te august 1903 blev undertegnede (Anders Jensen) funden bevidstløs af Det danske Redningsvæsen i Jammerbugten efter forliset af den norske galease „Calypso“, ført og ejet af min far, Guttorm Peder Jensen, som satte livet til efter antagelig at have sat sine sidste kræfter til for at redde sin søn, som således blev den eneste gjenlevende. Jeg har således ganske varige minder og kjensler over for Eders arbejde“.

Således begyndte et brev, som redningsvæsenet i 1954 modtog fra Andrew Jameson, Los Angeles, Californien, med en forespørgsel om muligheden af at få fremskaffet oplysninger om en begivenhed, der skulle være passeret en gang i 80'erne, hvor briggen „Almo“ af Andrew Jamesons farfar skulle være sejlet klar af den jyske vestkyst i en forrygende storm. Men nøjagtigere tidsangivelse eller noget nærmere kunne forespørgeren ikke oplyse.

Da den omspurgte brig „Almo“ ikke var strandet på den jyske vestkyst, foreligger der ikke ved redningsvæsenet noget, som kan tjene til oplysning om den pågældende begivenhed, hvilket blev meddelt forespørgeren.

Derimod findes der i redningsvæsenets arkiv beretninger om det af Andrew Jameson oplyste vedrørende galeasen „Calypso“s stranding, og hvoraf fremgår, at A. J. var den eneste, der reddede livet. Og da det muligt kunne interessere, blev der sendt A. J. afskrifter af de originale indberetninger fra stationslederne (opsynsmændene) ved redningsstationerne „Slettestrand“ og „Thorupstrand“, som begge var i virksomhed ved den pågældende lejlighed.

Thorupstrand

Den 6/8 1903 Kl. 9 1/2 Aften observeredes et Skib med Blus ca. 1/2 Mil til Søs lænsende mod Land.

Vinden var VNV, Storm og ualmindelig høj Sø. Jeg lod strax Mandskabet og Hestene sammenkalde, som fuldtallig øjeblikkelig gav Møde, og samtidig alarmeredes Redningsstationen „Slettestrand“.

Strax opsendtes 3 Signalaraketter som Signal til Skibet, at det var observeret. Derefter afsendtes en Vogn med Raketapparaterne samt 4 Mand og Opsynsmanden Kl. 9 3/4, som kørte østefter fra Stationen. Baaden og en Vogn med øvrigt Materiel samt de øvrige af Mandskabet skulle komme, saa snart de var klar. Endnu var Skibet ikke tøret.

Da de havde kørt ca. 1 1/4 Mil, kom vi til Stedet, hvor Skibet var tøret paa Kollerup Strand, da var Kl. 11 3/4. Der laa et Stykke af Agterskibet, ellers var der ikke Spor af Strandingen at se.

Jeg gav saa Ordre til Vognen at blive der, to Mand og jeg gik saa østefter ad Stranden, hvor der laa en Del Vragstumper af Skibet, og da vi var kommen et godt Stykke hen ad Stranden, mødte vi Slettestrands Redningsmandskab, som havde funden 2 Mand af Besætningen, der var drevet ind paa et Stykke Vrag, men den ene var død, det var Captainen, den anden, *Kokken Anders Jensen, en Søns af Saptainen*. De var begge bragt op til J. P. Larsen ved Svinkløv, og der var Bud efter Lægen.

Der blev saa aftalt med Opsynsmanden fra Slettestrand, at vi kunde kjøre hjem igen, da der ikke var noget at gøre. Slettestrands Redningsmandskab skule saa holde Vagt, om muligvis der skulde drive flere af Besætningen i Land.

Da vi kom tilbage til Stedet, hvor Vognen holdt, var Redningsbaaden ankommen, vi kjørte saa hjem efter og kom til Baadhuset Kl. 4 Morgen. Baaden og øvrigt Materiale blev saa indlagt og ordnet klar til Brug igjen, færdig Kl. 5 1/2 Morgen.

Det oplystes senere, at det strandede Skib var Slup „Calypso“ af Tvedestrand, Captain Jensen, paa Rejse fra Emden til Kjøbenhavn med en Slags Jord. Besætningen, i alt 4 Mand, og de 2 savnes endnu.

Arsagen til Strandingen: Skibet var sprunget læk og maatte derfor holde paa Land.

(sign.) A. Christensen.

Slettestrand

Udskriftet af indberetningsprotokollen for redningsstation Slettestrand lyder således:

Den 6. August 1903 Eftm. Kl. 9 1/2 kom der Telefonmeddelelse fra Thorupstrand, at der nordøst

ud fra denne Station ca. 3/4 Mil fra Land saas en grøn Lanterne og Blus, og mentes det at Skibet sandsynligvis vilde komme ind i Nærheden af Svinkløv, da Vinden var Nordvest og stærk Storm.

Mandskabet og Transportheste blev øjeblikkelig tilsagt til Møde og mødte Mandskabet med Undtagelse af Martin Jensen, som ikke var hjemme, og af de kørepligtige mødte alle med Undtagelse af Gdr. Jacob Sørensen, der som Grund angav, at hans Heste vare trætte, da han nylig var kommen hjem fra en Køretur.

Kl. 10 1/2 afgik Apparater og Baaden fra Stationen, men ca. en Fjerdingvej vest for Stationen maatte Baaden lades tilbage, da Stranden var saa daarlig, at da 5 Spænd Heste, der var for Baaden, ikke kunde trække denne. Kort Tid efter kom Martin Jensen, der imidlertid var kommen hjem, til Stede med et Spænd Heste, og efter at disse var forspændt, blev Baaden kørt videre.

Kl. ca. 11 1/2 var Raketapparatet en Mil vest for Stationen, og traf vi der Baadmændene P. Chr. Andersen og J. P. Larsen, som vare sendt forud; disse 2 Mand havde nylig fundet 2 Mand i Havstokken i bevidstløs Tilstand og fastsurret til en Friholt, da var der Tegn til Liv i dem begge, men da den ene døde, medens vi arbejdede med ham, fik vi dem begge i Hus og øjeblikkelig Bud efter Læge for om mulig at redde dem. Det skal bemærkes, at kunstigt Aandedræt blev forsøgt ca. 1/2 Time for om mulig at faa Liv i den døde Mand.

Efter den reddede Mands Forklaring sønderlages Skibet straks efter det var tørnet.

Skibet var Galeasen „Calypso“ af Tvedestrand, Kaptajn Jensen. Besætningen, 4 Mand, paa Rejse fra Emden til Kjøbenhavn med Brunjord.

Grunden hvorfor der holdtes paa Land var, at Skibet var læk og Pumpe uklar.

Baad og Apparaterne kom tilbage til Stationen Kl. 5 Morgen, alt ordnet og indsat i Huset, Mandskabet hjemsendt Kl. 10 Form.

(sign.) Knud B. Kjelgaard.

Min fars indsats

Efter at have modtaget dette har Andrew Jameson skrevet et brev, som her gengives in extenso og med brevskriverens ordlyd:

„I denne bydel (Hillywood) er man bekjendt for at bruge digre udtryk. For øieblikket undres jeg om vi har nogen digre nok til at beskrive den overraskelse, som blev min ved at modtage Eders erede brev av den 27de December 54, svar paa mine forespørgsler med hensyn til en nat i den danske redningshistorie, som ofte i min barndom i Norge blev nevnt som „redselsnatten“ paa Jyllands vestkyst, samt avskrifter av „Calypso“s forlis fra baade Slettestrand og Thorupstrands redningsstationer.

Den egentlige hensigt med mine forespørgsler var om muligt at fastslaa datoen samt antallet av skib der

gik med denne nat. At jeg nævnte briggen Almo i denne forbindelse var nærmest for at tilkjendegi aarsagen.

Jeg er nu bedstefar og det forekommer mig at vore barn og børnebørn vet nesten ingenting om sine forfedre. Dette er en noksaa almen tilstand iblandt udvandrerne i dette land. Medens man er unge savnes ikke slige oplysninger, men eftersom man blir eldre, legger man merke til at interessen har vaaknet, men ikke i tide, for disse som var istand til at give førstehaands oplysninger har forsvundet. Saa jeg hadde i sinde at give nogle skildringer fra livet av vore forfedre, som vore børn og deres børn omsider vil sette pris paa. Saaledes den daad min bedstefar udførte hin nat lever endnu frisk i den tredie generation av dem, som udgjorde mandskapet paa „Almo“. Dette fandt jeg ud, da vi besøgte mit fødested i 1953. Jeg var opkalt efter min bedstefar, saa mange av den grund gjenga beretningen akkurat som jeg selv havde hørt den gjengit av deres bedsteforeldre i min barndom.

At De gik igang og fik avskrifterne af beretningerne fra „Calypso“s forlis var jo noget jeg slet ikke hadde ventet. Jeg hadde jo ikke før seet dem i skrift. Endskjønt jeg selv er den som staa bagom en stor del av oplysningerne henført, er der dog en del jeg ikke vidste med bestemthed, dog aned. Saaledes, til trods for at min far ikke gjenvandt bevidstheden før han døde, har jeg hele tiden veret sikker paa, at min redning i førstehaand beroede paa Far. Jeg grundet dette paa det faktum, at jeg tapté bevidstheden længe før vi naaede stranden. Paa dette tidspunkt var det intet tegn paa udmattelse at erfare hos far. Det aller-sidste jeg husker var, at jeg vaaknet ligesom ved og høre min fars røst opmanende mig til videre anstrengelser, thi troede han, sa han, at han hat foden paa bund i en bølgedal og deffor nyt haab. Jeg faldt imidlertid øieblikkelig og uvilkaarlig tilbage i fuld-stendig ubevidsthed. Men paa dette punkt var vi ikke bundet til noget. Riktignok friholten, beskrevet i Slettestrands rapport, havde vi begge, Far fremst jeg efter, under høire arm, men under venstre havde vi et sekstommers bord.

Det er vel derfor let at slutte sig til, at Far blev var min stilling og brugte taugenden paa friholten til aa sikre at jeg fulgte med, imedens han gav sine sidste kræfter i aa faa os paa land, som var umulig og se i braat, brending og mørke.

Visselig Eders store omtanke i at tilveiebringe disse avskrifter er kun een av de mange beviser paa, at de Skandinaviske lande har bedre ting for øie end at føre krig mod hverandre.

Er der noget jeg kan staa til tjeneste med ville det være en glede. Hjertelig tak“.

Således lyder brevet, der fortæller om en forbindelse mellem Danmark og Californien og om mænds indsats på havet.

Søren Lauritzen

Mands Minde

Dødsfald

Opsynsmand Johan Thorvald Larsen er pludselig afgået ved døden den 10. december 1972. Johan Larsen var født 29. marts 1906 og ansat ved redningsvæsenet 1. oktober 1937. Han var blevet opsynsmand ved redningsstation „Østerby“ den 1. november 1963.

85 år

Fhv. betjeningsmand Niels M. Gregersen, Ferring, fylder 85 år den 11. januar.

Fhv. bådfører Hans C. Jensen, Blåvand, fylder 85 år den 19. januar.

75 år

Fhv. bådmænd Niels A. Iversen, Rindby, fylder 75 år den 4. januar.

Fhv. opsynsmand Hans Chr. Andersen, Gl. Skagen, fylder 75 år den 5. januar.

Fhv. betjeningsmand Jens S. Pedersen, Tisvildeleje, fylder 75 år den 16. januar.

65 år

Fhv. bådfører Hans M. Hansen, Sønderho, fylder 65 år den 8. januar.

60 år

Opsynsmand Ove Jespersen Thøstesens, redningsstation „Blåvand“, fylder 60 år den 2. januar.

Fhv. betjeningsmand Peder P. Bank, Vedersø, fylder 60 år den 27. januar.

Jubilæum

Nedennævnte redningsmænd har den 1. januar 1973 været ansat i redningsvæsenets tjeneste i 25 år:

Opsynsmand Christian V. V. Langer, redningsst. „Flyvholm“. Opsynsmand Kristian Harborg, redningsstation „Vejr“.

Betjeningsm. Henry B. Christensen, redningsst. „Flyvholm“.

Fast ansættelse

Bådmænd Christian Honoré, redningsstation „Esbjerg“, er fastansat fra og med den 1. januar 1973.

Betjeningsmand Hans M. Borup, redningsstation „Ferring“, er fastansat fra og med den 1. januar 1973.

Bådfører Arne M. Kristensen, redningsstation „Nekso“, er fastansat fra og med den 1. januar 1973.

Bådfører Ingvar Jensen, redningsstation „Rønne“ er fastansat fra og med den 1. januar 1973.

Ansættelse på prøve

Fisker Esper Johannesen er ansat på prøve fra og med den 1. januar 1973 ved redningsstation „Hanstholm“.

Afskedigelser

Bådmænd Hans Kr. Jacobsen, redningsstation „Vejr“, er efter eget ønske og på grund af sygdom afskediget fra redningsvæsenets tjeneste ved udgangen af december 1972.

Bådmænd Lars P. T. K. Christensen, redningsstation „Hanstholm“, er efter eget ønske afskediget fra redningsvæsenets tjeneste med udgangen af december 1972.

Bådfører Jacob Christiansen, redningsstation „Vejr“, er efter eget ønske og på grund af alder afskediget fra redningsvæsenets tjeneste med udgangen af december 1972.

Bådmænd Lars C. V. Jensen, redningsstation „Anholt Havn“, er efter eget ønske afskediget fra redningsvæsenets tjeneste med udgangen af december 1972.

Redningsskibet »Vestkysten« har fået dobbelt maskinkraft

Redningsskibet „Vestkysten“ fik ved det årlige eftersyn i år installeret en ny hovedmaskine samt ny radiostation og selvstyrer, og man har haft gode erfaringer i de 1 1/2 måned, der er gået, siden „Vestkysten“ kom tilbage fra eftersynet, som i år tog længere tid end sædvanligt på grund af nyinstallationer, således at redningsskibet var på værft i 2 1/2 måned.

Den nye maskine er en 990 hk Alfa diesel – d. v. s., at den er dobbelt så stærk som den tidligere hovedmaskine. Det var blevet nødvendigt at få en stærkere

maskine. Kutterne er blevet så store, at det faktisk var umuligt at klare opgaven under hårde vejrforhold med den gamle maskine.

Grunden til, at „Vestkysten“ har fået ny radiostation, er, at nye skibe får en ny form for radiosender med enkelt sidebånd i stedet for som hidtil dobbelt sidebånd. Det bevirker dels større tydelighed, dels at der kan være flere på båndet.

„Vestkysten“s nye radiostation er stilbar, så den kan bruges til begge systemer. Det eneste, der endnu mangler til den nye station, er modtageren, som forventes installeret snart.

Den nye hovedmaskine og radiostation har kostet ca. 1 mill. kr.

1972 har været et travlt år for „Vestkysten“, som har udført over 100 aktioner, medens det højeste, man hidtil har været oppe på i et år, er 70-80.

Ikke en vind rørte sig, men havet var i voldsomt oprør...

Fhv. opsynsmand M. Tophøj, Hirtshals, og overlæge Knud Tophøj, Nørresundby, har skrevet denne beretning og sendt den til tidsskriftet. Vi benytter lejligheden til at bemærke, at vi er taknemlig for ethvert bidrag til tidsskriftet, skriftligt eller mundtligt. - Kun ved aktiv medvirken fra medlemmerne vil det være muligt at skabe det gode blad, et blad, der virkelig er bindeled mellem medlemmerne.

Vind eller blæst er årsagen til bølger i havet. Undtaget fra denne årsagssammenhæng er kun bølger, opstået ved jordrustelser eller vulkanudbrud. Det er imidlertid ikke således, at man altid kan forvente, der først kommer vind og blæst, og så lidt efter lidt mere og mere uro i havet med bølger og bråd, forudsat at blæsten bliver stærk nok. Det er en almindelig erfaring, at tidsintervallet mellem vind og bølger kan variere, særlig at intervallet kan blive meget kort. Det hører dog til sjældenhederne, at bølgerne opstår før vinden. Det følgende er en beretning om en sådan begivenhed.

Morgenen den 30. juni 1909 var en strålende sommermorgen ved Hirtshals. „Alle fiskerne var taget på havet fra den tidlige morgen. Hverken vind eller sø rørte sig, og naturen lå som i dvale“, således er optakten i opsynsmandens indberetning om begivenhederne.

Situationen ud for Hirtshals kl. ca. 8 om morgenen denne dag er rekonstrueret efter erindringer. På kortet er indtegnet, hvor de forskellige både befandt sig, markeret med numre, svarende til følgende:

1. Pram, d. v. s. en lille to-årsers robåd, som også medbragte mast og sejl. Den blev ført af Per Hejlesen, som var særdeles erfaren med forholdene på stedet. Hans makker var Martin Thomsen, Rajen. De røgtede tejer ved den grund, som kaldes „Klinken“.
2. Pram med Laurits Christensen Tophøj som fører, og hans søn Martin Lauritsen Tophøj (MT) var med. De røgtede tejer ved stengrunden „Folden“.
3. Pram med Martin Mikkelsen Sort og Niels Degn. De røgtede tejer ved „Eigrunden“.
4. Pram med hvilken Martin Jørgensen og Jens Peter Hansen røgtede tejer. Stedet for denne båd er usikker.
5. Pram hvori Jørgen Mouritzen var alene. Han løb tejer ved „Ejr Krundegrund“.
6. Pram hvor Chr Christensen var alene om at røgte tejer ved „Knudegrundene“.
7. Pram eller lille sejljolle med Martin Christensen og Jens Dahl, der løb tejer ved „Hvarregrund“.
8. Pram, hvor Jørgen Larsen fra Tornby var alene. Han var den eneste, der var på havet fra Tornby, han røgtede tejer ved „Hvarregrund“.

9. Sejljolle som tilhørte Anders Buhelt. Peder Haugaard fiskede denne dag med denne båd, og hans makker var Chr. B. Christensen. De var ved Uggerby for at røgte tejer.

10. Motorjolle, som tilhørte Ole Olesen. Hans makker var S. P. Hejlesen og Chr. B. Christensen. De var ved „Røde grund“ for at løbe tejer.

11. Motorjolle, der tilhørte Johan Thomsen. Med ham var denne dag Anders Buhelt. De var ca. en times sejls ude østen for „Kjulgrund“ for at fiske rødspætter til agn i hummertejner.

12. Motorjolle kaldet „Koen“. Den tilhørte Chr. Rynk og hans makker var Peter Andersen. Deres lokalisation kendes ikke.

13. Motorjolle, der tilhørte Per Chr. Larsen. Med ham var faderen Chr. August Larsen og vistnok Chr. Thomsen. Bådens lokalisation usikker.

14. Motorjolle, der tilhørte Senius Grønhøj. Mere om dem vides ikke.

Der var yderligere 5 motorjoller på havet, hvilke disse var, er forsvundet fra erindringer.

Indberetningsprotokollen fortsætter: - „Men omkring kl. 8 fik havet en hård lyd. Opsynsmanden ilede straks til faresignalstationen og så da, at der begyndte at blive lidt sø på revlerne og gik i gang med at hejse ballonerne. Inden dette var gjort, var havet kommet i voldsomt oprør, hvorfor der straks gik bud til mandskabet og hesteejerne om straks at give møde ved stationen. Båden transporteredes til stranden tæt østen for landingsmolen og klargjordes. Der antoges 6 mand i stedet for de 6 bådmænd, der var på havet.

På 15 minutter var båden klar til at gå fra land, og mandskabet og stedfortræderne samt opsynsmanden indtog deres pladser, og kl. 8.30 kom båden flot og roede ud. Ikke en vind rørte sig, men havet var i voldsomt oprør, og båden fyldtes flere gange med vand. Med stort besvær lykkedes det at komme ud til de farestedte fiskere, der lå en halv kilometer fra land og hele tiden måtte holde udefter for ikke at komme bråddet for nær. Mandskabet af 5 pramme optoges i redningsbåden, i alt 10 mand, der alle fik bælt på, som var medbragt, og roede så for indgående“.

MT var med sin far, Lauritz Tophøj, gået på havet ved firetiden om morgenen for at løbe tejer. Det var en sommermorgen med havet „i et skind“. De havde røgtet de fleste tejer og havde 7 hummere gående i bunden af prammen. Ved 8-tiden var de ved „Folden“ ud for Hirtshals fyr, da der pludselig - og d. v. s. i løbet af ganske få minutter - kom voldsom uro i havet med store bølger fra nordøst, med bråd over revlerne; men bølgerne brækkede også langt ude i havet. Det mærkelige var, at ikke en vind rørte sig.

De begyndte straks at ro mod øst hen mod molen. De fik følge af en anden pram (1). Per Hejlesen, der var så godt kendt med alle de mulige steder at kom-

me i land, anså det for at være en for stor risiko at ro over revlerne. Hvis båden her nemlig ramtes af en sø, der brækkede, ville den fyldes med vand og rulle rundt.

Det var egentlig ikke vanskeligt at ro i dette vindstille, selv om havet var voldsomt. Da de kom til molen, lå redningsbåden der og ventede. Der var ikke problemer med at komme over i denne; de blev taget direkte over og måtte ikke i havet.

Med redningsbådens første last var foruden disse fire fra pram 1 og 2 også mændene fra pram 3 og 4. Hvem de sidste to var i den første last er glemt.

Indberetningen fortsætter: „... og dertfer atter ud. Men denne gang kom det til at stå hårdt med at komme over. Vinden var meget hård af NNØ og med vinden strøg det havet noget. Vi betydede motorjollerne, der havde ligget udenfor et par timer, at de måtte se at slippe over, da det var lidet sandsynligt, at der kunne roes oftere, og viste dem det bedste sted og meddelte, at en fladbåd lå indenfor rede til hjælp i påkommende tilfælde, og 8 motorjoller gik ind, nogle vandfyldtes, men alle landede velbeholdent, hvad delvis har sin grund i luftkasserne, ellers var flere joller gået tabt. Et middel, der også hjalp, var, at de alle kastede petroleum i havet.

Endnu var tilbage 4 pramme, og mandskabet, 8 mand, optoges i redningsbåden og kom lykkelige og vel i land. Det havde også været umuligt at ro oftere, da vinden tiltog i styrke“.

Som yderligere detaljer kan fortælles, at sejljolle 9 var ved Stengrundene ud for Uggerby og løbe tejer. Mens de var der, begyndte bråddet, som var voldsomt over de lave stengrunde dér. De roede derfor sejljollen udefter, og da der på dette tidspunkt kom lidt vind, satte de sejl og havde god vind vest på til molen. Der blev de taget over i redningsbåden, efter at de havde lagt jollen for anker. Den blev liggende og blev reddet næste dag.

Motorjolle 10 var ved „Røde grund“, da bråddet begyndte. Den sejlede øst efter for at komme til vestmolen. På vejen mødte den de to pramme 5 og 6, som blev taget på slæb. Mens de endnu var langt ude i havet, brækkede en stor bølge over motorjollen, mens prammene gik fri. Bølgebrækket gik specielt ind over jollens bagende. S. P. Hejlesen har fortalt, at da han igen kunne se for vand, hang Ole Olesen ude i havet og holdt fast med begge hænder i rorpinden. Han blev hjulpet indenbords, men jollen var fuld af vand og holdt sig formentlig kun flydende ved lufttankene, der er omtalt i indberetningen. Motoren var gået i stå. Man gjorde så det, at S. P. Hejlesen kom over i pram 5, og Chr. P. Christensen kom over i pram 6. Disse to pramme roede indefter, og mændene blev taget op af redningsbåden ved vestmolen.

Ole Olesen blev i sin jolle. Motorjolle 13 kom fra nordvest. En mand derfra kom over i jolle 10, og denne kom på slæb efter 13. Mens de sejlede lidt udefter, fik de pumpet jollen tom for vand, og det lykkedes også at få motoren i gang. Disse to joller er af de 8, som gik ind ved egen hjælp.

Motorjolle 11 var ude at „snurre“ rødspætter til

agn i tejerne. De var ca. en times sejls ude for Kjulgrund. Da grejerne var reddet, sejlede de indad og kom uden særlig dramatik til vestmolen. Her ankredes jollen op, og de to mænd må være kommet over i en anden jolle, da de ikke nævnes blandt dem, som var med redningsbåden ind. I redningsindberetningen står: „en lille jolle, der ikke havde luftkasser, er bortdrevet og formodes sunket“; det var jolle 11. Den forsvandt fuldstændig.

Pram 7 var ret langt ude, men mændene klarede at ro ind og var med i redningsbådens anden last.

Pram 8 fulgtes indefter med pram 7, og Jørgen Larsen kom også over i redningsbåden.

„De reddede fiskeres navne er følgende 18 mand: Martin Jørgensen, Jens P. Hansen, Martin Sort, Niels Degn, Martin Thomsen, P. Hejlesen, S. P. Hejlesen, Jørgen Mouritzen, Laurits Christensen Tophøj, Martin Christensen Tophøj, Jens Dahl, P. N. Haugaard, C. B. Christensen, Chr. Christensen, Chr. P. Christensen, Peter Andersen, alle af Hirtshals, og Jørgen Larsen af Nørre Tornby“.

Den første pram, som kom i land, var 8. Den var ikke ankret op. MT stod i klitten og så den drive igennem bråddet. Hvor mange gange den snurrede rundt her, kan man kun gætte på. Da den kom til land 3-400 meter vest for molen, var han med til at trække den op. Den var ubeskadiget, og Jørgen Larsens fiskekniv lå stadig på toften. Det skete samtidig med, at redningsbåden kom ind for sidste gang.

Ca. en time senere kom pram 6 ind på stranden nedenfor kabelhuset en lille kilometer vest for molen. Den havde fået knubs, men var ikke egentlig medtaget. Pram 4 var den næste, der kom ind lidt vesten for fyret. Den var mest medtaget, men kunne repareres.

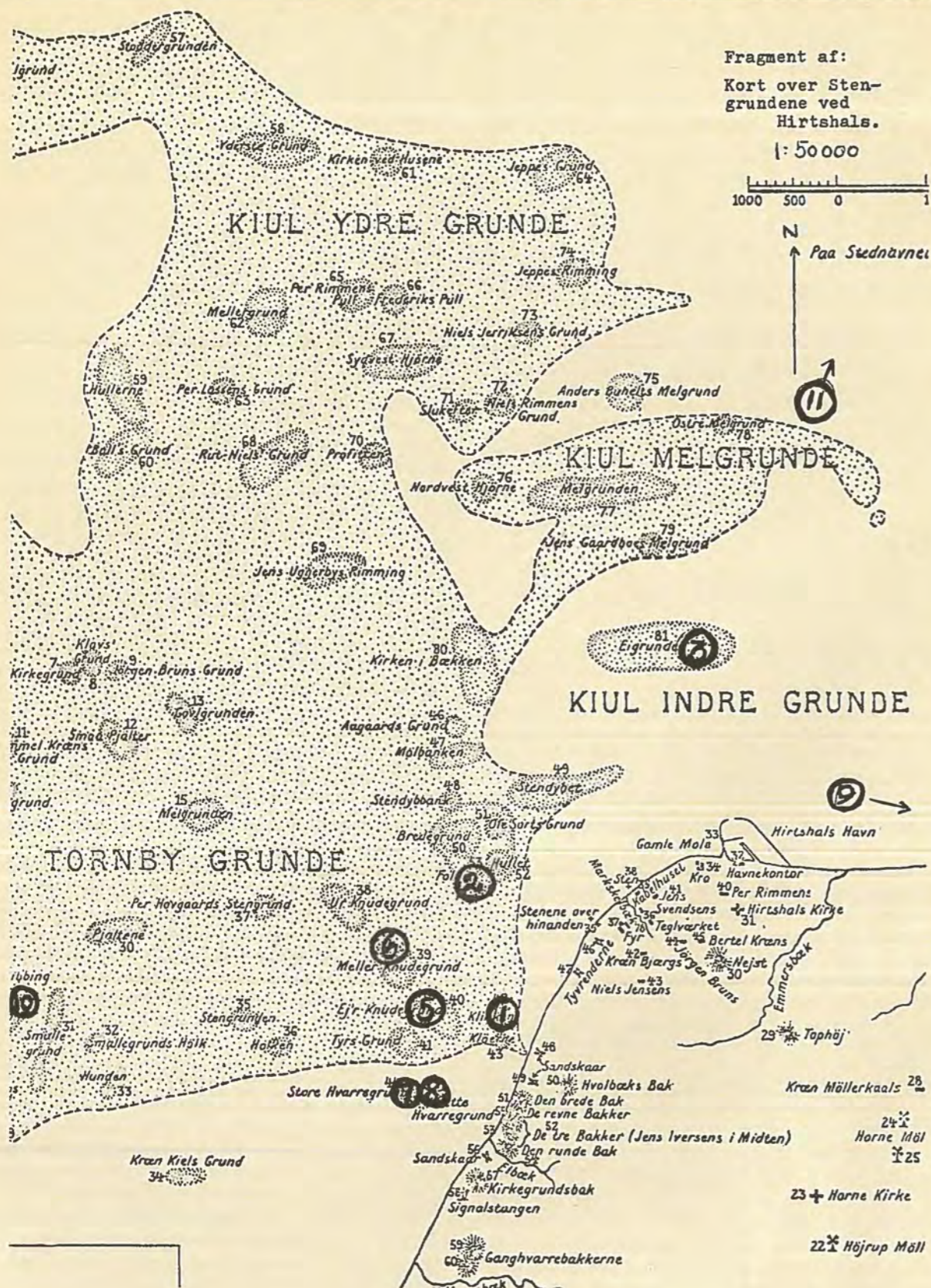
Disse tre pramme var ikke ankret op.

Pram 1 og 7 samt sejljollen 9 blev liggende for anker og reddedes næste dag. Prammene var fulde af vand, mens sejljollen var næsten tom.

Pram 2 drev i land 4 dage senere ved Rødhus. Strandfogeden dér ringede til strandfogeden i Hirtshals, som sendte bud til MT. Han cyklede da til Løkken og derfra ad stranden til Rødhus. Her fandt han prammen, der var i god behold, og de syv hummere gik stadig i bunden. Masten og sejlet var da også stadig bundet til rælingen. Det øvrige løsøre manglede.

MT besluttede sig for at cykle til Løkken med hummerne. Der blev de godt solgt. Da han cyklede ad stranden tilbage til Rødhus, fandt han rorpinden og de to årer. Derefter var cyklen godt læsset. Næste morgen var vejret godt med let vestenvind. Han satte prammen i vandet og sejlede øst på. Da han var på højde med Lønstrup, friskede vinden lidt mere, end han syntes om. Det gik dog godt, og han landede i god behold ved Hirtshals vestmole.

Et par dage senere igen kom pram 3 i land ved Grønhøj. Denne pram var forsikret, og forsikringen ordnede det sådan, at en motorjolle sejlede dertil og tog den på slæb til Hirtshals. MT kom med denne jolle til Grønhøj, gik derfra til Rødhus, fik fat på sin cykel og kørte hjem.

Dermed var denne begivenhed endt.

For MT har denne tildragelse altid været mærkelig og uforklarlig – at havet kunne komme så pludselig i voldsomt oprør i fuldstændig vindstille.

I „Danske sagn, som de har lydt i folkemunde“ af E. Tang Kristensen er der adskillige sagn, der handler om havmænd og havfruer, som af forskellige grunde bevirker uvejr. Det er formentlig sådanne „uforklarlige“ tildragelser, som man har „forklaret“ ved disse overnaturlige væsners indgriben.

I Vendsyssel Tidende blev der i dagene efter tildragelsen skrevet om den, og muligheden for jordrustelser af vulkanudbrud blev fremsat som mulige forklaringer. Danmarks meteorologiske Institut forklarer fænomenet på følgende vis:

„Desværre er det observationsmateriale, der står til rådighed fra den tid, forholdsvis begrænset, og det vil derfor ikke være muligt at belyse situationen fra alle sider. Den mest sandsynlige årsag til hændelsen må dog søges i en for denne årstid ret usædvanlig vejrudvikling over Skandinavien.

I forbindelse med et kraftigt højtryk over Nordhavet og Ishavet rådede der hen imod slutningen af juni en overvejende nordlig luftstrømning over den skandinaviske halvø, og ishavsluft bredte sig ned over Skandinavien. I forbindelse med dette kolde luftfremstød mod syd udviklede der sig den 29. juni et lavtryk omkring de svenske søer og Oslo-området, og lavtrykket bevægede sig herefter langsomt mod syd, ned over Danmark.

Den 30. juni om morgenen befandt lavtrykkets centrum sig omtrent over Nordjylland, og vinden var ret svag. På lavtrykkets nordside var den kølige luft imidlertid begyndt at strømme ud over Skagerak langs med den norske kyst, og koldluft-fremstødet var her ledsaget af tilsyneladende pludseligt opfriskende kraftig nordøstenvind. Kl. 8 lokal tid observeredes således ved Lista nordøstenvind, styrke 8, hvilket må betegnes som usædvanligt ved midsommertid. Dette stærkvindsbølge må have strakt sig over hele Skagerak fra den svenske kyst til Vesterhavet, idet vindobservationerne senere på dagen viser lignende vindstyrke ved Skagens Rev Fyrskib, og søen må da have reageret omgående på denne vind. Det må således formodes, at en kraftig dønning med en sydvest- til sydgående bevægelse må være opstået i den nordlige del af Skagerak. Selve lavtrykket bevægede sig kun langsomt mod syd, således begyndte vinden først omkring middag at friske op ved den danske kyst, derimod skønner man, at bølgerne i form af dønning har forplantet sig med en hastighed af størrelsesordenen 20-30 knob. Bølgerne vil således være løbet fra vindfeltet, og de nåede derved frem til det omtalte område, før vinden begyndte at gøre sig gældende.

Desværre mangler der oplysninger om udviklingen natten i forvejen. Det er ikke muligt at fastslå, hvor længe nordøstenvinden havde stået på om morgenen, og en nøjagtigere tidsplan lader sig ikke opstille.

Ligeledes mangler man materiale til at fastslå, om bløggangen ved Hirtshals var særlig voldsom som følge af interferens mellem dønninger fra forskellige retninger, en mulighed som ikke kan udelukkes“.

LEMVIG

E. SMEDGAARD

Selv. Guld. Ubrt.
1838

TEL. *82 12 11 LEMVIG GUD 4 72 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATIONER

P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 09

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) *82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION

Statsautoriseret

v. P. Trillingsgaard

Telefoner: (07)

Hallen 82 03 35 . Kontor 82 06 13 . Privat 82 05 04

LEMVIG VODBINDERI

VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 06 03

Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN

Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 63

ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL

BRDR. SKOU

Telefon (07) *82 13 66

TRÆLAST OG BYGNINGSARTIKLER
CEMENTVARER BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT

Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

1/2 NORDVESTBANK

Lemvig

Kontorer i Harboøre og Thyborøn

„Johanne Dan” - et gammelt og nyt skib fra Vadehavet

Ribe var i forrige århundrede en vigtig handelsby med livlig skibsfart, og byen besejledes af mange mindre fartøjer, deriblandt everter, der var et typisk fartøj for sejlads i vadehavet, idet den er fladbundet. Everter benyttedes dog også til sejlads på Norge, Nordtyskland og Holland og muligvis England.

Skibsrederne Ivar og Knud Lauritzens farfar, tømmerhandler J. Lauritzen, stammede fra Ribe og var blandt andet reder med egne skibe, hvoraf en evert ved navn „Johanne“, der blev bygget i Ribe i 1867.

På baggrund af tilhørsforholdet til Ribe og af interesse for skibstyper fra tidligere tider besluttede Ivar og Knud Lauritzen at lade bygge et fartøj, som det var på den tid, og valget faldt på Jørgen Lauritzens evert, „Johanne“ af Ribe.

Skibet er bygget hos skibsbygger Magnus Clausen, Raun Bybergs Skibsbyggeri i Esbjerg, og skal for fremtiden ligge fortojet ved Skibbroen i Ribe og illustrere, at Ribe engang var en vigtig søfartsby.

På grund af de vanskelige besejlingsforhold tabte Ribe sin betydning som søfartsby, og med åbningen af Esbjerg havn i 1874 var en epoke slut, men byen er dog på en måde stadig en søfartsby, idet Ribe er hjemstavn for tømmerhandler J. Lauritzens oldebarn, Ole Lauritzens skibe i Olau Line.

Everten „Johanne Dan“ skal ikke blot tage sig ud som en del af vand- og bybilledet. Der vil blive adgang for besøgende om bord, og der vil i lastrummet blive opbygget et lille museum.

Ved bygningen af skibet er der - ved samarbejde med Nationalmuseet - gennemført et imprægneringsarbejde som vist aldrig tidligere ved bygning af et træfartøj her i landet, for således at bevare skibet langt ud i fremtiden.

Den tyske redningsmedalje

Fiskeskipper Harry Ottesen, Vinkelvej, Skagen, er tildelt den tyske redningsmedalje. Medaljen er tildelt som tak og anerkendelse af redningen af vesttyske søfolk. Det skete natten mellem den 3. og 4. marts i fjor, da flere skibe havarerede på søen. Den tyske coaster „Ernst Friesecke“, der havde syv mand og en kvinde om bord, var i vanskeligheder. Da coasteren lå med slagside omkring 45 sømil af Aberdeen, sendte den nødsignaler over radioen, men opgav unøjagtig position, hvorfor engelske fly, der gik til hjælp, ikke kunne finde skibet. Det lykkedes for Harry Ottesen, der ikke havde hørt radioen, men så coasteren sende nødraketter op. Maskineriet var gået i stå på coasteren. Dens besætning slap alle godt i redningsflåden og blev bjærget af Harry Ottesen og hans mandskab. Senere sang coasteren.

Harry Ottesen er af gammel Skagen-slægt. Familien har gennem generationer haft tilknytning til redningsvæsenet og har været med til redningen af omkring 100 mennesker.

HIRTSHALS

HANS SVENDSENS SKIBSBYGGERI

Alt i nybygninger
samt reparationer

Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS HIRTSHALS ISVÆRK

Telefon (08) 94 10 70

AKTIESELSKABET

VENDELBOBANKEN

HIRTSHALS AFDELING

Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM

Telefon (08) *94 19 44

God borgerlig middag . Pæne værelser

Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN

Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40

Altid 1. kl.s kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN

LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION

Telefon (08) *94 10 11

Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION

STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG

Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16

Telegramadresse: »Fiskeauktionen«

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«

Ansvarshavende redaktør:

H. Ingemann

Rindum Kirkeby . 6950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 63.

Forretningsfører og ekspedition:

Bogtrykker Gadgaard Nielsen

Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«

Hovedbestyrelse:

Formand: O. Wenzel Rasmussen

Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (06) 32 13 37

Næstformand: Theodor Jensen

Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58

Kasserer: Niels Chr. Andersen (Grønkjær)

Nørre Vorupør . 7751 Sjerring

Robert Iversen

Vesterhavsgade 121 . 7680 Thyborøn . Tlf. (07) 83 13 23

Anker Larsen

Havnegyden . 4583 Sjællands Odde . Tlf. (03) 42 05 29

Kjeld Petersen

Slettestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42

Søren Sørensen

Fiskebrogade 5 . 6700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 91 89

SKAGEN

SKAGENS FISKEAUKTION

Statsautoriseret

v. Aage Gelsenæs . Telegramadr.: Fiskeauktion

Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 20

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning

Telefon (08) 44 12 77 (2 lin.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT

Skibs- og bådbyggeri

Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD

Aut. installatør

SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet

SKAGEN ISVÆRK

Skagen . Telefon (08) 44 15 38

THISTED

MINDESMÆRKER

BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI

Thisted . Telefon (07-91) 94

SØRENSENS
Herremagasin

MIDT I

BYENS HJERTE

TORVEGADE 1 - TELEFON 499 THISTED

Morsø
Støbegods

Sparekassen for Lemvig og Omegn

Stiftet 2. aug. 1847 Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00

Kontortid 9.30-12.30 og 14-16
Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket

Thyborøn Afd. . Tlf. (07) 83 11 48
Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

ESBJERG

C. M. NØRSKOV LAURSEN

MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 60 00

Dæksmaskineri spec. for fiskerfartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri NY HAVN

Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 63

Anbefales med såvel nybygning
som reparation

SEJLMAGER

BRØDRENE MATHIASSEN

(H. Mathiasen)

NY HAVN

Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN

Vodbinderi og tovtjærer

NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 53

Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 82

HANS AA & SØNNER

Sejlmagere

NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN

MASKINVÆRKSTED

NY HAVN

TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION

Statsautoriseret

Indehaver: AAGE ANDERSEN

Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

Grundlagt 1833

Kvæsthusgade 1 . København K

Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75

Telegramadresse: Svitzersalvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S

Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99

NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft

v. Andersen, Jensen og Hagde

Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER

Hvide Sande FiskeauktionStatsautoriseret
v. Otto Jensen

Tlf. (07) 31 10 89 . Privat (07) 31 14 79

Hanstholm FiskeauktionStatsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen

Telefon (07 91) Hanstholm 186

Thorsminde FiskeauktionStatsautoriseret
v. Harald Winkel

Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

MED »66«-BÅDENE

»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammershus« og »Bornholmerpilen«Daglig afgang fra København kl. 23.30
Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.AKTIESELSKABET
DAMPKIBSSELSKABET PAA BORNHOLM
AF 1866**LEMVIG TANDTEKNIK**Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker

ALT I MODERNE TEKNIK

Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB

DANSK

ESBJERG**TOVVÆRKSFABRIK A/S**

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet

»Myren«

Korresponderende redere

HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
Vestervig**SKAARUP & SALS KOV**

Smede- og maskinværksted

Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

**Sømandshjemmet
& Afholdsrestaurant**

Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret

v. Jens Steen

Telefon (07) *83 14 11

LEMVIG BIBLIOTEK
LÆSESTUEN

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 2-3

Februar-marts 1973

40. aarg.

I anledning af vor artikel om stormflodskatastrofen for 100 år siden gør en af vore læsere os opmærksom på, at Holger Drachmann har malet et billede, der skildrer odelæggelserne. Man ser strandede og forliste skibe på Falsters sydkyst. - Maleriet hænger på museet i Ribe.

REJS MED

D. F. D. S.

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SÆLSKAB

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIR EN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

Marketenderiet

»NY HAVN«

ESBJERG

Indeh. Svend Jørgensen

Kaffe og smørrebrød

Telefon (05) *12 82 88

Dampskibsselskabet

TORM

København

J. GRUMSEN

MASKINFABRIK

Tlf. (05) *12 64 22

ESBJERG

ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN

NY HAVN . ESBJERG

SILDEOLIE - EKSPORT

SILDEMELE - PRODUKT »999«

TLF. (05) *12 00 00

TELEGR.-ADR.: ANSILD

JØRGEN HANSENS

SKIBSSMEDIE

v. K. Nielsen

Morsøgade 11 . Esbjerg

Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

DANMARKS

HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE

Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping

Abonnement: 20 kr. årlig.

Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen

Artillerivej 40 B . København 8 . Tlf. (01-27) A8ta 782

LEDIG

HANSTHOLM SØMANDSHJEM

Cafeteria . Restauration

Nye, moderne værelser

Tlf. (07 96 41 11) lokal 145

VIKINGEN

Havets, havnens, handelens og hjemmets ill. magasin

Skandinaviens største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasin

Abonnement: 42,- kr. årlig

Kontorer: Christiansborggade 1 . København

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI

Esbjerg

Vestjysk Krystal Isværk ^{A/S}

Tlf. (05) 12 00 66

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 2-3

Februar-marts 1973

40. årg.

Abekattestregere på havet...

Mange sælsomme tildragelser har fundet sted på havene i tidernes løb, men det tør vel nok siges, at den tyske damper „Braunsfels“ kom ud for noget ganske enestående på sin rejse over Atlanterhavet en sommerdag i 1908.

„Braunsfels“ førtes af den dygtige og robuste kaptajn Weichmann, der som så ofte før havde indtaget en ladning indiske dyr i Calcutta; ladningen, der bestod af tigre, leoparder og slanger samt 400 aber, var bestemt for en dyrehandler i New York. Tillige medfulgte nogle indfødte dyrepassere, der især havde nok at gøre med fodring af aberne, der var under lås og slå i store bure nede i lasten.

At sejle med en sådan last var i sig selv betænkelig. Der er ingen tvivl om, at tanken om, hvad der ville ske, hvis aber, slanger og rovdyr slap løs under en storm, ofte viste sig i søfolkens ondeste drømme. Kaptajn Weichmann havde imidlertid gjort turen før og satte uden betænkning kursen direkte mod New York gennem Det indiske Ocean, Det røde Hav, Suezkanalen, Middelhavet og Atlanterhavet.

Tam og lærevillig

„Braunsfels“ sejlede roligt og uden uheld gennem de asiatiske farvande og Middelhavet. Søfolkene vænede sig efterhånden til tanken om at befinde sig om bord i en flydende zoologisk have, ja, tilværelsen skulle efterhånden blive af fornøjeligste karakter, da man opdagede, at en enkelt af aberne var usædvanlig tam og lærevillig, hvorfor den blev hele bådens kæledægge og døbt til at hedde „Miss Elisabeth“.

„Miss Elisabeth“ var ganske usædvanlig lærevillig og efterbede alle, så hun efterhånden så sig i stand til at udføre al slags arbejde om bord. Ganske vist var hun ikke særlig ihærdig, men matroserne morede sig med stadig at lære hende nyt, så hun efterhånden både kunne spule dæk og bære affald fra kabyssen. Trods bådmandens ivrige anstrengelser lærte hun dog aldrig at splejse. Alle om bord morede sig med at oplære hende i nye færdigheder, og de indfødte dyrepassere prøvede at lade hende fodre og gøre rent hos sine 399 medskabninger, men meget blev det naturligvis ikke til, skønt hun var i stand til at efterbe indernes mindste bevægelse.

Sikksak-manøvrer

Første gang, kaptajnen måtte tage affære i anledning af „Miss Elisabeth“, var i anledning af en rorgæn-

gers forsøg på at lære hende at passe roret, hvad der førte til nogle fantastiske sikksak-manøvrer, hvad Weichmann ikke mente at kunne tolerere, skønt han ellers gerne selv deltog i løjerne, når det ikke gik ud over det gode sømandsskab.

Da „Braunsfels“ fra Gibraltar sejlede ud i Atlanterhavet, var „Miss Elisabeth“ blevet helt uundværlig om bord. Hun var ved sine tusinde påfund mandskabet til stor opmuntring under den meget lange sejlad, selv om hun af og til lavede gale streger. En nat skulle hun imidlertid foretage sig noget, der nok ville have skaffet hende ind i buret til de andre, hvis nogen om bord havde anet, hvad hun skulle forårsage.

Den listige abe

Mens størstedelen af skibets besætning sov sødeligt, listede „Miss Elisabeth“ forbi rorgængerens og de vagthavende og fandt ned i lasten. Vejen var hende ikke ukendt, og det lykkedes hende at snige sig forbi de sovende indere og ind til abeburene. Trods mørket kunne hun let orientere sig og fandt nøglen på det sted, hvor dyrepasserne plejede at hente den.

☆ Kort efter stod hun foran det største bur, hvor
☆ fyrretyve fangne aber forundret iagttog hendes
☆ forehavende. En af hendes indiske venner havde
☆ flere gange for morskabs skyld ladet hende prøve
☆ at åbne burene, hvad der også lykkedes denne
☆ gang. Fyrretyve aber tumlede ud, mens hun gik
☆ i gang med de andre langt større bure, hvis låse
☆ heller ikke modstod hendes anstrengelser.

De indiske dyrepassere vågnede, da hundredvis af aber løb over dem på vej mod friheden. Virkningen, da de mange aber viste sig på dækket, var forbløffende. Rorgængerens blev rædselsslagen og tog flugten, og trængslen blev snart så stor, at enkelte aber puffedes i vandet.

– Aberne er over os, lød det fra ophidsede søfolk, mens de frigivne dyr klatrede op i masterne og placerede sig, hvor det var mest bekvemt.

Vågnede til mareridt

Kaptajn Weichmann vågnede op til et mareridt, han ikke kunne opleve værre i drømme. Skibet var blevet en sand heksesabbat, og han havde vanskeligt ved at komme frem for abekroppe. Fra maskinrummet til mastetoppen vrimlede det med aber, der følte sig

usædvanlig kåde over den genvundne frihed og derfor spillede bold med alt, hvad der ikke netop var nagelfast.

Aberne virkede som uartige skolebørn, men vel at mærke af den slags, der ikke kunne tales til fornuft. Nogle af de dristigste var brudt ind i kabyssen, hvor de bemægtigede sig alt, hvad der hed gryder og potter, hvis indhold de åd eller hældte i hovedet på hinanden. Andre legede med redningsbælterne, mens andre igen havde bemægtiget sig kaptajnens guldtræsedekasket, som gik skibet rundt under vilde hyl.

En særlig navigations-interesseret abe havde fået fat i roret, så skibet sejlede rundt i store halvcirkler. De mindst dristige var imidlertid de, der var kommet ned i kedel- og maskinrum, hvor synet af de hamrende maskiner og glødende fyrsteder gjorde et virkeligt indtryk på dem.

Krigsråd...

Kunne tildragelsen have sine humoristiske sider, var den imidlertid alvorlig nok. Al manøvrering af skibet var umulig på grund af abernes tilstedeværelse. Enkeltvis havde de ikke været i stand til at gøre et menneske noget, men på grund af deres antal kunne de blive farlige nok, hvis de følte sig irriteret, og desuden havde de for vane at kaste alt muligt i hovedet på de, der opholdt sig på dækket.

Maskinrummet var det sikreste opholdssted for mandskabet. Der blev holdt krigsråd under kaptajnens føresæde. Det gjaldt om at få aberne uskadeliggjort hurtigst muligt. En storm ville blive en katastrofe under disse forhold, og desuden anede ingen, hvor man drev hen, da dyrene hindrede enhver observation. Førstestyrmanden foreslog, at man skulle skyde mytteristerne, men det ville kaptajnen helst undgå, da de vurderedes i en ret høj pris. Hvad ville rederen sige, om han fra New York måtte meddele, at han havde måttet aflive det meste af skibsladningen.

Imidlertid blev man enige om at forsøge kaptajnens forslag, der gik ud på, at man skulle overmande abe efter abe og føre dem ned til burene. Det lykkedes da også at komme op på dækket, hvor det var en let sag at fange en abe, så tæt som de sad, men det viste sig hurtigt, at dyrenes sammenhold var større end ventet, hvad der gav sig udslag i rasende angreb mod kaptajnen og hans folk, der blev nødt til at indstille arrestationerne, især da de stod i fare for at blive skubbet i vandet af en kompakt mur af aber.

Gode råd var efterhånden dyre. Opholdet i maskinrummet blev uudholdeligt, mens aberne langsomt ødelagde skibet og dets instrumenter. Først efter to dages forløb fik bådmanden en glimrende ide.

En god ide

– Vi kan drikke dem fulde i et par tønder rom, sagde han.

Der blev almindelig latter over dette forslag, men kaptajnen syntes ikke, det var så dårligt endda, for nu var aberne efterhånden godt sultne, så kunne man blot få dem til at spise brød, dypet i rom, skulle alkoholen nok gøre sin virkning.

☆ Det lykkedes at skaffe både rom og brød, uden ☆ at det blev stjålet af de maveknurrende aber, men ☆ da det præparerede brød blev lagt op på dækket, ☆ drattede flere i vandet under kampen for først at ☆ få noget at æde. Efterhånden stiftede alle 400 ☆ aber bekendskab med det romvædede brød, og ☆ virkningen udeblev heller ikke. Dyrene overfaldtes af en uimodståelig dvaskhed, hvorefter de faldt ☆ om som fulde folk.

Det var nu en let sag at overmande de berusede mytterister og bære dem ned i burene, hvor de atter vågnede op i fangenskab. Kaptajnen og besætningen åndede lettet op og var taknemmelige for, at rovdirene ikke var sluppet løse, for så var det ikke sikkert, det var gået så godt.

Ingen har vel med større glæde stået ind i Brooklyns havn end kaptajn Weichmann, der endelig efter 74 dages forløb satte foden på sikkert abeløst land, men „Braunsfels“ trængte til en gennemgående reparation efter at have været genstand for 400 abers abekattestregere. Om „Miss Elisabeth“s skæbne vides kun, at hun sammen med nogle af lidelsesfællerne havnede i en zoologisk have i Chicago, hvor hun forhåbentlig ikke fik lukket sig ud.

Chris Paro

Gavebøssernes indhold i 1972

Allinge	15,00	Neksø	85,00
Anholt	0,00	Nymindegab ...	12,00
Bjerregård	12,45	Nørre-Vorupør	17,00
Blåvand	0,00	Odden Havn ..	0,00
Christiansø	12,00	Rindby	30,00
Esbjerg	33,78	Rømø	12,00
Ferring	12,00	Rønne	16,00
Flyvholm	7,50	Skagen Havn ..	31,50
Gedser	25,00	Slettestrand ...	68,10
Gl. Skagen	41,25	Stenbjerg	22,50
Grenå Havn ...	35,00	Stevns	0,00
Gudhjem	12,00	Svaneke	21,08
Hals	5,00	Sæby	8,00
Hanstholm	0,00	Sønderho	15,75
Hasle	30,00	Søndervig	10,00
Hennegård	20,00	Thorsminde ...	20,00
Hirtshals	1,27	Thorupstrand	28,20
Hvide Sande ...	20,00	Thyborøn	5,25
Kandestederne	0,00	Tisvildeleje ...	3,00
Klintholm Havn	36,15	Tuskær	18,00
Klitmøller	0,35	Vedersø	0,00
Lildstrand	0,00	Vejrs	0,00
Lyngby	8,00	Vester-Ågger ..	0,00
Løkken	10,45	Vesterø	62,50
Lønstrup	130,00	Østerby	26,00

I alt kr. 979,08

Mands Minde

Dødsfald

Fhv. opsynsmand August Gudmandsen, Tisvildeleje, er afgået ved døden den 24. december 1972. August Gudmandsen var født 9. april 1897 og ansat ved redningsvæsenet 1. oktober 1942 og afskediget 31. januar 1963.

Fhv. bådmand Christian Jensen Ibsen, Rømø, er afgået ved døden den 9. januar. Christian Ibsen var født 11. okt. 1877 og ansat ved redningsvæsenet 1. oktober 1920 og afskediget 30. september 1939.

Fhv. bådformand Jens Kirk Nygaard, Flyvholm, er afgået ved døden 13. januar. Jens Nygaard var født 12. juli 1901 og ansat ved redningsvæsenet 1. oktober 1932 og afskediget 31. juli 1964.

Fhv. bådmand Hjalmar K. S. Bengtsen, Rønne, er afgået ved døden den 19. januar. Hjalmar Bengtsen var født 12. april 1906 og ansat ved redningsvæsenet 1. september 1947 og afskediget den 31. december 1967.

Fhv. bådmand Christian Pedersen, Jerup, er afgået ved døden 19. januar. Christian Pedersen var født 25. juni 1879 og ansat ved redningsvæsenet 1. oktober 1914 og afskediget 30. juni 1939.

Fhv. betjeningsmand Ingvar Andersen, Lyngby, er afgået ved døden 23. januar. Ingvar Andersen var født 18. maj 1900 og ansat ved redningsvæsenet 1. januar 1954 og afskediget 31. maj 1963.

90 år

Fhv. bådmand Otto Jensen, Nørre-Vorupør, fyldte 90 år den 15. februar.

70 år

Fhv. betjeningsmand Niels E. Mogensen, Svaneke, fyldte 70 år den 5. februar.

Fhv. bådmand Christen S. Jensen, Tuskær, fyldte 70 år den 16. februar.

Fhv. opsynsmand Iver Chr. Dam, Søndervig, fylder 70 år den 28. marts.

65 år

Fhv. opsynsmand Andreas T. Busk, Rønne, fyldte 65 år den 1. februar.

Fhv. bådmand Thor H. E. Kofoed, Rønne, fyldte 65 år den 9. februar.

Fhv. bådmand Poul W. K. Pedersen, Østerby, fyldte 65 år den 25. februar.

Fhv. bådmand Aage Julius Poulsen, Neksø, fylder 65 år den 17. marts.

60 år

Bådmand Peter K. B. Jensen, redningsstation „Klitmøller“, fyldte 60 år den 20. februar.

Bådmand Knud Valdemar Larsen, redningsstation „Gedser“, fylder 60 år den 23. marts.

50 år

Bådmand Ingemann K. Kragh, redningsstation „Slettestrand“, fyldte 50 år den 11. februar.

Fast ansættelse

Bådmand Johannes Hejlesen, redningsstation „Hirtshals“, er fastansat fra og med den 1. februar 1973.

Bådmand Vagn Christiansen, redningsstation „Løkken“, er fastansat fra og med den 1. februar 1973.

Bådmand Elis S. Sørensen, redningsstation „Anholt Havn“, er fastansat fra og med den 1. marts 1973.

Bådmand Niels Peter Noer, redningsstation „Grenå Havn“, er fastansat fra og med den 1. marts 1973.

Bådmand Ulrik Sundgaard, redningsstation „Rønne“, er fastansat fra og med den 1. marts 1973.

Bådmand Kristian Christiansen, redningsstation „Vejs“, er fastansat fra og med den 1. februar 1973.

Bådmand Jacob Christensen, redningsstation „Vejs“, er fastansat fra og med den 1. februar 1973.

Ansættelse på prøve

Fisker Jacob Olsen er ansat på prøve fra og med den 1. januar 1973 ved redningsstation „Thorupstrand“.

Fisker Alex R. P. Rasmussen er ansat på prøve fra og med den 1. januar 1973 ved redningsstation „Anholt Havn“.

Fisker Finn Anders Ottendahl er ansat på prøve fra og med den 1. februar 1973 ved redningsstation „Anholt Havn“.

Hørt på havnen...

Der var kirkebryllup. Slør, skønne blomster i brudebuketten, kjole og hvidt, blomst i knaphullet – alt var i den bedste orden.

Men brudgommen, fiskeren Niels, var synlig nervøs, han havde ikke før været til kirkelig vielse.

Endelig stod han ved alteret ved siden af sin brud, men han stod ved den forkerte side.

Præsten hviskede: – Over på den anden side... Hvorpå Niels skrævede over alterskranken og stillede sig ved siden af præsten.

Det var lidt svært for gæsterne i kirken at bevare masken, men Niels måtte over skranken én gang til.

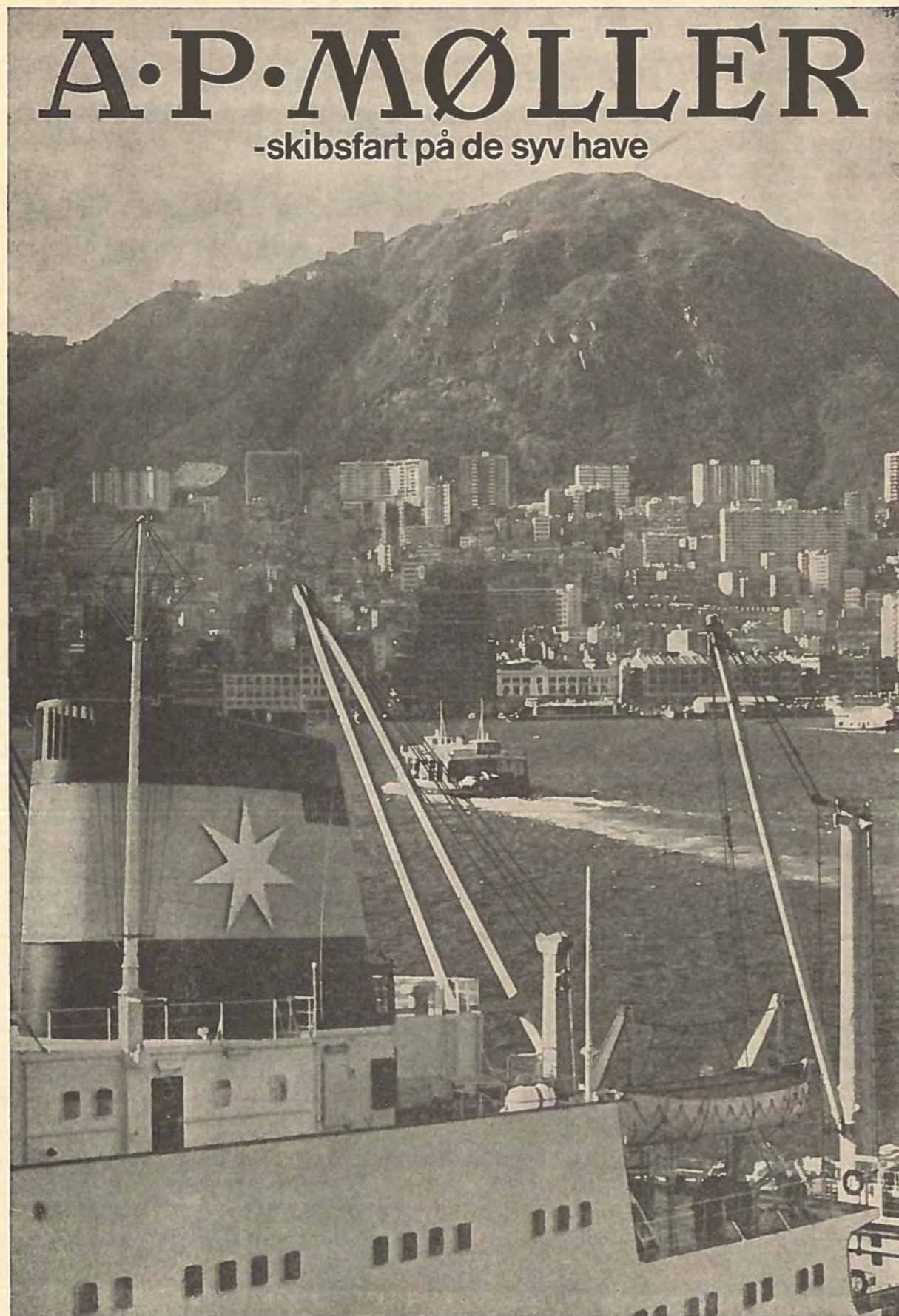
☆

Den 80-årige fhv. dommer J. C. Christiansen, Ringkøbing, der stadig er forstrandsbestyrer, fortæller følgende om en stranding ved Husby Klit i 30'erne:

Det var S/S „Farø“, der strandede, og besætningen blev reddet ved hjælp af raketapparat. Man fortalte, at kaptajnen havde stået på broen i et døgn i træk. Så var han gået til køjs, da man nærmede sig kysten. Han har vel næppe været klar over, at det var ved at gå galt.

Der er jo altid nogen, der vil fortælle historier. Og der er altså nogen, der vil påstå, at tovet til redningsstolen blev slækket lidt, da kaptajnen som sidste mand skulle i land. Det skulle være, for at de lige ville sikre sig, han kom vågen i land.

Men det passer selvfølgelig ikke. Sådan noget gør redningsvæsenet ikke, det ved vi jo!

A·P·MØLLER

-skibsfart på de syv have

TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Redigeret af
H. Ingemann, Ringkøbing

1972

39. årgang

1972
GADGAARD NIELSENS BOGTRYKKERI
LEMVIG

INDHOLDSFORTEGNELSE

	nr.		nr.
Forsideillustrationer			
Nytårsstemning ved havet	1	<i>Fødselsdage:</i> August Gudmandsen, Aksel Johan L. Jensen, Georg Kristian Lange, Hjalmar Søgaard, Jens Paakjær, Vrist Nielsen, Einar Jensen, Niels Skytt, Ejnar Kristian Vandborg, Peder Andreas Jensen	4
Kong Frederik	2	<i>Jubilæum:</i> Poul Skovgaard Larsen	4
Dronning Margrethe II af Danmark	3	<i>Ansættelser:</i> Søren V. Nielsen, Erik L. Vilsen, Aage Sørensen, Egon Havsgaard Nielsen, Vagn Grønvald Jensen	4
Hjælp til syg dansk sømand	4	<i>Afskedigelser:</i> Niels Kristian Ruby, Per Max Rosenkilde Møller, Erik Cornelius Pedersen, Einar Jensen	4
Hunden blev også reddet	5	<i>Dødsfald:</i> Aksel Valdemar Henriksen, Allinge,	4
Kænringsprøve med MRB 34	6	<i>Fødselsdage:</i> Peter Johannes Strøm, Christian Blegg, Jens Chr. P. Gammelgaard, Niels Edvard Nielsen, Harald Christian Christensen, Hans Pedersen, Sigvald H. Larsen, Fritz Attermann Brinch, Theodor Kristian Jensen	5
Den engelske redningsbåd „Arun“	7	<i>Ansættelser:</i> Niels Peter Nielsen, Dorald Frederik Christiansen, Leo A. Larsen, Lindy Larsen, Leif Abildgaard, Lars Clemen Vels Jensen, Niels Peter Ingemann, Preben Møller Ansen	5
Anker fra „Sct. George“	8	<i>Afskedigelser:</i> Knud Børge Johansen, Hans Pedersen, Ejnar G. Andersson, Villy Holm, Harry Haldur Rasmussen, Niels Gadgaard Jensen	5
Skoleskibet „Gorch Foch“	9	<i>Dødsfald:</i> Jens Christian Madsen, Nr. Vorupør ..	5
Modelbygger på søen	10	<i>Fødselsdage:</i> Jens Marinus Korsgaard, Sigfred Petersen, Hans Peter Brøchner Jensen, Viggo Johnsen	6
Olympisk sejlads	11	<i>Ansættelser:</i> Peter Andreas Gravesen, Mogens Kristian Kristensen, Mogens Nielsen, Finn B. Christiansen, Jørgen Ejvind Nielsen	6
Vrag efter decemberstorm	12	<i>Afskedigelser:</i> Per Lars Vendelbo Pedersen, Peter K. B. Jensen, Rudolf Grønkjær, Vilhelm Andersen, Alfred Andreas Andersen, Kristian Peter Pedersen, Ejnar Emanuel Sekkelund, Karl Christian Slot, Thomas Vrist Jacobsgaard, Edvard Hansen, Andreas Andersen, Anders Knudsen, Henrik Knudsen, Poul Nielsen	6
Mands minde			
<i>Fødselsdage:</i> Søren Thuesen Enevoldsen, Henrik Hansen Schmidt, Anders Kristian Jensen, Anders Christian Jensen, Christen Steensen, Holger Christian Johansen, Ejnar Mikkelsen, Marius Peter Jensen, Thomas Jørgen Martinsen, Hans Peter Joseph Jensen, Niels Regnar Nielsen Hjermitselev, Peder Pedersen	1	<i>Fødselsdage:</i> Laurits Julius Jensen, Christen Christensen, Niels Christian Rasmussen, Ole Jensen Rønn, Marius Christian Nielsen, Hans Jensen, Ove Løkke Jespersen	7
<i>Ansættelser:</i> Egon Christensen, Karl Anker Kristensen, Gunnar Andersen, Erik Vendelboe Pedersen	1	<i>Jubilæum:</i> Harry Mortensen	7
<i>Afskedigelser:</i> Frode Christensen, Erik Vendelboe Pedersen (Lildstrand), Verner Johannes Kofoed	1	<i>Ansættelser:</i> Bent Jacob Olesen, Arne Wohlert, Vagn Fischer	7
<i>Dødsfald:</i> Vilhelm Andersen, Lildstrand, Kresten Pedersen Gammelgaard, Vedersø	1		
<i>Fødselsdage:</i> Ludvig Johannes Ibsen, Niels Christian Christensen, Ove Emil Rømer, Michael Anders Petersen, Arnt Peter Christensen	2		
<i>Ansættelser:</i> Niels Clausen, Børge K. Jørgensen, Hans Jørgen Nielsen Andersen, Anker Winther Pedersen	2		
<i>Dødsfald:</i> Knud Hansen, Mandø, Vilhelm Hansen, Blokhuis	2		
<i>Fødselsdage:</i> Karl Marius Arildsen, Christian Christensen Harbo, Kristian Peter Styrbæk, Hans Hansen, Peder Munk Pedersen, Johannes Gotfred Jensen, Johannes Poulsen	3		
<i>Ansættelser:</i> Jens Baltesen, Anders H. Kristensen, Henry Jul. Nielsen	3		
<i>Afskedigelser:</i> Niels Kristian Ruby	3		

	nr.		nr.
<i>Afskedigelser:</i> Hans Jensen, Ove Løkke Jespersen	7	Blandede emner	
<i>Dødsfald:</i> Hans Peter Joseph Jensen, Nr. Vorupør, Harald Martinus Christiansen, Tversted	7	Bugservirksomhed eller ej – Skibsbygger Søren Christensen, Skagen – Hørt på havnen – Rednings-skibet „Nordsøen“ – Julestranding ved Thyborøn – Redningsulykken i Hvide Sande 1952 mindet – Redningsbåd til Læsø – Sejlede 13.860 sømil	1
<i>Fødselsdage:</i> Laurits Christian Beck, Robert Christensen Leed, Lars Kristian Sand, Henry Jensen, Peter Andreas Gravesen	8	Kong Frederik IX død – Redningsprotokollerne i Lønstrup – Hørt på havnen – Christian IX og redningsmanden – Flag på halv i Hvide Sande – Mylius-Erichsen, redningsfolkernes ven – Aktiv strandfoged – Værdifuld indsats	2
<i>Ansættelser:</i> Lars Peter T. K. Christensen, Holger Th. Kristensen, Viggo Hansen, Jørgen Erik Hesselholt, Møller Nielsen	8	Flyvholm redningsstations arkiv – Gavebøsserne – „Nordjylland“ på fast plads – Sammenlægning – Hørt på havnen – Den gale skibbrudne på Henderson	3
<i>Afskedigelser:</i> Laurits Chr. Beck, Viggo Hjort, Sigfred Petersen	8	Dampskibet, der brændte, beretning fra Thy – Seks strandinger på Læsø – Strandfogedernes løn – Hørt på havnen – Den gale skibbrudne, afsluttet – Kirkeskibene – Lars Kruse og Hanstholm – Englænderne ydede hjælp – Svitzer-overskud – Redningsbåde uundværlig	4
<i>Fødselsdage:</i> Peder Marthinus Jacobsen, Iver Mogens Jensen, Ove Sommer Lambertsen, Niels Knudsen Kristensen, Hjalmar Christensen, Kristian Herrgit Frederiksen	9	Hvorfor strandede „Sct. George“ og „Defence“? – Redningsmanden blev ridder – Bådformandens ord – Bugserproblemer – Da hunden blev reddet – Hørt på havnen – Mindesmærke på Gl. Skagen ..	5
<i>Ansættelser:</i> Niels M. Harborg, Oluf Stenrøjl Kristensen, Niels Chr. Manø, Henry Petersen	9	Den nye Thyborøn-redningsbåd – Farvandsdirektoratet og redningsmændene – Af Flyvholms arkiv – Engelsk redningsbåd i Hvide Sande	6
<i>Afskedigelser:</i> Jørgen Anker Larsen, Willy B. Sørensen	9	Engelsk redningsvæsens nyeste båd – Hvorfor ikke piger i redningsbådene? – Redning for 100 år siden – Af Flyvholms arkiv – Usædvanlig sejlads ved Fjaltring – Karen Johanne Pedersen, Ydby, død – Ny type redningsbåd – Hørt på havnen ...	7
<i>Dødsfald:</i> Jens Peter Schou, Rønne	9	Strandinger i gammel tid – Lars Kruses Vej – Redningsstationen i Vejers – Tilbageblik på skibsfarten – Redningsudstyr på FDF-lejr – I aktion 3 gange	8
<i>Fødselsdage:</i> Christian Jensen Ibsen, Niels Svendsen Nielsen, Kristian Kristiansen, Martin Lauritz Tophøj, Aksel Mathias Pedersen, Niels Jensen Pedersen, Søren Madsen Pedersen, Albert Hansen Tranberg, Kristian Peter Mikkelsen, Niels Peter Jensen Munck, Edvard Hansen, Søren Martinus Sørensen, Helge August Jensen	10	Salmebogen beholder vi – Stranding på Bornholm 1929 – Flyvholm redningsbåd – Letsindige med nødblus – „Redningsmanden“ får husly – Skal „Titanic“ hæves – Hørt på havnen – Danske skibe udmærket – Strid om et anker – En fiskers indsats	9
<i>Jubilæum:</i> Christian Thomsen, Peder Munk Pedersen, Villy Andreas Tranberg, Moody Jerup	10	Underbetalte redningsfolk venter – Redningsmandskabet kravlede – Lods om bord – Placering af ankeret fra „Sct. George“ – Hvaler til redningstjeneste – Da brig „Stever Wustrou“ strandede – Hempels kælder – Salmebogen beholder vi – Engelske søbremser	10
<i>Ansættelser:</i> Peder Pedersen, Erik R. M. Sørensen, Arne Pedersen, Karl Ejner Jensen, Preben Mody Jerup, Niels Fabritius, Ib Bach Andersen, Peter Rooger Wiis, Oluf S. Kristensen	10	Fanø-dreng til søs – Russisk stranding ved Gudhjem 1950 – Christian Drakenberg – Bedre redningsudstyr – Kontrol af redningsflåden – Spændende bog om Nord- og Vestjylland – Hørt på havnen	11
<i>Afskedigelser:</i> Knud Hermann Andersen, Svend Oscar Eriksen, Peder Poulsen Bank, Niels Hansen Jacobsen, Knud E. P. Holler, Kristian Kjeldgaard	10	Glæden er født – Muligt at hæve krigsskibet „Mary Rose“? – Norsk mandskab hjem til julen – Interessant udstilling – Hilsen fra formanden – Julestormfloden 1872 – Martin Tophøj, en hædersmand – Strandfogden og opsynsmanden P. Chr. Dahl	12
<i>Dødsfald:</i> Christian Marius Nielsen, Rømø, Søren Kristian Jørgensen, Hals, Niels Peter Sørensen, Vester-Agger, Svenning Boye, Rindby	10		
<i>Fødselsdage:</i> Emil Jørgensen Højbjerg, Georg Ludvig Pedersen, Niels Rønn Larsen, Anders Madsen Bækby Andersen, Karl Alfred Petersen, Verner Vedel Larsen	11		
<i>Jubilæum:</i> Kaj Verner Rasmussen	11		
<i>Dødsfald:</i> Lars Møller Larsen, Stenbjerg, Hans Pedersen, Sønderho	11		
<i>Fødselsdage:</i> Otto Christian Mønsted, Andreas Peder Madsen, Christian Holger Thygesen, Roland Villy Pedersen, Albert Fedder Henriksen, Jacob Christiansen, Gunnar Christensen	12		
<i>Jubilæum:</i> Harald Christensen	12		
<i>Afskedigelser:</i> Johan Helenius Kristensen, Niels Bach, Christen Munk	12		
<i>Dødsfald:</i> Ingvart Olsen, Hvide Sande, Thomas Jensen, Vedersø, Thomas Chr. Thomsen, Lildstrand, Laurits G. Pedersen, Hanstholm	12		

Drengene gik også strandvagt

Sognepræst Robert Christensen, tidl. Gjerlev-Enslev pastorat, døde i 1971. Året før havde han nedskrevet nogle barndomserindringer fra Thyborøn, som hans enke, Anna Margrethe Christensen, Holstebro, har overladt til Lemvig Folkeblad, hvor de er gengivet. De fortæller om livet i Thyborøn for 50 år siden, og vi bringer et uddrag. Det hedder:

Mellem vort hjem og bedstefars havde strandingsgods sin plads. Her var ilanddrevne props og planker og fiskekasser; mange timer har vi fordrevet med at bygge skibe af fiskekasserne. De gode planker blev brugt til det, vi kaldte en „vippe veje“ (altså en vippe), så var det om at gøre at få stablet så mange kasser oven på hinanden, inden vippeplanken blev lagt hen over en prop, som planken vippede på.

Hvis det stormede, måtte vi drenge til havet, for så drev der gerne en del spændende ting ind. Vi samlede glaskugler i massevis, og flasker var altid kærkomne derhjemme, dem kunne man nemlig bruge til øl og til saft. Efter en østenstorm var der gode chancer for at finde rav. Vi var altid spændt på, når det blæste op til orkan, om vi nu fik en stranding; den

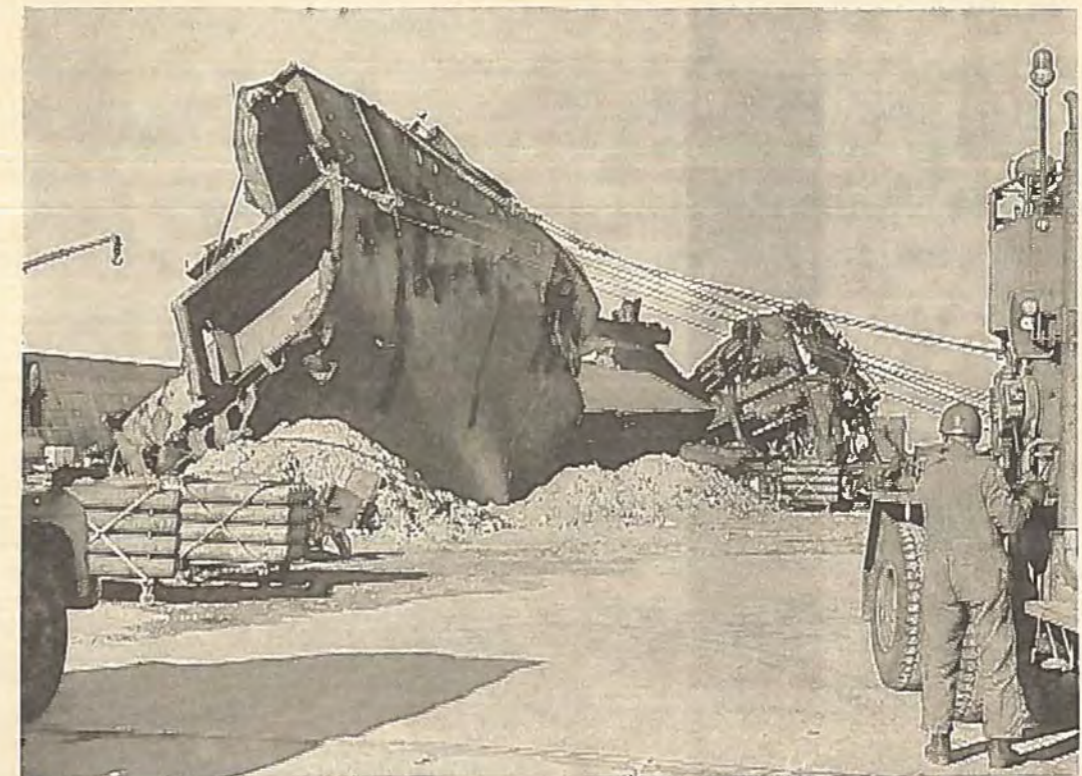
slags begivenheder var selvfølgelig meget kærkomne for os drenge.

I 1934 oplevede jeg en stranding i orkan; det var det svenske dampskib „Hanestrøm 3“. Mandskabet blev ved den lejlighed reddet i land i redningsstol. Vi fulgte skibet, efter at det var strandet på 3. revle. Indenfor 3. revle sejlede det frem og tilbage, indtil det tønnede mod 2. revle. Det varede ikke længe, før det stod så nær land, at en raket kunne skydes ud, og linen lagde sig over skibet. Jeg husker så tydelig, at skibets fyrbøder kun havde sit tynde arbejdstøj på og derfor også hundefrøs. Hele besætningen blev indlogeret på sømandshjemmet. Skibet blev siden trukket fri af stranden.

Nede på kanalstranden har jeg også overværet et skibs stranding. Men allerede i min barndom var det sjældent, at skibe strandede; det skyldtes vel, at skibene havde fået kraftigere motorer og bedre kunne ride en storm af længere til søs.

Far var også i redningsvæsenets tjeneste og måtte i uroligt vejr gå strandvagt om natten. Da vi drenge blev 12 år, måtte vi selv gå strandvagt; vi var dog gerne to i følge. Jeg har en enkelt gang gået alene på strandvagt fra Thyborøn til Knopper, men jeg var nu slet ikke glad for at røgte mit hverv. Jeg forstod godt, at far var ked af at skulle ud på nattevagt, når han skulle passe sit arbejde om dagen.

Det var festligt, når redningsbåden holdt øvelse; det skete én gang i kvartalet. Båden blev da kørt op

Vrag i dag ser anderledes ud end for år tilbage. Her er et skibsvrag fra Hanstholm. Det er vraget af Hamborg-coasteren „Kerstin“, der forliste ved havnens ydermoler i efteråret. Nu har bjærgningskompagniet fra Jyske Dragonregiment i Holstebro rejst en del af skroget på højkant. Det var nødvendigt for at få maskineriet, der er solgt til anvendelse i et andet skib, ud af skroget.

Snart begynder forårets strandingsauktioner. Men der er ikke meget at holde auktion over i år. Urenhed er der derimod meget af på stranden. Her et typisk strandparti fra vestkysten

til stranden, i de første år trukket af heste, og siden benyttede man traktor med larvefodder. Når alt var gjort klar, og mændene var trukket i olietøj, stod de stille med hovedet bøjet ind over bådens ræling; de bad en bøn til Gud om at skærme dem og føre båden vel i land igen. Det var ikke bare en tom skik, men der lå alvor bag bønnen.

Når båden var blevet prøvet, blev den igen sat på hjul og trukket hjem til redningsstationen, hvor den blev skyllet ren for saltvand.

Siden skulle raketlinerne prøves; det skete gerne oppe fra højde 54. Det var spændende at se raketten fare igennem luften – der var både nogle, der kaldtes enkeltrakter, og nogle, der kaldtes dobbeltrakter; de dobbelte var vel til brug, når vejret var særlig slemt, eller når skibet stod lang fra land. En sådan øvelsesdag varede fra morgen til aften. Om aftenen samledes redningsmandskabet ovre hos bestefar, hvor deres løn blev dem udbetalt; så fik de kaffe og drøftede mangt og meget.

Heltemodig indsats

I tilslutning til vor artikel om stormfloden for 100 år siden gør Marineforeningens blad „Under Dannebrog“ opmærksom på, at der blev ydet mangan helte-

modig indsats under orkanen. De fleste var anonyme, og enkelte blev bekendte, men glemt igen.

Bladet gør opmærksom på, at der er grund til at genopfriske mindet om fyrmester P. H. Bjørneboes indsats den 13. november 1872 i forbindelse med strandingen af den norske bark „Hildur“ på Hesselø nordvestrev.

Da „Hildur“ blev sat ind på det stenede rev, surrede besætningen sig fast i riggen, og da dagen gryede, blev de observeret fra fyret, hvor man dog snart indså, at det ville være umuligt at komme de nødstedte til livs med det forhåndenværende bådmateriel.

Fra klokken 9 om morgenen til klokken 3 om eftermiddagen svømmede fyrmester Bjørneboe da frem og tilbage gennem brændingen og hentede hver gang en mand med tilbage. Det var koldt, og hans hjælpere, fyrassistenten og fyrpasseren, baksede inde på stranden med de bjærgede sømænd, medens øens fåtallige beboere hjalp til med at bringe dem i hus. Bjørneboes indsats var næsten ufattelig, og den blev da også nævnt som en stordåd i landets aviser. Fyrmesteren ønskede ingen hædersbevisningen, men blot en belønning til sine hjælpere. Han fik dog senere fra den norske konge, Oskar II, en pragtfuld marinekikkert med inskription.

I maj 1902 døde fyrmester Bjørneboe i en alder af 82 år, og berømmelsen om hans død svandt i bevidstheden, indtil et medlem af Marineforeningen, redak-

tør Opffer fra Køge Dagblad, henledte opmærksomheden på sagen og gav stødet til, at Marineforeningens hovedbestyrelse besluttede at skabe den gamle fyrmester et minde gennem kommende tider.

Den 7. august 1935 ankom fyrinspektionsskibet „Argus“ til Hesselø og landsatte et selskab, der omfattede ca. 25 medlemmer af slægten Bjørneboe samt medlemmer af skibets besætning, deriblandt chefen, orlogskaptajn Ørsted og – ikke at forglemme – Marineforeningens landsformand, admiral Carstensen. – Man foretog afsløringen af en mindesten, indmuret i fyrets vestside og forsynet med følgende inskription i bronzebogstaver:

Den 13. November 1872 svømmede Fyrmester ved Hesseløens Fyr, P. H. Bjørneboe, gennem Braad og Brænding ud til den strandede norske Bark „Hildur“ af Vidsten og reddede dens Besætning, 10 Somænd, én for én. I Beundring og Tak for Daaden satte Marineforeningen dette Minde 1935.

Redningsflåder på skibe over 500 tons

Handelsminister Erling Jensen agter at påbyde, at alle skibe på 500 tons og derover skal medføre redningsflåder til alle ombordværende – foruden redningsbåde til alle om bord.

Redningsflåders konstruktion og pålidelighed som redningsmiddel er siden 1960 blevet væsentlig forbedret. Ministeren henviser bl. a. til „Heering Kirse“s og „Anna Wonsild“s forlis i 1970 og 1972, hvor henholdsvis 31 af 36 ombordværende og alle ombordværende blev reddet i redningsflåder, mens bådene viste sig mindre anvendelige.

Handelsministeren ønsker dog at opretholde bestemmelsen om, at der skal være redningsbåde til alle ombordværende på hver skibsside.

Berettiget hyldest

Forretningsføreren for Tidsskrift for Redningsvæsen, bogtrykker N. Gadgaard Nielsen, Lemvig, fyldte den 24. januar 65 år og kunne samtidig fejre 40-års forretningsjubilæum. Ene mand startede han virksomheden med sin kone som medhjælper, og i dag er der 30 beskæftiget i virksomheden, der er højt anerkendt.

Gadgaard Nielsen blev i sandhed og med rette hyllet på mærkedagen. Af mange fra nær og fjern. Og der blev sagt ham tak for indsats på mange områder. Også for indsats for redningsfolk og for blad blev der sagt ham tak. Gadgaard har altid været redningsmændenes ven, og han har uden at skele til egen fortjeneste gjort meget for at fremme blad og interesser for medlemmer af Foreningen af danske Redningsmænd.

LEMVIG

E. SMEDGAARD
Selsk. Gælden. Ubre
1888
TEL. 82 12 11 LEMVIG Gite 472 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATIONER
P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 09

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) 82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. P. Trillingsgaard
Telefoner: (07)
Hallen 82 03 35 . Kontor 82 06 13 . Privat 82 05 04

LEMVIG VODBINDERI
VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 08 03
Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN
Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 63
ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL
BRDR. SKOU
Telefon (07) 82 13 66
TRÆLAST OG BYGNINGSARTIKLER
CEMENTVARER BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT
Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

1/2 NORDVESTBANK
Lemvig

Kontorer i Harboøre og Thyborøn

At være menneske

I det norske OLA-Nytt, der udgives af rederiet Ølvind Lorentzen, Oslo, finder vi følgende gengivet efter den skotske tænker Thomas Carlyle:

Kryp ikke gennem livet. Gå gennem det med faste skritt og oppreist hode.

Vær deg selv, og kall ikke det svart som alle kaller svart, dersom det i dine øyne er hvitt. Sult hvis du må, fremfor å vinne ditt brød ved å smigre de store eller de små, de få eller de mange. Det er ingen skam å være fattig, men å bli rik ved å oppgi sin frihet og seg selv, det er en skam. Lev slik at du ikke behøver å skamme deg for deg selv eller andre.

Vær ærlig og opriktig. Kall det usselt som er usselt, selv om du blir stenet for det. Ikke å turde si sin mening og være seg selv, det er uutholdelig for anstendige mennesker. Vær ingen hykler, ingen etterplapper. Gut hater hykleri mer enn fornæktelse, vanetro mer enn vantro. Alt godt og stort har sitt ophav i ærlighet.

Kast ikke mørke, men lys og glede omkring deg. La dine egne sår bli til legedom for andre. Vær ikke motløs. Og utrett noe. La ikke ditt liv gå til spille. Se til at verden blir litt bedre ved ditt liv. Meget behøver det ikke være, men la noe bli stående etter deg. Større gjerning kan ingen gjøre enn å gjøre en og annen krok her i verden lysere, lykkeligere, solrikere.

Af »Fru Julie Augusta Ovesens legat til fordel for trængende fiskere ved vestkysten eller disses enker« vil der på legatstifterens fødselsdag den 22. juni blive uddelt nogle legatportioner til:

1. Fiskere ved vestkysten, som på grund af alder eller helbred er trængende til understøttelse.
2. Enker efter fiskere ved vestkysten, fortrinsvis sådanne, hvis mænd eller forsørgere er omkommet under udøvelsen af deres erhverv, eller som er omkommet under hjælp til skibbrudne eller under lignende omstændigheder.

Personer, der mener at opfylde de anførte betingelser, kan få ansøgningsskema udleveret ved skriftlig henvendelse til legatbestyrelsens formand,

landsrettsagfører Rudolf Sand,
Nørre Søgade 7, 1370 København K,
til hvem skemaerne tilbagesendes inden den 1. maj 1973.

Legatbestyrelsen

HIRTSHALS

**HANS SVENDSENS
SKIBSBYGGERI**

Alt i nybygninger
samt reparationer

Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

**A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS
HIRTSHALS ISVÆRK**

Telefon (08) 94 10 70

AKTIESELSKABET
VENDELBOBANKEN
HIRTSHALS AFDELING

Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM

Telefon (08) *94 19 44

God borgerlig middag . Pæne værelser

Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN

Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40

Allid 1. kl.s kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN

LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION

Telefon (08) *94 10 11

Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION

STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG

Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16

Telegramadresse: »Fiskeauktionen«

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«
Ansvarshavende redaktør:
H. Ingemann
Rindum Kirkeby . 8950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 63.

Forretningsfører og ekspedition:
Bogtrykker Gadgaard Nielsen
Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«
Hovedbestyrelse:

Formand: **O. Wenzel Rasmussen**
Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (06) 32 13 37
Næstformand: **Theodor Jensen**
Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58
Kasserer: **Niels Chr. Andersen (Grønkjær)**
Nørre Vorupør . 7751 Sjerring
Robert Iversen
Vesterhavsgade 121 . 7680 Thyborøn . Tlf. (07) 83 13 23
Anker Larsen
Havnegyden . 4583 Sjællands Odde . Tlf. (03) 42 05 29
Kjeld Petersen
Slettestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42
Søren Sørensen
Fiskebrogade 5 . 6700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 91 89

SKAGEN

SKAGENS FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. Aage Gelsenæs . Telegramadr.: Fiskeauktion
Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 29

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning

Telefon (08) 44 12 77 (2 lin.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT
Skibs- og bådbyggeri

Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD
Aut. installatør

SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet
SKAGEN ISVÆRK
Skagen . Telefon (08) 44 15 88

THISTED

MINDESMÆRKER

BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI
Thisted . Telefon (07-81) 94

SØRENSENS
Herremagasin MIDT I
BYENS HJERTE
TORVEGADE 1 . TELEFON 499 THISTED

Sparekassen for Lemvig og Omegn

Stiftet 2. aug. 1847 Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00

Kontortid 9.30-12.30 og 14-16
Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket

Thyborøn Afd. . Tlf. (07) 83 11 48
Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

ESBJERG

C. M. NØRSKOV LAURSEN
MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 80 00
Dækmaskineri spec. for flisefartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri
NY HAVN
Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 63
Anbefales med sævel nybygning
som reparation

**SEJLMAGER
BRØDRENE MATHIASSEN**
(H. Mathiasen)
NY HAVN
Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN
Vodblinderi og tovtjæveri
NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 83
Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 82

HANS AA & SØNNER
Sejlmagere
NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN
MASKINVERKSTED
NY HAVN TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
Indehaver: AAGE ANDERSEN
Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise
Grundlagt 1833
Kvæsthusgade 1 . København K
Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75
Telegramadresse: Svitzersalvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S
Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99
NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft
v. Andersen, Jensen og Hagde
Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER

Hvide Sande Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Henning Værns
Telefon (07) 31 10 89

Hanstholm Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen
Telefon (07 91) Hanstholm 166

Thorsminde Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Harald Winkel
Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

MED »66«-BÅDENE

»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammershus« og »Bornholmerpløen«

Daglig afgang fra København kl. 23.30
Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00

I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.

AKTIESELSKABET
DAMPSKIBSELSKABET PAA BORNHOLM
AF 1868

LEMVIG TANDTEKNIK

Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker
ALT I MODERNE TEKNIK
Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB

DANSK

ESBJERG**TOVVÆRKSFABRIK A/S**

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet**»Myren«**

Korresponderende redere
HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
VESTERVIG

SKAARUP & SALSKOV

Smede- og maskinværksted
Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

**Sømandshjemmet
& Afholdsrestaurant**

Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Jens Steen
Telefon (07) *83 14 11

Redaktør: H. Ingemann, 6950 Ringkøbing. Forretningsfører: Bogtrykker Gadgaard Nielsen, 7620 Lemvig

GADGAARD TRYK . LEMVIG

Lemvig Bibliotek
Læsestuen

Gadgaard

TIDSSKRIFT
FOR

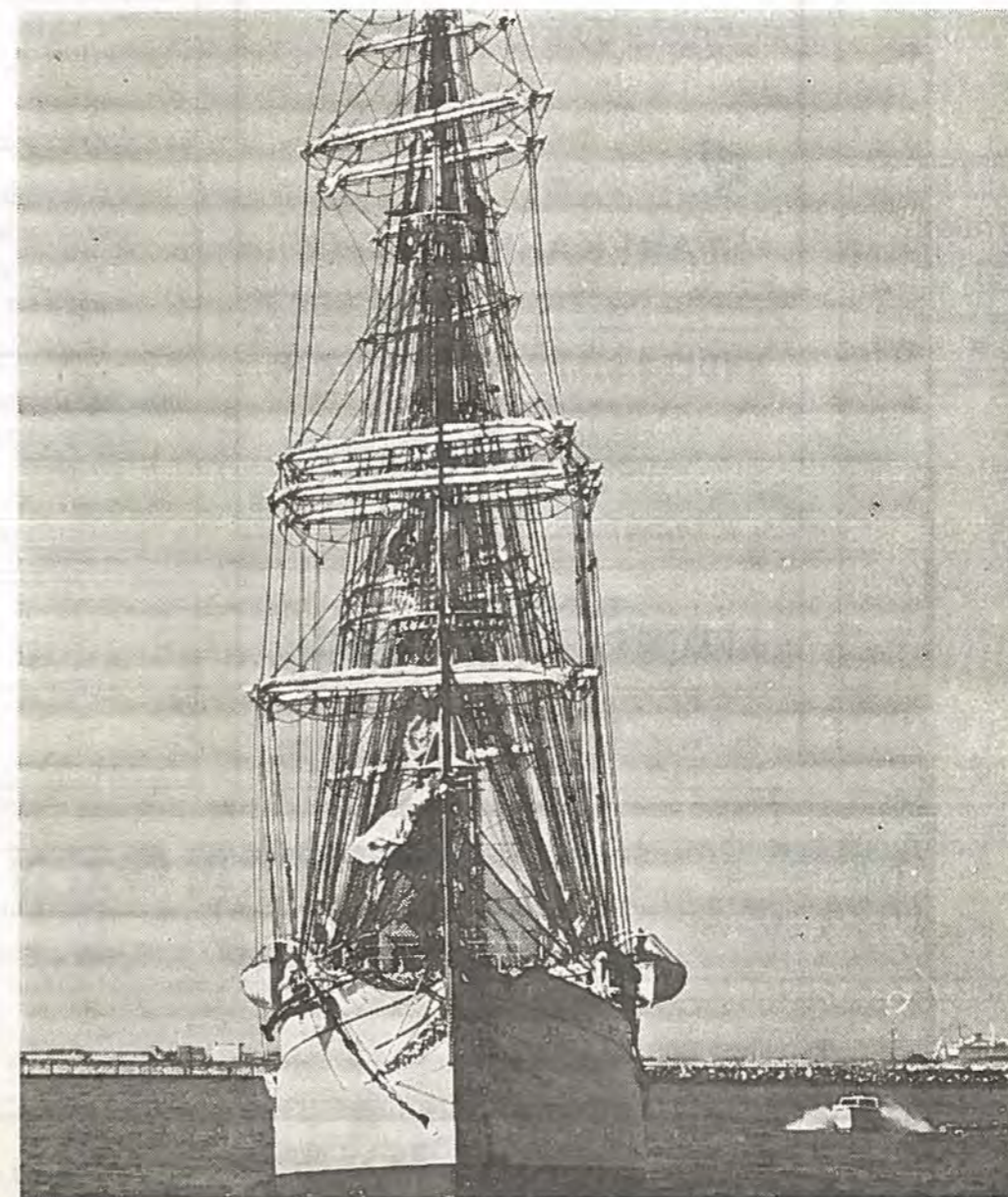
REDNINGSVÆSEN

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 4-5

April-maj 1973

40. aarg.

Under kongeflag er skoleskibet »Danmark« på sin 40-års dag tilbage i Danmark efter et 5 måneders togt. Dronning Margrethe og prins Henrik stod sammen med kaptajn Wilhelm Hansen på kommandobroen, da skibet lagde til kaj ved Langelinie. Over 5000 mennesker tog mod skoleskibet.

REJS MED

D. F. D. S.

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SÆLSKAB

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIR EN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

Marketederiet

»NY HAVN«
ESBJERGIndeh. Svend Jørgensen
Kaffe og smørrebrød
Telefon (05) *12 82 88

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN

NY HAVN . ESBJERG

SILDEOLIE - EKSPORT
SILDEMEL - PRODUKT »999«

TLF. (05) *12 09 99 TELEGR.-ADR.: ANSILD

DANMARKS

HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE

Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping
Abonnement: 20 kr. årlig.
Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen
Artillerivej 40 B . København 8 . Tlf. (01-27) A8ta 782

Dampskibsselskabet

TORM

København

J. GRUMSEN

MASKINFABRIK

Tlf. (05) *12 54 22

ESBJERG

JØRGEN HANSENS

SKIBSSMEDIE

v. K. Nielsen

Morsøgade 11 . Esbjerg

Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

HANSTHOLM SØMANDSHJEM

Cafeteria . Restauration

Nye, moderne værelser

Tlf. (07 98 41 11) lokal 145

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI

VIKINGEN

Havets, havnens, handelens og hjemmets ill. magasin

Skandinavien største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasin

Abonnement: 42,- kr. årlig

Kontorer: Christiansborggade 1 . København

Esbjerg

Vestjysk Krystal Isværk ^{A/S} Tlf. (05) 12 00 66

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 4-5

April-maj 1973

40. årg.

121 år gammelt redningsvæsen indgår i Farvandsvæsenet

Når dette læses, har redningsvæsenet netop passeret de 121 år som selvstændig institution under staten, idet oprettelsen fandt sted ved lov af 26. marts 1852 angående redningsvæsenet på de danske kyster.

Med udgangen af marts måned er der endvidere sket det, at redningsvæsenet i lighed med fyrvæsenet, lodsvæsenet og søkort-arkivet, der alle henhører under forsvarsministeriet, er ophørt som selvstændige institutioner med egen administration, idet de fra og med den 1. april 1973 er sammenlagt til en fælles institution, *farvandsvæsenet*, og i et fælles direktorat, *farvandsdirektoratet*, hvor der er oprettet fælles administration m. v. for de nævnte tidligere institutioner.

Da sammenlægningen er en kendsgerning pr. 1. april, har Tidsskrift for Redningsvæsenet anmodet redningsbestyrer Aaskov Pedersen om en orientering vedrørende det nye farvandsvæsen og farvandsdirektorat.

Redningsbestyreren udtaler indledningsvis, at dersom det i nogen grad har skortet på information udtalt med hensyn til, hvad der sker, når de fire institutioner sammenlægges, må det bl. a. ses på baggrund af den tidsmæssige begrænsning for det meget omfattende og komplicerede planlægningsarbejde, der er gået forud for sammenlægningen, idet det foruden personalemæssige og utallige andre forhold har været magtpåliggende, at farvandsvæsenet fra starten og i fuld udstrækning og uden afbræk skulle kunne fungere på en for de søfarende fuldt ud tilfredsstillende og betryggende måde.

Væsen og direktorat

Redningsbestyreren oplyser endvidere, at der snarest vil være udsendt oplysningsmateriale vedrørende farvandsvæsenets og farvandsdirektoratets opbygning og funktion m. v., samt hvad der sker med de pågældende institutioner i forbindelse med sammenlægningen.

Hvad angår *farvandsvæsenet*, har dette til opgave at varetage samtlige de opgaver og funktioner, som hidtil har været tildelt og udført af de nu sammenlagte institutioner, der i forvejen bl. a. havde det tilfælles, at de alle er serviceorganer for søfarten og tjener til dennes betryggelse og sikkerhed under besejling af de danske farvande.

I *farvandsdirektoratet* samles og derfra udgår „trådene“ til farvandsvæsenets enkelte led og funktioner.

Farvandsvæsenet og med hvad dertil hører styres således fra farvandsdirektoratet, der er organiseret i følgende tre hovedafdelinger: Nautisk afdeling, teknisk afdeling og administrationsafdeling.

Disse afdelinger er derpå opdelt i sektioner/kontorer således:

Nautisk afdeling: Sektion for farvandssikring, sektion for søopmåling og sektion for søkortproduktion m. v. – Hver af disse sektioner består af kontorer, hvert med sit speciale. Kystredningstjenesten (det tidligere redningsvæsen) henhører således under sektionen for farvandssikring, der tillige omfatter lodstjenesten, fyr- og afmærkningstjenesten m. fl.

Teknisk afdeling: Bygningssektion (huse m. v.), elektrosektion, maskinsektion, skibssektion, driftssektion samt fem depoter og værksteder.

Administrationsafdeling: Personale- og lønningsskontor, budget- og bogholderikontor, sekretariat m. v. samt forsyningssektion.

For kystredningstjenestens vedkommende sker der det, at det for selve redningsopgaverne for så vidt sekundære kontorarbejde f. eks. regnskabskontrol, skatteberegning, lønberegninger og -udbetalinger o. s. v. nu er henlagt til særlige kontorer under administrationsafdelingen, der tillige har overtaget behandlingen af en del øvrige sager, som naturligt hører hjemme dér.

De nye forhold

Alene dette betyder for redningsbestyreren og dennes nærmeste medarbejdere en stærk tiltrængt aflastning, idet det tiltagende administrationsarbejde, ikke mindst på det skatte- og regnskabsmæssige område, efterhånden havde lagt et sådant pres på redningsvæsenets fåtallige kontorpersonele – i alt fire personer – at det på tilfredsstillende måde og mærkbart gik ud over sagsbehandlinger, kontakt med og inspektioner ved redningsstationerne samt en i takt med de tekniske fremskridt rimelig udvikling af redningsmateriellet.

Efter hvad der er oplyst, har redningsvæsenets administrationspersonale talmæssigt været uændret siden 1921, og redningsbestyreren mener ikke, at muligheden for en forøgelse af dette personale lå lige om hjørnet.

Med hensyn til drift og vedligeholdelse af kystred-

ningstjenestens bygninger, fartøjer og materiel i det hele taget anser redningsbestyreren de under „teknisk afdeling“ nævnte sektioner og værksteder som en meget betydelig fordel, idet stationerne fra disse sektioner hurtigt vil kunne indhente fornøden teknisk og faglig vejledning og hjælp.

I øvrigt imødeser redningsbestyreren et interessant og forhåbentlig frugtbart samarbejde også hvad angår redningsmateriellets videre udvikling og i forbindelse hermed projektering og bygning af tidssvarende motorredningsbåde.

Redningsvæsenets „tekniske afdeling“ har gennem de senere år som bekendt været redningsbestyreren, bistået af fuldmægtigen og med nødvendig assistance udefra; men da det med det voksende administrative arbejde stadig blev vanskeligere for de pågældende at overkomme inspektionerne og afse tid til at varetage de under en „teknisk afdeling“ hørende funktioner, såvel hvad angår bygninger og øvrige landanlæg samt redningsmateriellets drift, vedligeholdelse, modernisering og tidssvarende udvikling, kan Tidsskrift for Redningsvæsen udtrykke sin tilfredshed med, at disse personer nu frigøres for en del administrationsarbejde, så de i farvandsvæsenet får mere tid til den del af virksomheden, hvormed kystredningstjenestens formålsparagraf bedst tilgodeses.

Ikke lillebror

Forelagt spørgsmålet, hvorvidt redningsvæsenet kan tænkes at ville blive „lillebror“, når bevillingerne til farvandsvæsenet skal deles mellem de nu sammensluttede fire institutioner, udtaler redningsbestyreren, at redningsvæsenet på tidspunktet for sammenlægningen hverken personale- eller budgetmæssigt kunne anses som „lillebror“. Endvidere foreligger der intet fra de forud for sammenlægningen førte forhandlinger og afholdte møder, som kan bestyrke en sådan antagelse.

Redningsbestyreren forstår for så vidt godt, dersom en sådan tanke skulle opstå. Men eftersom proceduren for bevillingsansøgninger er uændret, og der nu som tidligere nødvendigvis må finde en prioritering sted af ansøgningerne, er det redningsbestyrerens indtryk, at sammenlægningen i sig selv ikke vil medføre forfordeling af kystredningstjenesten – måske snarere tværtimod.

Redningsbestyreren og dennes medarbejdere i det nu nedlagte administrationskontor nærer stor tillid til, at det på de for kystredningstjenesten afgørende områder – redningsstationernes og redningsmateriellets tidssvarende udvikling – er en fordel at være indgået i det større fællesskab med en centraliseret administration, en på de nævnte områder i forvejen opbygget teknisk afdeling og en budgettering, der grunder sig på de enkelte afdelingers absolutte behov.

Vedrørende personalespørgsmålet kan oplyses, at redningsvæsenets administrationspersonale i lighed med personalet fra de tre andre institutionskontorer overflyttes til farvandsdirektoratet.

Frugtbart samarbejde

På spørgsmålet, om der som følge af sammenlægning

gen og dermed ved farvandsdirektoratets oprettelse vil blive tale om en forøgelse af personalet ud over det, som i forvejen var tilknyttet de fire institutioner, oplyser redningsbestyreren, at dette ikke vil være tilfældet, idet der ved den rationalisering, som de fire institutioners sammenlægning tager sigte på, er opnået personalebesparelser.

De fremsatte oplysninger afsluttes af redningebestyreren således, at trods det noget „forstemmende“ ved tanken om, at redningsvæsenet efter 121 år og han selv som chef gennem 10 år ligesom skal afgive selvstændigheden, kunne han allerede på det første møde i ministeriet på baggrund af de forventede fordele, en sammenlægning af de fire institutioner i et fælles direktorat kunne indebære også for redningsvæsenet, umiddelbart og i det væsentlige tilslutte sig forsvarsministerens tanker og forslag herom.

Efter disse orienterende udtalelser fra redningsbestyreren finder Tidsskrift for Redningsvæsen det på sin plads her at ønske de fire institutioner i det fælles farvandsvæsen og direktorat et for helheden forhåbentlig frugtbart samarbejde.

Vi mener i øvrigt at have redningsstationernes personale og Foreningen af danske Redningsmænd bag os, når man ved „helheden“ også indbefatter de moderniserings-, udviklings- og nybygningsarbejder, der ved redningsvæsenet har fundet sted gennem årene, og som, så vidt det er os bekendt, var i god gænge ved institutionernes sammenlægning.

Thyborøn nye redningsbåd

afleveres i juli

Den næste vigtige begivenhed indenfor byggeprogrammets rammer bliver afleveringen af Thyborøns ny redningsbåd, redningsvæsenets flagskib, bygget efter prototypen i Hvide Sande, men med større motor-kraft. – Medens Hvide Sande-redningsbåden kan præstere 320 HK, bliver det ny redningsfartøj forsynet med to Scania dieselmotorer på i alt 410 HK.

Redningsbåden ventes afleveret i juli. Redningsbestyrer Aaskov Petersen har henvendt sig til havne-myndighederne i Thyborøn for at sikre liggeplads til fartøjet. Den plads, der oprindeligt var tiltænkt redningsbåden, viser sig at være mindre egnet, fordi kemikalier fra et damprenseanlæg ved siden af rummer en åbenlys risiko for redningsbåden. Prisen for Thyborøns ny redningsbåd bliver 2½ mill. kr.

Den „gamle“ redningsbåd i Thyborøn skal til eftersyn på værft, og den skal derefter midlertidigt stationeres i Nexø, hvis motorredningsbåd trænger til at komme på værft. Det var den første af redningsvæsenets redningsbåde, der blev moderniseret med dieselmotorer.

Mands Minde

90 år

Fhv. bådmand Theodor Andersen, Klintholm Havn, fylder 90 år den 10. maj.

85 år

Fhv. bådformand Jens Peter Larsen, Klintholm Havn, fyldte 85 år den 4. april.

Fhv. bådmand Jens Christian Andersen, Lønstrup, fyldte 85 år den 9. april.

Fhv. bådmand Marius B. Nielsen, Vejrs, fylder 85 år den 4. maj.

80 år

Fhv. bådformand Peder Eriksen, Flyvholm, fyldte 80 år den 21. april.

75 år

Fhv. bådmand Karl V. Nielsen, Hirtshals, fyldte 75 år den 3. april.

Fhv. bådmand Carl E. Pedersen, Hals, fyldte 75 år den 22. april.

Fhv. bådmand Martin Jacobsen, Albæk, fylder 75 år den 28. maj.

70 år

Opsynsmand Aksel Henrik Dahl, redningsstation „Hennegård“, fyldte 70 år den 19. april.

60 år

Fhv. bådformand Herman Knud Andersen, Gl. Skagen, fyldte 60 år den 1. april.

Opsynsmand Hjalmar M. Pedersen, redningsstation „Tisvildeleje“, fyldte 60 år den 21. april.

Fhv. bådformand Ferdinand Frederik O. Ottendahl, Anholt Havn, fyldte 60 år den 29. april.

50 år

Betjeningsmand Graves Møller U. Jepsen, redningsstation „Hennegård“, fyldte 50 år den 6. april.

Jubilæum

Betjeningsmand Hilmar H. Frithiof, redningsstation „Christiansø“, har 25-års jubilæum den 1. maj.

Fast ansættelse

Opsynsmand Erik L. Mouritsen, redningsstation „Esbjerg“, er fastansat fra og med den 1. april 1973.

Bådmand Helge Nielsen, redningsstation „Thorupstrand“, er fastansat fra og med den 1. april 1973.

Bådmand Bent Sand, redningsstation „Thorupstrand“, er fastansat fra og med den 1. april 1973.

Bådmand Villy Sand, redningsstation „Thorupstrand“, er fastansat fra og med den 1. april 1973.

Bådmand Viggo F. Jensen, redningsstation „Løkken“, er fastansat fra og med den 1. maj 1973.

Ansættelse på prøve

Fisker Evald Robert Thorsen, redningsstation „Østerby“, er ansat på prøve fra og med den 1. april 1973.

Afskedigelser

Opsynsmand Aksel Henrik Dahl, redningsstation „Hennegård“, er på grund af alder afskediget fra redningsvæsenets tjeneste med udgangen af april måned 1973.

Drama på gammel klitgård er ikke gået af minde

Skærmet mod vestenstormen lå bag klitterne en gammel gårdsplads som en rest af et fordums minde; nu var det blot et forpusket hus. Der var i sin tid fem længer. Fire omkring gårdspladsen plus en vagtportlænge. Ved stranding blev de druknede bragt hertil. Gården var den samme gård, som den senere strandfogedgård „Gl. Lilleøre“. Den gamle stuelænge lå der dengang med sine små støvblændede ruder i et landskab med grå sletter – en åben, salt og vejrfyldt egn. I dag er der kun en ganske lille rest af den oprindelige klitgård – tilbage står „det nye stuehus“, bygget omkring 1925 – et sommerpensionat har til huse i de store, lyse stuer.

Igennem de sidste årtier er det forbavsende så lidt, egnen fra Lilleøre redningsstation med Ferring sø og Bovbjerg fyr mod nord har forandret sig. De spredte sommerhuse her og dér griber ikke forstyrrende ind i billedet. Ferring sø med Vandborg bakker ind mod

det åbne land til den ene side – og så den uendelig smalle tange med Vejlbjby klitter ud mod det mumlende hav.

Stranding og trussel

Her på denne klitgård skete ved nytårstide i 1805 en frygtelig familietragedie – i kirkebogsnotitsen står at læse:

„Døde Harboør sogn 1805 – den 2. januar. Den nat Nicolaj Lilleør og hustru Maren Thomas Datter og døtre Maren og Mette de kørte ned på fjorden“.

Disse linier rummer den eneste realitet om denne ulykke. Det følgende er beretning fra gamle Harboøre-folk, der igen havde det fra slægter før dem.

En sen aften lagde en norsk sandskude sig ud for

Lilleøre strand. Om natten rejste sig stærk storm – og ankeret kunne ikke holde skuden. Om bord var kun kaptajnen og hans tre sønner. I den kraftige storm sprang skuden læk – og dækslasten skyllede bort.

Besætningen reddede sig i land – kaptajnen havde før været i Harboøre og kendte vejen mellem klitterne ned til Lilleøre, hvor strandfogeden boede. Denne blev hurtigt klar over situationen – en stranding var værd at tage med på de tider rent pengemæssigt.

Han sendte en karl af sted til øvrigheden i Lemvig og meldte en stranding. Så hurtigt det kunne lade sig gøre, kom øvrigheden til strandingsstedet, hvor søforhøret blev holdt.

Ved denne retsafgørelse følte den norske kaptajn sig urimeligt behandlet. Hans egen påstand om, at det ikke var en almindelig stranding, blev pure afvist. Ladningen blev behandlet som strandet gods – og da vinden lagde sig, og havet blev roligt, begyndte bjærgningen, og alt solgtes på auktion.

Kaptajnens harme over ikke at måtte få sit eget tømmer fik ham til at udstede en trussel om, når han næste år kom til Lilleøre igen – var både strandfogeden og hans familie druknet.

Gamle Stine

I året 1805 var det en knugende frost og kulde. Ferring sø var frosset til – kun ude på de større dybder, hvor strømninger bevægede vandet, var enkelte våger, men med forsigtighed var færdsel over søen sikker.

Familien fra den gamle strandfogedgård Lilleøre ved Ferring sø skulle på nytårsbesøg i Ferring. I poser og vadmelklæder sad de stoppet ned i kanen, og hesten trak med forsigtig skridtgang, mens kusken med årvågent blik førte den nytårsstemte klitfamilie til komsammen i Maren Lilleørs barndomshjem i Ferring.

Har man færdes i de barske egne mellem Ferring sø og Harboøre, hvor havets drøn mod klitten er den aldrig hvilende undertone i livets hændelser, så fornemmer man godt og vel 150 år efter det rystende drama.

Gamle Stine boede i den allernordligste del af Harboøre, hvor hun ejede en hytte med en ko og nogle får. Hun plejede ikke omgang med nogen. Hun var søster til strandfogeden på klitgården. Denne broder havde været den foretrukne efter deres fars død – og han arvede fædrengården. Stines arvepart var minimal. I de følgende år fulgte for hende slid og tilside-sættelse. I hendes sind avledes i disse år grænseløs voksende bitterhed, had og hævnerrighed.

Hvert år stillede hun hos sin bror med en regning på den arvepart, hun følte sig snydt for.

Dette nytår fandt hun ingen hjemme på klitgården, og hun forstod, de var på det omtalte nytårsbesøg. Hun fortsætter sin vandring over den isbelagte sø og støder på strandfogedfamilien i Ferring.

Da broderen og hans familie næste aften kører hjem over søen, går Stine foran og viser vej med en lygte. Det menes, at hun har været besat af en hævn-tanke og med vilje ført dem mod vågen omtrent midt på søen.

Her udspillede hele det frygtelige drama den 2. januar 1805. Slæden og hele familien forsvinder i vågen, og alle drukner.

Her slutter beretningen, overleveret fra gamle Harboøre-fiskere i min barndom. Om hændelsesforløbet om denne tragedie kan intet findes i arkiverne – kun disse linier:

„Skiftet efter Nicolaj Jensen Lilleør og hans kone Maren Thomasdatter begyndt 3. januar 1805. Ene-ste arving var en søn Jens på halvandet år, hvis farbror Jens Gadgaard i Fjaltring påtog sig værge-målet“.

Siden levede ny slægter på strandfogedgården, hvor vi som feriegæster i sommermånederne år efter år oplevede Harboøres storladne og egenartede natur.

Fire gange har sognet været udsat for stormfloder: i 1825, 1839, 1869 og 1895. Ved stormfloden i 1839 overskyldes størstedelen af sognet, og der dannedes et nyt kanalløb – Thyborøn kanal. Mange af Harboøres beboere måtte skifte opholdssted, da huse og bygninger var ødelagt, og markerne udyrkelige. De få, der blev tilbage, måtte have bådene stående ved husene for i påkommende tilfælde at kunne bjærge livet.

Eli Johansen

Af »Fru Julie Augusta Ovesens legat til fordel for trængende fiskere ved vestkysten eller disses enker« vil der på legatstifterens fødselsdag den 22. juni blive uddelt nogle legatportioner til:

1. Fiskere ved vestkysten, som på grund af alder eller helbred er trængende til understøttelse.
2. Enker efter fiskere ved vestkysten, fortrinsvis sådanne, hvis mænd eller forsørgere er omkommet under udøvelsen af deres erhverv, eller som er omkommet under hjælp til skibbrudne eller under lignende omstændigheder.

Personer, der mener at opfylde de anførte betingelser, kan få ansøgningskema udleveret ved skriftlig henvendelse til legatbestyrelsens formand,

landsretssagfører Rudolf Sand,
Nørre Søgade 7, 1370 København K,

til hvem skemaerne tilbagesendes inden den 1. maj 1973.

Legatbestyrelsen

Hvis bladet udebliver,

Hvis stationerne ikke modtager bladet regelmæssigt, bedes de holdere, der modtager det gennem posten, straks klage til postbudet.

Kystens natlige vagtmænd trodser stormen og kulden...

En medarbejder fra Thisted Dagblad – gg – har været med på strandvagt og skildrer her sine oplevelser en kold og blæsende nat.

17.59.00 – 18.00.00. – Her er vejrmeldingen. Farsvandsudsigterne gældende til lørdag middag: Østersøen øst og vest for Bornholm, Sundet, Bælthavet, Kattegat, Skagerak, Vesterhavet, Helgolandsbugten: Sydvest 7–9. Først regn mange steder, senere på natten hagl eller slud. I løbet af natten aftagende vindstyrke.

Efter sådan en vejrmelding er de fleste lykkelige over at kunne holde sig indendøre og høre stormens susen i de nøgne træer og regnens trommen mod vinduerne.

For andre betyder denne vejrmelding arbejde. – Langs hele den jyske vestkyst er det ensbetydende med, at strandvagterne må ud hele natten.

I Hanstholm er der otte strandvagter, der følges ad to og to. Jeg var trediemand en barsk efterårsnat. De to øvrige var redningsmændene Kr. Jensen og Evald Harbo. Vi skulle patruljere fra Hanstholm til Hamborg og tilbage igen i tidsrummet fra klokken 1.00 til 7.00.

Garderoben frem

Vi mødtes ved fiskemelsfabrikkerne. På forhånd havde strandvagterne sagt, at det var med at tage tøj nok på. For mit vedkommende blev det til tre par bukser, en trøje, en frakke, et sæt gummitøj, hue, halstørklæde og et par handsker. Så måtte jeg da kunne holde varmen – troede jeg.

Vi slog først et slag om ad havnen, hvor vi kontrollerede, at redningsbåden var i orden. Det er en fast rutineopgave for strandvagterne, så de altid er sikker på, at den er klar, hvis der opstår en faretruende situation.

Efter en tur rundt på havnen kontrollerede vi på havnekontoret, at der ikke ventedes skibe til Hanstholm i løbet af natten.

Vagturen kunne begynde. Vi var nødt til at gå i klitterne, fordi havet stod så langt op, at det var umuligt at gå langs stranden. Mod Hamborg havde vi vinden i ryggen. Kr. Jensen og Evald Harbo gik og hyggede sig, mens jeg gik bagved og tænkte, at det i grunden ikke var så slemt, som jeg havde regnet med, men en haglbyge bragte mig på andre tanker.

Lysene fra Hanstholm blev fjernere og fjernere. Ved hjælp af lugtesansen konstaterede jeg, at vi var nået til fiskemelsfabrikkerne. Vi stod stille og spejdede ud over havet, hvor tre skibe var på vej vestover. Vi gik videre op og ned ad klitbakkerne. Det var ikke så slemt, men vi havde jo også vinden i ryggen og blev nærmest blæst op ad bakkerne.

– Du er heldig at komme med i så godt vejr, sagde

Evald Harbo. – I aften er det faktisk rigtigt „turist-vejr“. Jeg kan huske en nat, da det blæste med vindstyrke 10. Ind imellem kom der nogle snebyger. Da vi om morgenen nåede hjem, var vi faktisk en stor isklump.

Støt og roligt gik turen videre mod Hamborg. Stadigvæk op og ned ad bakkerne. Kulden begyndte at gøre sig gældende. Jeg fik efter flere forsøg ild på en cigaret. Bankede hænderne mod hinanden. Fik lidt varme. De to „rigtige“ strandvagter gik, som om hverken vejr eller vind rørte dem spor.

Jeg havde ingen anelse om, hvor langt vi var nået, men mente dog, at vi snart var ved „endestationen“. Jeg så på uret. Kun 2.30, så der måtte alligevel være et stykke vej endnu. Utrættelige vandrede de to andre videre. Jeg var nødt til at følge med, men jeg var begyndt at kunne mærke det ujævne terræn i benene.

En varm seng

Efter at have kontrolleret, at der hverken var raketter eller nødblus ud over havet, tog vi en pause bag klitterne. De to strandvagter sad og morede sig – måske over „turisten“, der var begyndt at længes efter en varm seng. Det blev hurtigt for koldt at sidde stille, og turen gik videre mod Hamborg, som vi nåede klokken 4.00.

Da vi begyndte at gå mod Hanstholm, kunne jeg mærke, hvad det vil sige at have vinden imod sig. Blæst og regn piskede nu ind i ansigtet. Langsomt bevægede vi os mod Hanstholm. Flere gange måtte vi søge læ bag klitterne. Trætheden var for alvor ved at melde sig. Kulden var ikke til at holde ud. Jeg prøvede at løbe lidt for at få varmen, men det var umuligt at løbe i det ujævne terræn. Fingrene var ved at blive stive. Jeg så på uret, der kun var blevet 5.00. Jeg tænkte på dem, der var ved at stå op efter en god nats søvn. Det gjorde det hele endnu værre. Hen på morgenstunden, da vi igen kunne skimte lysene i Hanstholm, flovede vinden lidt, men det var stadigvæk bidende koldt.

Ikke flere vagtture!

Vi havde nu været ude i 5 timer. Stadig en time tilbage. Jeg var blå i hovedet og rystede over hele kroppen, da vi endelig nåede Hanstholm havn klokken 6.30. Vagturen var forbi, men der gik endnu nogle timer, før varmen vendte tilbage til kroppen efter næsten seks timers vandring i klitter, blæst, regn og hagl. Kr. Jensen og Evald Harbo var aldeles upåvirkede af turen. Evald Harbo skulle møde på sin arbejdsplads klokken 7, så han fik kun tid til at komme hjem og få morgenkaffe og skifte tøj. Kr. Jensen skulle ikke på arbejde bagefter, men han ville ikke hjem og sove.

Ingen af dem vidste, hvordan vejret ville udarte sig. Måske skulle de ud på samme tur næste nat igen. Hvis det blev tilfældet, kunne de godt spare sig at sende mig en indbydelse!

En Harboøre-platte fra 1910

Museumsinspektør Ellen Damgaard, Lemvig, har fået en nød at knække. Nødden er en gammel platte, som en ung pige, HF-studerende Elin Munksgaard, Fajbjerg, har henvendt sig til hende med for om muligt at få historien bag platten belyst.

Det har Ellen Damgaard ikke kunnet klare, men hun håber, det skal lykkes – med læsernes hjælp – for der knytter sig sandsynligvis en lokal historie til platten.

Det er en platte fra 1910. Den er af blå/hvid fajance, og dens motiv er mindstest for de omkomne ved redningsbådsulykken i 1897. Bag den ses Harboøre land med små huse og klitter. – Platten er signeret N. B., og det ligger nært at tro, at det er maleren Niels Bjerres signatur. Helt sikker på det er man ikke, men signaturen ligner meget Niels Bjerres.

Elin Munksgaard har platten fra en ældre dame, som forærede hende den for en halv snes år siden.

– Det er en spændende lille ting, den platte, siger Ellen Damgaard, og det ville være interessant at få opklaret dens baggrund. F. eks. om platten er udgivet med et bestemt formål. Støtte til de efterladte fra redningsbådsulykken? Det har ikke kunnet opklares ved henvendelse til fabrikationsstedet, for det kender man ikke. Fabrikationsmærket bag på platten er nemlig så slidt, at det ikke kan identificeres.

Men måske er der folk på egnen, som kender plattens historie, og så vil vi meget gerne høre fra dem, siger Ellen Damgaard. – Og skulle der være én, der har en sådan platte og gerne vil af med den, så vil museet være taknemlig for at komme til at eje den.

Ikke sort på søen

Et af de steder, den lille overtro trivedes i stor stil før i tiden, var blandt søens folk. Det skriver A. L. Rasmussen, Ullerslev, idet der tænkes på tiden med de gode, gamle og kønne sejlskibe:

– Når der kom en ny dreng om bord, blev han altid kaldt Peder. Hvis han begyndte at fløjte, vankede der som regel et par på kassen, fordi mange var overbevist om, det kunne give stormvejr at fløjte om bord. På den anden side kunne man ligge i lang tid uden vind, og så smed man en skilling i vandet for at få det til at blæse op. Det skete også engang, at skipper smed en skilling i vandet, og det blæste voldsomt op. Da sagde han:

– Ja, ka' du blæse, din fanden, så ka' jeg også sejle!

Og så satte han alle sejlene.

Det var næsten umuligt i sejlskibenes tid at få et skib til at tage en munk, nonne eller præst med for videre befordring. Så var skibet så godt som dødsdømt, mente søfolkene. Og skete det, at de på land fik øje på et af disse sortklædte mennesker, skyndte de sig ned ad en anden gade, så de blev fri for at passere dem eller den. Men kunne de ikke undgå konfrontationen, måtte de gøre kors for sig tre gange.

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

Fem piger og femten mænd i alderen 18 til 25 år sejler her ud fra Brest i Frankrig på skonnerten „Bel Espoir“, det betyder det skønne håb. De agter at sejle til verdens ende. Alle de unge er tidligere narkomaner, der vil søge at lære at leve et normalt liv uden stimulanser. Togtet foregår under ledelse af en tidligere præst ved et ungdomsfængsel.

ET FORSINKET BLAD

Strejken har også ramt Tidsskrift for Redningsvæsen. En stor del af stoffet var parat til at blive trykt før strejken, men så måtte typograferne gå i strejke i 3 uger, og det har sinket bladet. Derfor er april- og maj-nummeret slået sammen til ét nummer. Fremover skulle bladet som sædvanligt udkomme omkring den 1. i måneden.

LEMVIG

E. SMEDGAARD

Selv. Galv. Ubr.
1888
Tlf. 82 12 11 LEMVIG Gite 472 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATIONER
P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 00

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) *82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. P. Trillingsgaard
Telefoner: (07)
Hallen 82 03 35 . Kontor 82 06 13 . Privat 82 06 04

LEMVIG VODBINDERI
VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 06 03
Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN
Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 63
ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL
BRDR. SKOU
Telefon (07) *82 13 66
TRÆLAST OG BYGNINGSBARTIKLER
CEMENTVARER . BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT
Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

1/2 NORDVESTBANK
Lemvig

Kontorer i Harboøre og Thyborøn

Et Georg Stage-Hus

Foreningen af „Gamle Georg Stage Dreng“ har udvist et smukt initiativ og stor interesse for deres forening, idet man i København, på det gamle Christianshavn, nærmere betegnet i Langebrogade 8, har oprettet et maritimt center.

Det hele begyndte for et par år siden, da en gammel „G.S.“-dreng, grosserer Svend Nielsen, købte det gamle, historiske hus, „Rabeshave“, som stammer fra årene omkring 1630 og er beliggende i „Enhjørningens bastian“.

I dag er den gamle staldbygning ombygget til et smukt selskabslokale, fyldt med minder, billeder og genstande fra „G.S.“. Mindevæggen f. eks. er fyldt med fotos af alle gamle drenge, fotograferet om bord. Det første foto er af holdet i 1882, og så op til sidste hold.

På væggen hænger utallige spændende ting, gaver fra svenske og norske sejlskibsclubber, fra kongehuset og selvfølgelig alt, man kan tænke sig, f. eks. kompasser, sekstanter, håndlogge, skibsmandsarbejder og værktøj fra de gamle skibe. Selv baren er en attraktion, bygget (selvfølgelig) af en gammel skibstømmer, forsynet med falderebsseptre og tove, så man kan „holde sig“. Hverken krængningsmåler, kompas eller log mangler i baren, så det skulle til enhver tid være muligt at „få sat kursen“.

Dette lokale benyttes i dag som møde- og selskabslokale først og fremmest for foreningen, men man har også den glæde at se andre maritime foreninger benytte huset.

Det gamle restaurationslokale i forhuset har også fået en hårdt tiltrængt ansigtsløftning, uden at det er gået ud over „det gamle“. Også dette lokale vidner om en maritim fortid med dets udsmykning af skibsbilleder og -modeller.

Endvidere har man indrettet en „skipperstue“ og et mindre mødelokale.

Restauranten er åben hver dag, og det er muligt at få en „kop øl og en bid brød“ til en meget rimelig pris.

Hørt på havnen ...

Obersten skrider fronten af og veksler et par ord med hver af de menige og retter lidt her og dér. Men pludselig står han foran en soldat, hvor der absolut intet er at rette.

– Bravo, unge mand! De gør hæren ære! Lad mig trykke Deres hånd.

Soldaten trykker oberstens hånd.

– Nu kan De gå hjem og fortælle Deres far, at De har trykket en oberst i hånden. Det vil han blive stolt over. Hvad er Deres far i øvrigt, unge mand?

– General, hr. oberst.

HIRTSHALS

HANS SVENDSENS SKIBSBYGGERI

Alt i nybygninger
samt reparationer
Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS HIRTSHALS ISVÆRK

Telefon (08) 94 10 70

AKTIESELSKABET VENDELBOBANKEN HIRTSHALS AFDELING

Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM

Telefon (08) *94 19 44

God borgerlig middag . Pæne værelser

Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN

Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40

Alltid 1. kl.s kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN

LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION

Telefon (08) *94 10 11

Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION

STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG

Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16

Telegramadresse: »Fiskeauktionen«

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«

Ansvarshavende redaktør:

H. Ingemann

Rindum Kirkeby . 6950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 63.

Forretningsfører og ekspedition:

Bogtrykker Gødgaard Nielsen

Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«

Hovedbestyrelse:

Formand: O. Wenzel Rasmussen

Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (06) 32 13 37

Næstformand: Theodor Jensen

Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58

Kasserer: Niels Chr. Andersen (Grønkjær)

Nørre Vorupør . 7751 Sjerring

Robert Iversen

Vesterhavsgade 121 . 7680 Thybørn . Tlf. (07) 83 13 23

Anker Larsen

Havnegyden . 4583 Sjællands Odde . Tlf. (03) 42 05 29

Kjeld Petersen

Slettestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42

Søren Sørensen

Fiskebrogade 5 . 8700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 91 89

SKAGEN

SKAGENS FISKEAUKTION

Statsautoriseret

v. Aage Gelsenæs . Telegramadr.: Fiskeauktion
Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 29

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning

Telefon (08) 44 12 77 (2 lin.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT

Skibs- og bådbyggeri

Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD

Aut. installatør

SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet

SKAGEN ISVÆRK

Skagen . Telefon (08) 44 15 28

THISTED

MINDESMÆRKER

BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI

Thisted . Telefon (07-91) 94

SØRENSENS
Herremagasin

MIDT I

BYENS HJERTE

TORVEGADE 1 . TELEFON 499

THISTED

*Marsø
Støbegods*

Sparekassen for Lemvig og Omegn

Stiftet 2. aug. 1847 . Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00

Kontortid 9.30-12.30 og 14-16

Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket

Thybørn Afd. . Tlf. (07) 83 11 48

Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

ESBJERG

C. M. NØRSKOV LAURSEN

MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 60 00

Dækmaskineri spec. for fløkefartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri NY HAVN

Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 63

Anbefales med såvel nybygning
som reparation

SEJLMAGER

BRØDRENE MATHIASSEN

(H. Mathiasen)

NY HAVN

Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN

Vodbinderi og tovtjæveri

NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 53

Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 82

HANS AA & SØNNER

Sejlmagere

NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN

MASKINVÆRKSTED

NY HAVN

TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION

Statsautoriseret

Indehaver: AAGE ANDERSEN

Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

Grundlagt 1833

Kvæsthusgade 1 . København K

Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75

Telegramadresse: Svitzersalvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S

Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99

NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft

v. Andersen, Jensen og Hagde

Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

Hvide Sande Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Henning Værns
Telefon (07) 31 10 89

Hanstholm Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen
Telefon (07 91) Hanstholm 166

Thorsminde Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Harald Winkel
Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

MED »66«-BÅDENE

»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammershus« og »Bornholmerplien«

Daglig afgang fra København kl. 23.30
Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00

I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.

AKTIESELSKABET
DAMPKIBSSELSKABET PAA BORNHOLM
AF 1866

LEMVIG TANDTEKNIK

Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker
ALT I MODERNE TEKNIK
Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB

DANSK

ESBJERG**TOVVÆRKSFABRIK A/S**

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet**»Myren«**

Korresponderende redere

HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
Vestervig

SKAARUP & SALS KOV

Smede- og maskinværksted

Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

Sømandshjemmet

& Afholdsrestaurant

Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret

v. Jens Steen

Telefon (07) *83 14 11

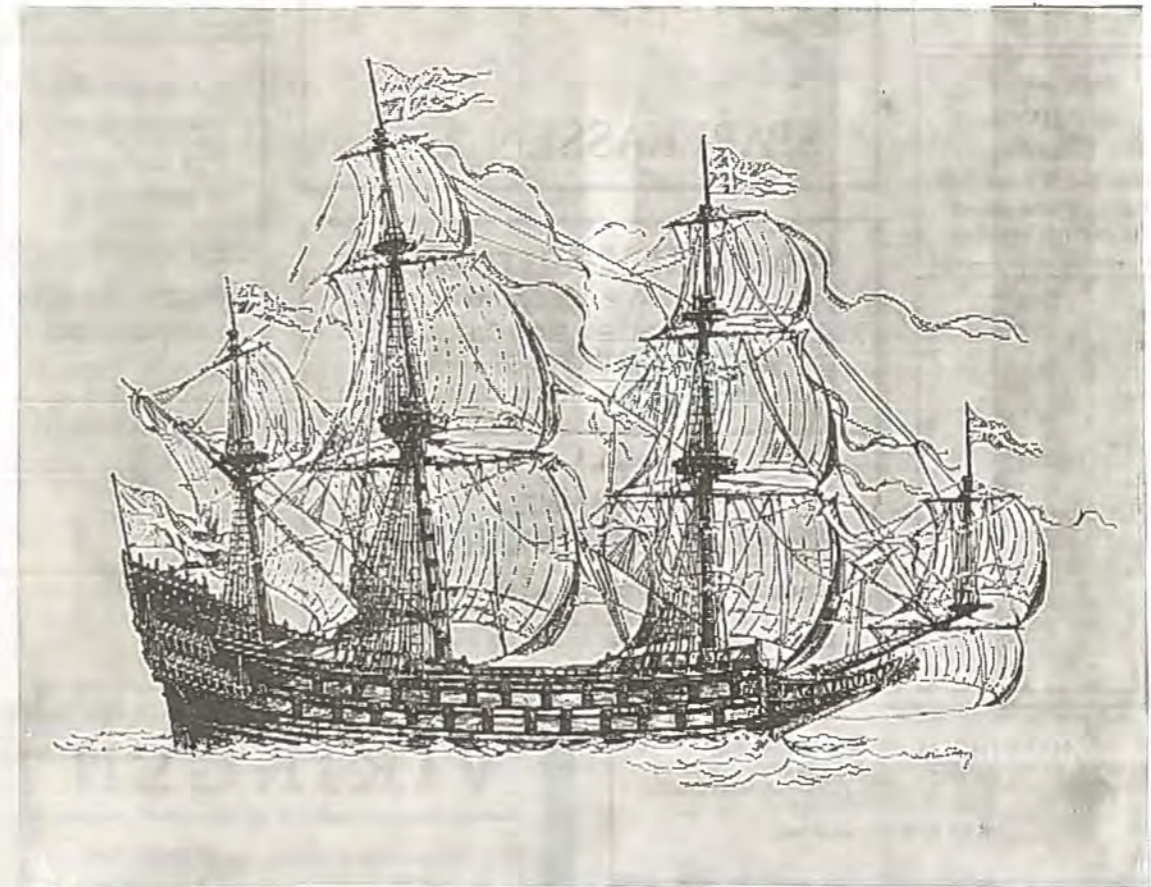

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 7-8

Juli-august 1973

40. aarg.

Det svenske krigsskib »Wasa«, der efter 333 års ophold på havets bund er på land.

Det indgår nu i skibsmuseum i Stockholm.

Tegningen er udført af Niels Stödborg og viser skibet, som det så ud i 1628.

REJS MED D. F. D. S.
DET FORENEDE DAMPSKIBS-SÆLSKAB

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIR EN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

Dampskibsselskabet
TORM
København

J. GRUMSEN
MASKINFABRIK
Tlf. (05) *12 54 22
ESBJERG

Marketenderiet
»NY HAVN«
ESBJERG
Indeh. Svend Jørgensen
Kaffe og smørrebrød
Telefon (05) *12 82 88

ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN
NY HAVN . ESBJERG
SILDEOLIE - EKSPORT
SILDEMEL - PRODUKT »999«
TLF. (05) *12 09 99 TELEGR.-ADR.: ANSILD

JØRGEN HANSENS
SKIBSSMEDI
v. K. Nielsen
Morsøgade 11 . Esbjerg
Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

DANMARKS
HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE
Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping
Abonnement: 20 kr. årlig.
Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen
Artillerivej 40 B . København 8 . Tlf. (01-27) A8ta 782

LEDIG

HANSTHOLM SØMANDSHJEM
Cafeteria . Restauration
Nye, moderne værelser
Tlf. (07 98 41 11) lokal 145

VIKINGEN

Havets, havnens, handelens og hjemmets ill. magasin
Skandinavien største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasin

Abonnement: 42,- kr. årlig
Kontorer: Christiansborggade 1 . København

AKTIESELSKABET
DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI

Esbjerg

Vestjysk Krystal Isværk ^{1/3} Tlf. (05) 12 00 66

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 7-8

Juli-august 1973

40. årg.

Vore lønningsforhold

Der har været holdt flere møder om redningsmændenes lønningsforhold, men et endeligt resultat er endnu ikke opnået. På et møde den 7. juni i forsvarsministeriet nåede man dog til følgende oplæg, der endnu ikke helt og fuldt er godkendt af Foreningen af danske Redningsmænd.

Følgende deltog i mødet: Fra Foreningen af danske Redningsmænd: Wenzel O. Rasmussen, Grenå, Søren Sørensen, Esbjerg, og Theodor Jensen, Hirtshals. Fra

farvandsdirektoratet: Afdelingsleder Holm, redningsbestyrer Aaskov Petersen og redningsinspektør Ipsen. Fra forsvarsministeriet: Ekspeditionssekretærene O. Nielsen og K. E. Poulsen.

Der opnåedes enighed om følgende: De månedlige vederlag udbetales med uændrede grundbeløb, der fra 1. april 1973 reallønreguleres med 62 pct., idet det således regulerede grundbeløb fra samme dato dyrtidsreguleres med 292,4 pct.:

	Oprindeligt grundbeløb årlig kr.	Grundbeløb pr. 1/4 1973 i alt kr.	Tillæg 292,4 pct. af grundbeløb pr. 1/4 1973 kr.	I alt kr.
Opsynsmand	1.050	1.701,00	4.973,73	6.674,73
Bådformand	840	1.360,80	3.978,98	5.339,78
Båd- og betjeningsmand	630	1.020,60	2.984,24	4.004,84

Efter henstilling fra foreningen vil forsvarsministeriet undersøge, om der skulle foreligge mulighed for at opnå økonomi- og budgetministeriets tilslutning til en forhøjelse af de nævnte vederlag. Forsvarsministeriet har dog ingen større tiltro til, at dette skulle være tilfældet, idet der på den ene side ingen ændringer er sket i de tjenstlige forhold, medens på den anden side vederlagene ud over dyrtidsregulering har fået en reallønsregulering på 62 pct. fra 1. april 1973 stigende til 65 pct. fra 1. oktober 1973, til 67 pct. 1. april 1974 og til 70 pct. 1. oktober 1974.

For redningsforetagender og „assistance“ betales fra 1. april 1973: Bådmateriel: 20,00 kr. + 292,4 pct. = 78,48 kr. Raketmateriel: 13,50 kr. + 292,4 pct. = 52,97 kr. - Herudover kan der for såvel bådmateriel som raketmateriel i særlige tilfælde ydes et i farvandsdirektoratet af redningsinspektøren efter dettes skøn fastsat vederlag.

Forsvarsministeriet fremsatte ved mødet forslag om, at der ydedes forskellig betaling for redningsforetagender og assistance med bådmateriel således:

Redningsforetagender 25 kr. + 292,4 pct. = 98,10 kr. - Assistance: 15 kr. + 292,4 pct. = 58,86 kr. - I særlige tilfælde et skønsmæssigt fastsat vederlag.

Dette forslag kunne foreningen ikke tiltræde.

For øvelser ydes timebetaling, idet der ved anvendelse af bådmateriel ydes betaling for mindst 3 timer

og ved anvendelse af raketmateriel for mindst 2 timer. Farvandsdirektoratet fastsætter ikrafttrædelsestidspunkt.

For „forgæves møde“ ydes timebetaling, idet der såvel ved anvendelse af bådmateriel som ved anvendelse af raketmateriel ydes betaling for mindst 2 timer. Farvandsdirektoratet fastsætter ikrafttrædelsestidspunkt.

Spørgsmålet om vederlag for tilsigelse til strandvagt udskydes indtil september 1973.

Den hidtidige betaling til motorpassere og reserve-motorpassere for udført vedligeholdelsesarbejde af motorer og installationer bortfalder og afløses med fremtidig virkning af betaling pr. time.

For udført arbejde ved stationen og for strandvagts-tjeneste ydes som hidtil timebetaling.

Ifølge oplysning fra forsvarrets fabriksstyrelse fastsættes timebetaling fra 1. april 1972 til 16,50 kr. + nattillæg (kl. 19-07) 4,00 kr. = 20,50 kr.

Timebetaling ydes med halvdelen pr. påbegyndt halve time.

Som godtgørelse for brug af eget søtøj ydes 42 kr. årlig.

Den særlige understøttelsesordning for redningsvæsenets personale vil af forsvarsministeriet blive forelagt økonomi- og budgetministeriet til overvejelse.

Skal strandvagterne snart ud på deres sidste tur?

Strandvagtordningen hænger i en meget tynd tråd. Sandsynligvis vil strandvagterne begive sig ud på deres sidste patrulje allerede i det kommende efterår. Denne antagelse fremsættes af kontorchef i forsvarsministeriet V. Gyde.

Kontorchefen oplyser, at ordningens endelige skæbne dog tidligst vil blive beseglet, efter at der i begyndelsen af september har været møde i skibsfartens og luftfartens redningsråd. Rådet skal på dette møde drøfte de fordele og ulemper, der kan være forbundet med at afskaffe ordningen.

Snarlig afgørelse

Som grundlag for drøftelsen ligger bl. a. en række besvarelser fra fiskeriorganisationerne og strandfogederne på en redegørelse, som redningsbestyrer G. Aaskov Petersen har udfærdiget angående strandvagtordningen og dens berettigelse.

Besvarelserne kan ikke offentliggøres på nuværende tidspunkt, oplyser kontorchef Gyde til Thisted Dagblad. Men såfremt der ikke kommer nye og mere tungtvejende argumenter for strandvagtordningens opretholdelse, levner han ikke ordningen lang tid tilbage. Den definitive afgørelse træffes af forsvarsministeriet, under hvilket redningsvæsenet og dermed også strandvagterne sorterer.

Diskussionen om strandvagtordningen blev startet af forsvarsminister Kjeld Olesen på grundlag af en artikel, som Thisted Dagblad og Tidsskrift for Redningsvæsen bragte ved årsskiftet. Artiklen skildrede en natlig patrulje med to af Hanstholms redningsmænd, Evald Harbo og Kr. Jensen. Den havnede på forsvarsministerens bord, hvilket bevirkede, at han ønskede en redegørelse fra redningsbestyrer Aaskov Petersen om strandvagtordningens historie og om dens funktion i vor tid, da skibenes tekniske udstyr sætter det sikkerhedsmæssige i et noget andet lys, end da strandvagtordningen blev sat i kraft for ca. 60 år siden. Det er denne redegørelse, som bl. a. fiskeriorganisationerne og strandfogederne har haft til besvarelse.

Det økonomiske

Med i billedet skal også tages det økonomiske, fortæller kontorchef V. Gyde.

Strandvagtordningen koster omkring 370.000 kr. årligt, hvilket er relativt meget på redningsvæsenets årlige budget på ca. 5 mill. kr. Får vi ikke noget for denne udgift, hvilket drøftelsen på mødet i redningsrådet skal være med til at klarlægge, kan man lige så godt spare pengene.

Redningsbestyrer Aaskov Petersen levner heller ikke strandvagtordningen mange chancer. – Det er min opfattelse, at strandvagtordningen er ved at være overflødig, eftersom der langs kysterne foregår så megen trafik på alle tider af døgnet, at eventuelle nødraketter ikke kan undgå at blive iagttaget fra land, siger red-

ningsbestyreren. Om der kun bliver foretaget en delvis indskrænkning eller en fuldstændig afskaffelse, er imidlertid vanskeligt at sige.

Partiel reduktion

For en partiel reduktion taler, at der stadig er visse steder langs kysten, hvor der er meget øde og yderst ringe trafik, og her kan det diskuteres, om ordningen skal opretholdes.

Med i overvejelserne må også tages de erfaringer, som redningsvæsenet har draget af forsøg i Hanstholm og Hvide Sande, hvor man har etableret faste vagter i udgighuse, hvorfra havneindsejlingen og en længere strækning af kysten overvåges. I Hanstholm har denne ordning fungeret i et års tid, mens den har været praktiseret i snart 4 år i Hvide Sande.

Strandpatruljerne er hidtil blevet foretaget af redningsvæsenets faste stab. En ophævelse af ordningen skulle ikke betyde, at behovet for redningspersonel mindskes.

FORENINGEN AF DANSKE REDNINGSMÆND

afholder ordinær generalforsamling i „Pavillonen“ i Grenå lørdag den 1. september 1973 kl. 10 med følgende dagsorden:

1. Valg af ordstyrer.
2. Formandens beretning.
3. Regnskabet fremlægges.
4. Behandling af indkomne forslag.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer.
Følgende afgår efter tur: Theodor Jensen, Hirtshals - Anker Larsen, Sjællands Odde - Niels Kr. Andersen, Nr. Vorupør - Wenzel Rasmussen, Grenå, og Søren Sørensen, Esbjerg.
6. Valg af revisor. P. Munk Pedersen, Nørre Vorupør, afgår efter tur.
7. Eventuelt.
8. Næste års mødested.

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, må være formanden i hænde senest 8 dage før denne.

Foreningens bestyrelse holder bestyrelsesmøde samme dag og sted kl. 9.

Da generalforsamlingen kun bekendtgøres her i bladet, vil jeg gerne herved indbyde alle stationer til at lade sig repræsentere ved vort møde. De redningsmænd, der er afgået fra tjenesten, er hjertelig velkommen – og ligeledes damerne ser vi meget gerne – og så mange som muligt. *Vel mødt i Grenå i „Pavillonen“ lørdag den 1. september kl. 10!*

Med venlig hilsen
p. b. v.

Wenzel O. Rasmussen
fmd.

Lovens påbud og øvrighedens rolle i strandingstilfælde

Ifølge „Forordning angaaende hvad der i Strandingsstilfælde skal iagttages“ af 28. december 1836 er en strandfoged pligtig at melde politimesteren og nærmeste toldembedsmand, når et skib er strandet i hans len. Politimesteren melder igen strandingen til amtmanden.

Det eksemplar af forordningen, som min tipoldefar, Erik Langer i Ø. Rønlangergård, fik udleveret, eksisterer endnu – med hans navn skrevet foran – sammen med et eksemplar i tysk oversættelse. Forordningen er på 28 sider og indeholder 40 paragraffer.

Tolv år tidligere – 1. januar 1825 – underskrev by- og herredsfoged i Lemvig F. C. Schönau en „Instrux for Strandfoged Erik Christiansen Langer –“. Jeg kender den kun i afskrift som bilag i en retssag fra 1837, og det skulle interessere mig, om der hos strandfogder et eller andet sted skulle findes lignende instrukser fra den tid. Instruksen indeholder 20 afsnit. Stk. 5 lyder:

„Dersom Skib med eller uden levende Folk indstrander, ligesom og naar dødt Vrag af nogen Betydning inddriver, da skal det være Pligt for Strandfogden derom strax at affærdige et ridende Bud til Herredsfogden paa samme Tiid, som han lader Bud afgaa til Opsynsmanden og Toldbetjenten“.

By- og herredsfogden i Lemvig o. 1850 var Johan Christopher Voigt. Han var både politimester og dommer og kunne naturligvis ikke være alle steder på én gang. Han havde sine assistenter. Fuldmægtig Vilh. Schönau, der fungerer ved „Maria Aletta“s stranding i 1851, var søn af ovennævnte herredsfoged Schönau. En senere fuldmægtig, E. Falbe Hansen, fortæller i Hardsyssels Årbog 1909 ret malende om de mange strandinger, han oplevede langs vestkysten i Lemvig politikreds. Nærmere herom muligvis senere. Men et par ting skal nævnes.

For det første fortæller han, at der kom „en Fisker fra Harboøre paa en usadlet Hest i flyvende Fart“ til Lemvig og fortalte om stranding. Det skulle gå hurtigt i slige situationer.

For det andet får man hos Falbe Hansen et indblik i disse øvrighedspersoners forhold til strandfogderne og den øvrige lokale befolkning. Det skildres særdeles positivt og svarer ganske godt til de indtryk, man selv oplevede o. 1930, når „lemvigerne“ kom, f. eks. til strandauktion.

Falbe Hansens første stranding er et „dødt skib“ ved Trans 1. sept. 1860, og der berettes med en vis humor, hvordan proprietær Kastberg, Herpinggård, allerede på afstand har opdaget, hvad det er for folk, der kommer kørende. Han råber dem an ved vejskillet og byder dem indenfor. „Den strandede Kasse laa vel godt nok dernede!“ – Nå, øvrigheden er standhaftig og må først opfylde sine pligter, men den nye fuldmægtig må love at bo hos Kastberg – så skal han

nok blive hentet og bragt aften og morgen. Og hyggelige aftener skildres, hvor der fortælles historier om strandinger, om jagt i klitterne og om tidligere gæsters bedrifter.

Denne proprietær Kastberg er formodentlig den samme, der optræder som strandingskommissionær ved „Maria Aletta“s stranding. Falbe Hansen omtaler konsul Møller, Lemvig, som sådan i 1860. Også Claudi synes at have fungeret som kommissionær. I en række kronikker i Lemvig Folkeblad juli 1962 skriver Erik Vesterby, Ringkøbing, om „Strandingskommissionærer paa Ringkjøbing-egnen“. En sådan kommissionær kunne antages af en strandet kaptajn som hjælper i forhandling med bjærgelav og i en lang række andre praktiske forhold omkring strandingen.

Den i instruksen af 1825 nævnte opsynsmand er Claudi. Det fremgår af herredsfoged F. C. Schönau bekendtgørelse af 13. december 1824, som må have fulgt instruksen og indskræper strenge forholdsregler mod strandtyveri. Heri hedder det, at der „er bleven ansat en Opsynsmand til at have daglig Tilsyn med Stranden, som er Hr. Christopher Claudi“, hvis foranstaltninger strandfogder og andre herefter må rette sig efter.

Det er tydeligt, at Claudi her – som vel i andre forhold – ikke var til at spøge med. I 1837 anlægger han politisag mod strandfoged Lars Rønn i Vrist, fordi denne kun havde sendt bud til toldbetjent Bruun om en tønde tran, der var drevet i land, og ikke samtidig sendt bud til opsynsmanden, altså Claudi, som hans instruks som strandfoged påbød ham. Det fremgår her, at Claudi kunne dukke op til hest kl. 4 om morgenen på inspektion langs stranden, og at han af og til berejste stranden sildig om aftenen eller natten.

Også strænere var han skrap over for. Samme år, 1837, træffer han fisker Ole Larsen Hvas, der havde samlet grene ved havet til 1 skillings værdi. Strandfogdens karle havde advaret manden om at forføje sig bort, hvilket altså ikke havde nyttet, og Claudi sender indberetning til politiretten.

Da han på sine gamle dage skriver om oplevelser ved kysten („Fra alle Lande“, 1875), er han dog ganske venlig i sin omtale af strænerne: „Man måtte sige til de fleste Stræneres Ros, at de altid strax underrettede Strandfogden og Redningsstationens Formand om et Skibs Stranding, og derved ere de ofte blevne Midlet til Skibbrudnes Redning“.

– Strandingsforordningen af 28. december 1836 bestemmer ret nøje, hvordan strandingsprotokollen skal føres, og hvad den skal indeholde, og for Skodborg-Vandfuld herreder starter disse protokoller i 1838 – tre samtidig. Så kunne hver administrator have sin, når der var flere strandinger på én gang.

Hvad et „dødt skib“s stranding kunne betyde, viser „Anne Christine“s stranding ved Langerhuse i 1852.

Det døde skib „Anne Christine“

Søndag den 10. oktober 1852 kl. 13.30 kommer der bud til herredskontoret i Lemvig fra min oldefar, Christian Eriksen Langer, at der i hans stranden var indstrandet et skib uden levende folks medfølgelse. Allerede kl. 15 indfinder herredsfoged Voigt m. fl. sig ved strandingsstedet. Det er gået hurtigt.

De finder på stranden en del skibskister og andre ting, der er bragt i land. Ved første undersøgelse synes kisterne ikke at indeholde noget af interesse, kun enkelte ubrugelige klædningsstykker. Ved nærmere eftersyn finder man imidlertid en kontrabog for indrulleret Martinus Nielsen og dernæst endnu to ældre kontrabøger samt et stykke af en gammel journal fra 1849. Endelig finder man et Ny Testamente, udgivet i 1831 af Norsk Bibelselskab.

Vejret er godt, og øvrighedens folk går om bord for at undersøge nærmere. Ingen papirer findes. På dækket ses en norsk pram, men storbåden er væk. Skibet er gammelt, lastet med træ; bunden er ituslået. Skansebeklædningen og storlugen er borte, ruffet er rykket fra sin plads, og det er kendeligt, at voldsom søgang er gået over fartøjet.

Øvrigheden har fået at vide, at skibet var bjærget af fiskere i åben sø, og der aflægges nu en ret grundig forklaring.

Først fortæller Jens Sauer fra Langerhuse.

Da han og hans bådelaav samme morgen ved solens opgang roede ud på fiskeri, opdagede de et skib omtrent 2 mil fra land i sydvestlig retning. De kunne se på skibets takkelage, at det lå og drev.

De roede nu ud mod skibet, nåede det kl. ca. 10, og da ingen svarede, uagtet de prajede, gik de om bord.

Skibet havde torebet bredfok og torebet mesansejl oppe, men var helt fuld af vand og flød på trælasten. Det var umuligt at komme ned i kahytten, da den var slået i stykker og fyldt med vand, men i ruffet på dækket fandtes de omtalte skibskister.

Fiskerne bestemte nu at bringe skibet til land, og en af dem, Peder Madsen Wester, løste rebene under forsejlene, som de derpå hejsede.

Skibet ville dog ikke lade sig „regjere“ af roret, selv om de løsede rebene i mesansejlet og bredfokken, men ved hjælp af et varpanker firet ud fra agterstavnen lykkedes det at dirigere skuden.

Da Langerhuse-folkene nu havde været 3 timer om bord og havde fået „fuldkommen styr på skibet“, kom Peder Laursen Weilbys fiskerlav og omtrent på samme tid også Søren Kirks lav roende og forlangte at komme om bord.

Jens Sauer sagde nej; han trængte aldeles ikke til deres hjælp.

Søndersogns-folkene blev nu ved deres, og da de var så talrige, at Jens Sauer og hans folk ikke mente, de kunne forhindre det, lod de dem da endelig komme om bord.

Noget efter kom også Anders Wrists lav til og gik om bord, skønt det blev dem sagt, at der ingen brug var for dem.

Alt imens fortsatte jo sejladsen efter Langerhuse til – det var vel trods alt Jens Sauer, der bestemte

kursen, så vidt den nu lod sig bestemme – og det lykkedes altså at sætte skuden på grund ved den hjemlige landingsplads.

De uindbundne hjælpere assisterede med udkastning af sværanker og kætting, efter at „skibet allerede var stødt“, og Jens Sauer må indrømme, at han ikke ret vel ville kunne have klaret den ting med sit eget mandskab alene. Nå, de havde nu nok klaret det, føjer han til, hvis ikke de andre havde været der.

Skibet stødte kl. 13.30 – på yderste revle, og alle de ombordværende gik derpå i land og tog med sig de omtalte skibskister.

Før Jens Sauer slutter sin beretning, tilføjer han, at han og hans folk ved bjærgningen af skibet mistede samtlige deres fiskeredskaber, og han påstår, at ret som findere og bjærgere af skibet tilkommer ham og hans lav.

– Anders Christensen Wrist, formand for Søren Kirks fiskerlav, forklarer dernæst, at hans lav og Peder Laursen Weilbys lav bemærkede det nu strandede skib mellem kl. 10 og 11. De roede hen til det og fandt det besat af Jens Sauer og hans folk, der forbød dem at gå om bord.

Det gjorde de nu alligevel og blev derpå bedt om assistance til et og andet.

De måtte derfor forbeholde sig ret til den anpart, der måtte kunne tilkomme dem.

– Og formand for Peder Laursen Weilbys fiskerlav, Christen Christensen Kruse, bekræfter.

Det samme gør to mand af Anders Wrists lav, Mads Christensen Sleth og Poul Christensen Sleth.

Til sidst forklarer Mads Christensen Stages, der henhører til Peder Borgs fiskerlav i Ferring, at han og hans kammerater også må kunne tilkomme en part. De var gået om bord og havde hjulpet til med at få sagerne bragt i land – dog uden anmodning!

Og før retsmødet kan afsluttes for den dag, må visse forholdsregler træffes. Vicekonsul Møller begærer skibet solgt, indtil der er konfereret med den eventuelle ejer. Det noteres, at Claudi er agent for Lloyd, og at ridende bud er afsendt til amtmanden.

Imens har fiskerne forsøgt at få lagt skibets master for at få bjærget sejl og rigning. Det er dog nok ikke blevet til ret meget den dag, og de to læs, strandfoged Chr. Langer kan køre hjem inden aften, består væsentligst af de 8-9 indbragte skibskister. Der sættes vagt ved skibet for natten, og nabostrandfogderne skal holde vagt i deres len, hvis skibet skulle blive sønderslået.

– Næste morgen er vejret dårligt. Man erklærer det for umuligt at komme om bord på grund af brænding omkring skibet, men Anders Christensen Wrist tilbyder at forsøge med sit lav. Det gælder igen bjærgning af sejl og rigning. Kun to mand lykkes det at komme om bord, Anders C. Wrist selv og Mads C. Stages fra Ferring.

Der er dog tegn til bedre vejr. Gangspil og trosser køres til stranden, og det aftales med de mødte bjærgere, at de skal blive tilkaldt ved et signal, der er opstillet på klitten, hvis deres hjælp bliver nødvendig.

Og sognefoged og forbjærger P. Madsen påtager sig at bestyre bjærgningen. Øvrigheden fastsætter be-

talingen, „ifald den ikke findes at burde fastsættes efter det for Harboør Sogn hidtil gjældende Bjærgningsregulativ“.

Jens Sauer og hans lav er enige i de hidtil trufne bestemmelser, og vicekonsul Møller rejser til Aalborg for at afgive beretning til det norsk/svenske konsulat. Gårdejer Møller, Pugholm, fungerer i hans sted.

Op på formiddagen bliver vejret bedre, og de ivrige bjærgere går i gang. Tre både benyttes, og først bjærges, hvad der er tilgængeligt af skibets takkelage. Så går man i gang med tømmerlasten. To tylvter planker ad gangen bliver ved en trosse fastgjort til båden og flådet i land. Da arbejdet må indstilles kl. 18.30, har man bjærget 14 tylvter og 7 stk. fyrreplanker samt 42 tylvter stuvtømmer (brædder).

Imens må øvrighedens folk have haft tid til at se nærmere på de fundne bøger fra skibskisterne. Man finder et par breve med navne og datoer, og endvidere kan man notere i protokollen, at skibet er brændt med mærket „Norsk Eiendom“, og at det er 191½ kommercelæster drægtigt.

I de følgende dage er der travlhed, og dag for dag noteres i protokollen, hvad der sker. I en særlig rubrik opregnes, hvad der er bjærget den pågældende dag. Vejret skifter, og en enkelt dag kan man intet udrette, da havet er for uroligt. Under visse forhold – pålandsvind – kaster man blot tømmeret ud og lader det drive i land.

Fredag den 15. bjærges det store anker, hvorved skibet var fortøjet, og et tov fra forstavnen fastgøres i stedet til et anker i land.

Dagen efter kappes formasten og bjærges ind til strandkanten sammen med stormasten, der tidligere er blevet kappet, og man saver mellemdæksbjælkerne over for lettere at kunne få plankerne op fra lasten.

Hver eneste nat har der været vagt ved skibet – og så disse vagters navne noteres omhyggeligt i protokollen – og tirsdag aften den 19. kommer der bud til administrators nattekvarter fra vagten, at det brager i vraget; det bliver sandsynligvis slået i stykker af søen.

Ufortøvet begiver administrator sig til stranden og får samtidig tilkaldt mandskab. Det er dog uhensigtsmæssigt ved nattetid at bjærge vraggodset, der driver i land fra det ituslåede skib, og ved sognefogdens hjælp bliver 17 mand sat på vagt i Chr. Langers len og 3 mand i Chr. Mærskts len. Men ikke nok med det. Også de tilstedeværende øvrighedspersoner patruljerer, dels ved stranden og dels i klitterne. Erfaringen har åbenbart vist, at i en sådan situation er strænerne på færde. Således også her.

„På en af disse patruljer blev antruffen en mand, Niels Falk, som havde opbragt en planke til klitterne, hvilken han blev beordret at føre tilbage til stranden“. I klitterne fandt man stumper af stuvtømmer, hvis tilstedeværelse dér Niels Falk nok også måtte have skylden for.

Denne – i øvrigt eneste uorden, der den nat blev konstateret – vurderes senere til fængsel på vand og brød for Niels Falk i 3×5 dage.

Og ridende bud blev ved strandfoged Chr. Langer

afsendt til politimesteren for at anmelde, at vraget var sønderslået.

Igen en travl dag med bjærgning af vraggods – kun enkelte store flager så man lade ligge ved stranden – og der træffes bestemmelse om snarest at få afholdt auktion over det bjærgede gods, for det vil ikke kunne betale sig at udføre det strandede, selv om ejeren skulle melde sig, bortset fra ankere og kættinge.

Men endnu en søforklaring må afholdes. Det sker på herredskontoret i Lemvig tirsdag den 26. oktober.

Her fortæller strandkontrollør Müller, Ferring, hvordan ferringboerne kom med i billedet. Selv havde han den pågældende morgen i kikkert observeret skibet, men ikke nærmere hæftet sig derved. Senere kom en fisker og snakkede om et dødt skib i søen. Ved stranden opfordrede han derpå fiskerne til at tage ud til skibet, men det må være gået ret langsomt med forberedelserne, og da de endelig er klar, opgiver de, fordi Müller nu observerer, at harboøreboerne er kommet til. Han rider så nordpå, men ser undervejs, at Ferring-fiskerne alligevel stikker til havs.

Nu forklarer Anders Thuborg fra Langerhuse, hvad han havde kunnet se fra land, og andre Langerhuse-fiskere, der var på havet, forklarer, hvad de dér så. Peder Flyvholm kunne dog ikke skelne skibets sejlføring så nøje, da hans syn ikke var fuldt så skarpt som de andres, og Mads Koli skænkede ikke sagen videre opmærksomhed, da han passede sine kroge.

Mandag den 1. november fortsætter søforklaringen igen hos strandfoged Chr. Langer. Den havde ellers været fastsat til torsdag den 28. oktober, men da var det umuligt at komme til Harboøre „formedelst stormflod og højvande“.

De samme Langerhuse-fiskere møder igen. De henholder sig til forklaringen fra sidst. Også Jens Sauer, Peder Wester og andre af bjærgerne forklarer igen, og deres oprindelige forklaring korrigeres derhen, at det egentlig var Peder Westers fiskerlav, der roede hen til skibet efter at have taget Jens Sauer med og ladet to mand i stedet gå over i hans båd for at passe kroge. Aftalen var, at de to lav så skulle have lige andel i gevinsten.

Jens Sauer og Peder Wester havde intet imod, at fiskernes part blev solgt sammen med ejernes andel. De ønskede dog, det måtte ske inden jul.

Og hermed slutter strandingsprotokollens oplysninger om det „døde“ skib, barken „Anne Christine“ af Drammen, der fandt sit endeligt på kysten ved Langerhuse.

Hvornår og hvordan man fandt ud af skibets navn og hjemsted, ses ikke af protokollen, heller ikke, hvad der var blevet af besætningen. Vicekonsulen, købmand Møller, Lemvig, må vel ret snart have fået besked fra Norge om disse forhold. I hans arkiv måtte korrespondancen med skibets og lastens ejere kunne findes, om det havde eksisteret. I det materiale, Lemvig Museum fik overladt fra konsul L. Kier, Lemvig, findes i hvert fald mange oplysninger vedrørende adskillige strandinger fra begyndelsen af dette århundrede.

Torsdag den 14. oktober 1852 fortæller Thisted Amtstidende eller Den nordcimbriske Tilskuer kort om strandingen og skriver:

„Mandskabet er efter al Tilsynelandenhed kommen levende fra Skibet, hvis Navn efter Formodning er „Anne Christine“ fra Drammen, ført af Captain Christensen“.

Hvordan det gik med fordelingen af den halvpårt af skib og ladning, der tilkom bjærgerne, vides ikke. Ved en ekstraret, der afholdes i Lemvig 22. januar 1853 angående de forskellige regninger over betaling til bjærgerne, både, vogne og vagter med videre, fastholder Jens Sauer og Peder Wester stadig, at de alene bjærgede skibet, mens sønderogsfolkene vedblivende påstår, at de har ret til en andel, og der er på det tidspunkt ikke truffet afgørelse i den sag.

Til sidst et par ord om de optrædende fiskerlav, selv om det i grunden ikke så meget kommer denne historie ved.

Hvert lav bestod af 7-10 mand, hvis navne opregnes i strandingsprotokollen.

I Harboøre kirke hænger en mindetavle over:

*Tvende Skibslaug
19 fiskere*

som forulykkede og druknede paa Havet for Vrist

*1. Søren Kirks Skibslaug, 8 mand,
den 17de November 1862.*

*2. Anders Vrists Skibslaug, 11 Mand,
den 11te Maj 1863.*

Her er lejlighed til at konstatere, om et sådant fiskerlav kunne fortsætte med samme mandskab år efter år, eller om det jævnlig skifter.

Af Anders Vrists lav synes der kun at være et enkelt navn, der går igen i 1863, men for Søren Kirks lav ser det ud til, at fire af de mænd, der var med i 1852, også var det i 1862. Føreren i 1852, Anders Christensen Vrist, er uden tvivl nr. 2 på mindetavlen, hvor han kaldes Anders Christensen Rønn. (I en fortegnelse over pulsvodfiskere 1855 anføres han med begge navne, Vrist eller Røn). Han var 37 år, da han druknede i 1862 og altså kun 27 år i 1852. Det og andet her peger vel på, at han – fiskeauktionsmester Chr. Andersen Røns far – har været en førertype. Også hans broder Thomas Christensen Rønn var med i lavet både i 1852 og i 1862. *A. V. Langer*

Strandvagt

kontra sparebestræbelser

Redningsbestyrer Aaskov Petersen har sendt en forespørgsel til de to fiskerierorganisationer om deres syn på strandvagtens opretholdelse i dens nuværende form – eller om den eventuelt kunne reduceres til kun at fungere omkring havne og havneindsejlinger.

Der oplystes i skrivelsen, at hvis man inddrager de øvrige lange kyststrækningers strandvagt, da er det muligt at spare et beløb på 370.000 kr. årligt. I omtalte skrivelse, som jeg hørte oplæst, lagde jeg mærke til ordet „betænkeligt“ i forbindelse med påtænkte strukturændring af den mere end 100-årige lov.

Og netop nævnelsen af dette ord er typisk for vor redningsbestyrer, der i sin stilling er kendt for ansva-

ret – i øvrigt en linie, der altid har præget vort redningsvæsen siden dets oprettelse for 121 år siden.

En væsentlig årsag til, at spørgsmålet luftes er vel den kendsgerning, at man i dag på ethvert fartøj – også fiskerflåden – har radio, nautiske og redningsmidler, som var ukendte, da loven om strandvagt blev vedtaget. Dette er et vægtigt argument naturligvis sammen med de sparebestræbelser, der for tiden ledes efter med lys og lygte – men der er også grund til at spørge, om det er vægtigt nok.

For det kan jo hende, og det sker, at der i en storm strander et fartøj på en lang og øde kyst – og tilfældigvis langt fra en havneindsejling – og hvis radio er blevet tavs. Hvem skal da bære ansvaret, der i dag hviler på opsynsmændens skuldre, men i givet fald da må placeres på andres, den dag strandvagten har travet sin sidste runde.

Følelsesbetonet – nu ja. Men selv en anelse af det må have sin ret i beslutninger, der i givet tilfælde kan gælde menneskeliv.

De to organisationers mænd var også betænkelige – særlig netop for de lange øde strandes skyld.

Nej, det var ikke for pengenes skyld, for der er kun få redningsmænd, der elsker at gå strandvagt i et vejr, som man er ked af at jage en hund ud i

Men tilbage er der et par forhold, som vel også må tages med, inden man kvitter strandvagten helt eller delvis.

Vil skibsfarten undvære det vågne øje langs de lange kyststrækninger – og er redningsvæsenets strandvagt ikke en konvention, der er indgået med andre søfartsnationer, og om ikke for andet, så for vor anseelse kan blive nok så svært at kvitte.

De 370.000 kr. er jo immervæk penge, selv om det er et beløb, der i størrelsesorden ikke imponerer i vor tid.

Men der er noget, der hedder ansvar – pas på det – for det bliver ved at bestå i går som i dag, og det løber ingen fra. *Maagen*

Havfiskeri ved den jyske vestkyst i gamle dage

Af Anders Lodberg, Hvide Sande

En fiskerbefolkning, som udelukkende ernærede sig ved fiskeri, fandtes ikke ved vestkysten i ældre tid. Fiskeren var bonde i større eller mindre grad. Befolkningen syd for Nymindegab kunne betegnes som bønder, der tillige var fiskere. På Holmslands Klit var det fiskere, der tillige drev landbrug, medens befolkningen i Harboøre, Agger, Stenbjerg etc. slet og ret var fiskere. De sidstnævnte havde dog lidt jord og et par køer, men en virkelig havfisker nedværdigede sig ikke til at passe landbruget, men overlod bedriften til kvinderne og den årlige tærskning til en lejet bondekarl. Hos fiskerbønderne på Klitten var det almindeligt, at de fæstede karle gik med i gårdmændenes båd, så længe havfiskeriet stod på. Man kunne derfor se havbåde med en besætning på nogle få erfarne fiskere, medens resten var bønderkarle.

Omkring 1830 var der i Nissum sogn seks havbåde med en besætning på 36 mand, i Husby sogn havde man fire større og to mindre både med 34 mand, Vedersø sogn havde to både med 12 mand, Husby Klit syv både med 48 mand og Holmslands Klit 15 både med 118 mands besætning. „De store både, som til forskel fra de mindre kaldes skibe, fører i almindelighed seks mand, dog stundom syv eller otte, især på Holmsland og syd efter, hvor én mand fra hvert skib deltager i at røgte de i Ringkøbing Fjord udlagte ruser, som afgiver „es“ madding“.

Hver båds mandskab var samlet i et både- eller fiskerlag. Bådelaget behøvede ikke at eje den båd, det brugte til fiskeriet, idet båden ofte var bekostet af en velhavende gårdmand, strandfoged eller købmand, som da fik bådens lod af det samlede udbytte. Ellers fik fiskerne hver deres lod, men skulle de låne redskaber hos andre, fik de kun halvdelen af deres part.

Fisketiden var opdelt i en forårs- og en efterårsperiode. Om sommeren passede man landbruget, og de unge drog sydpå som medhjælpere ved høst og høst hos marskbønderne. Omkring sankthans var der folke- eller tyendemarked i Ribe, hvor bønderne mødte op og takserede og bød på arbejdskraften. Efter at have tjent en sommerløn ved landbruget vendte de unge piger og karle tilbage til fiskeriet omkring mikkelsdag. Tyendevandringerne er af gammel dato. De omtales således fra Husby sogn i 1768: „Fiskeriet ophører årligt 14 dage før sankthans, da de fleste fiskers folk drager til ovenmeldte sankthans marked i Ribe, hvor de lader sig bortleje i Holsten, Slesvig og i omliggende sogne ved Ribe og Varde til mikkelsdag. Når folkene kommer hjem fra Holsten etc., begynder fiskeriet i havet her igen sidst i september eller først i oktober. Dette fiskeri vedvarer, såvidt vejrliget det tillader, indtil juleaften“.

På en del af vestkysten blev fiskeriet drevet fra såkaldte „fiskeboder“. I 1768 nævnes det fra Husby, at fiskerne drager til havet i april måned, „hvor de på havsanden bygger nogle små fiskerhytter eller såkaldte fiskerboder, hvorudi de har deres bolig, medens fiskeriet varer; siden, når fiskeriet ophører, brydes de ned igen“. Senere blev det almindeligt, at boderne benyttedes år efter år uden at blive nedbrudt.

I fiskeboderne boede fiskere og esepiger sammen, uden at nogen tog anstød eller blev forargede af den grund. Hvert bådelag havde i reglen tre boder og en redskabsbod. Boderne var spændhuse, d. v. s. huse med tage, der gik helt ned til jorden. En rejsende, der i 1833 vandrede omkring på Holmslands Klit, beskriver sit første møde med fiskeboderne således: „Vi fulgte strandbredden videre til ind mellem klitterne, hvor fiskerhusene lå, omgivet af tætte klynger marelalm, gennem hvilke vinden susede. De består alene af stråtage og det så lave, at der for dem, der vil sidde og have det lidt bekvemt ved arbejdet, er udgravet huller i jorden. For resten ser de ret hyggelige ud, har hvert sit arnested med skorsten, hylder under loftet til proviant og køjer bagi, hver til to karle og to piger, som i fisketiden stadigt bor her“.

I Ringkøbing Fjord fangede man småsild i ruser

LEMVIG

E. SMEDEGAARD
Solv . Gælden . Ubre
1888
TEL. 82 12 11 LEMVIG Gsm 472 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATIONER
P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 09

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) *82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. P. Trillingsgaard
Telefoner: (07)
Hallen 82 03 35 . Kontor 82 06 13 . Privat 82 05 04

LEMVIG VODBINDERI
VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 08 03
Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN
Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 63
ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL
BRDR. SKOU
Telefon (07) *82 13 66
TRÆLAST OG BYGNINGSARTIKLER
CEMENTVARER BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT
Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

1/2 NORDVESTBANK
Lemvig

Kontorer i Harboøre og Thyborøn

eller vod til madding på krogene. Andre steder, hvor der var adgang til ormegravning, brugtes sandorme til „es“ eller madding. I 1769 „esede“ man i Fjaltring med „ferske sild eller med en slags små fisk, som kaldes tobis, eller med nogle tykke, grå orme, som har en skarp og hvas hud og opgraves af sandet jord eller og med fæ- eller svinelever“. Esepigerne blev lejet af fiskerne til at sætte madding på krogene, klare krogene op, når fiskerne kom tilbage fra fiskeriet, lave mad etc.

Havbådene gik gerne ud på fiskeriet ved 4-5-tiden om morgenen, men var vejret særlig godt, gik man ud om eftermiddagen og overnattede på søen. Bestemte regler var der dog ikke herfor. - At sætte båden i vandet var et krævende og ofte farefuldt arbejde. Båden skubbedes baglæns ned på forstranden, hvor fiskeredskaber og proviant indlossedes. Derpå stillede fiskerne sig med ryggen mod bådsiden og svingede båden langsomt omkring, så forstavnen vendte ud imod havet. To fiskere stillede sig foran ved båden, medens de øvrige stillede sig bagved og under opsang skubbede båden tag for tag ned i havstokken. Når vandet nåede de to første til livet, svang de sig op i båden, og de andre fulgte siden efter. Nogle af fiskerne måtte nødvendigvis smide træsko, strømper og underbenklæder, når båden skulle sættes i vandet, thi olietøj og vandstøvler kom først i brug i 1870'erne.

Inden udsætningen af båden knælede fiskerne ned ved fartøjet og bad en bøn. Denne gudsdygtighed var ikke et udslag af Indre Mission, men kendes langt tidligere. Om fiskerne på Husby-kanten fortælles således i 1768, at „før de drager ud på havet, falder de samtidig på knæ ved havstranden og gør deres bøn til Gud om hans velsignelse og beskyttelse, siden gør de bøn igen på havet, før de kaster deres garn (liner) ud, og ligeså gør de bøn igen, når de har indtaget deres garn af havet“.

Når båden var kommet igennem brændingen og ud over revlerne, tog man sejlene til hjælp eller roede, hvis det ikke var muligt at føre sejl. Når krogene skulle kastes ud eller tages op, roede man dog altid. Det var først Hjerding-fiskeren Lambert Sørensen, der med sin norske dæksbåd indså fordelene ved at sejle kroglinerne ind.

(fortsættes)

Hørt på havnen

Jens havde sådan en urimelig lyst til at komme til søs, og en dag, da han var i byen, gik han op på mønstringskontoret for at høre lidt om, hvordan man kunne komme det.

Mønstringschefen forklarede ham tålmodigt alle formaliteter, bl. a. at man skulle møde med lægeattest, dåbsattest og to billeder.

Tre dage efter var Jens der igen:

- Ja, så vil jeg altså gerne ud og sejle. Og her er så præstens papir og dowterens papir og de to belder. Det ene er af smedens kokkepige og det andet er af sognefogedens præmietyr. - -

HIRTSHALS
HANS SVENDSENS
SKIBSBYGGERI
Alt i nybygninger
samt reparationer
Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS
HIRTSHALS ISVÆRK
Telefon (08) 94 10 70

AKTIESELSKABET
VENDELBOBANKEN
HIRTSHALS AFDELING
Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM
Telefon (08) *94 19 44
God borgerlig middag . Pæne værelser
Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN
Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40
Alltid 1. kl.s kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN
LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION
Telefon (08) *94 10 11
Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION
STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG
Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16
Telegramadresse: »Fiskeauktionen«

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«

Ansvarshavende redaktør:

H. Ingemann
Rindum Kirkeby . 6950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 63.

Forretningsfører og ekspedition:

Bogtrykker Gadgaard Nielsen
Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«

Hovedbestyrelse:

Formand: **O. Wenzel Rasmussen**
Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (08) 32 13 37
Næstformand: **Theodor Jensen**
Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58
Kasserer: **Niels Chr. Andersen (Grønkjær)**
Nørre Vorupør . 7751 Sjørring
Robert Iversen
Vesterhavsgade 121 . 7680 Thybørn . Tlf. (07) 83 13 23
Anker Larsen
Havnegyden . 4583 Sjællands Odde . Tlf. (03) 42 05 29
Kjeld Petersen
Sløttestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42
Søren Sørensen
Fiskebrogade 5 . 6700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 81 89

SKAGEN
SKAGENS FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. Aage Geisnæs . Telegramadr.: Fiskeauktion
Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 29

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning
Telefon (08) 44 12 77 (2 lin.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT
Skibs- og bådbyggeri
Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD
Aut. installatør
SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet
SKAGEN ISVÆRK
Skagen . Telefon (08) 44 15 38

THISTED
MINDESMÆRKER
BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI
Thisted . Telefon (07-91) 94

SØRENSENS
Herremagasin MIDT I
TORVEGADE 1 . TELEFON 499 THISTED BYENS HJERTE

Marsø
Støbegods

Sparekassen for Lemvig og Omegn
Stiftet 2. aug. 1847 Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00
Kontortid 9.30-12.30 og 14-16
Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket
Thybørn Ald. . Tlf. (07) 83 11 48
Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

ESBJERG
C. M. NØRSKOV LAURSEN
MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 60 00
Dæksmaskineri spec. for fiskefartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri
NY HAVN
Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 83
Anbefales med såvel nybygning
som reparation

SEJLMAGER
BRØDRENE MATHIASSEN
(H. Mathiasen)
NY HAVN
Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN
Vodbinderi og tovtjæveri
NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 53
Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 62

HANS AA & SØNNER
Sejlmagere
NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN
MASKINVÆRKSTED
NY HAVN TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
Indehaver: AAGE ANDERSEN
Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise
Grundlagt 1833
Kvæsthusgade 1 . København K
Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75
Telegramadresse: Svitzersalvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S
Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99
NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft
v. Andersen, Jensen og Hagde
Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER

Hvide Sande Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Henning Værns
Telefon (07) 31 10 89

Hanstholm Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen
Telefon (07 91) Hanstholm 166

Thorsminde Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Harald Winkel
Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

MED »66«-BÅDENE

»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammerhus« og »Bornholmerpilen«

Daglig afgang fra København kl. 23.30
Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00

I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.

AKTIESELSKABET
DAMPSKIBSELSKABET PAA BORNHOLM
AF 1866

LEMVIG TANDTEKNIK

Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker
ALT I MODERNE TEKNIK
Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB

DANSK

ESBJERG

TOVVÆRKSFABRIK A/S

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet

»Myren«

Korresponderende redere

HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
VESTERVIG

SKAARUP & SALS KOV

Smede- og maskinværksted

Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

**Sømandshjemmet
& Afholdsrestaurant**

Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret

v. Jens Steen

Telefon (07) *83 14 11

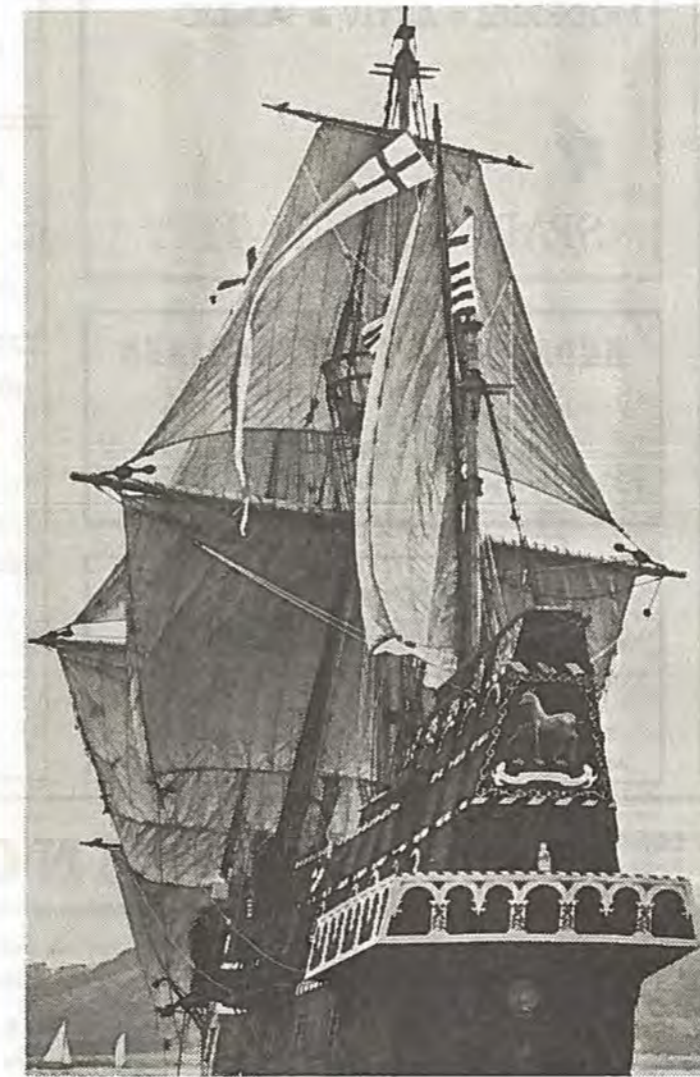

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 9-10

September-oktober 1973

40. aarg.

For privat amerikansk regning er der i England bygget en fuld-størrelse gengivelse af Sir Francis Drakes berømte skib »Golden Hinde«. Drake, der levede 1540-1596, var britisk opdagelsesrejsende og admiral. Han opbragte spanske handelsskibe og erobrede spanske besiddelser i Amerika. - 1577-1580 foretog han den 2. verdensomsejling. Den første foretog portugiseren Magalhaes.

REJS MED

D. F. D. S.

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SELSKAB A/S

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIR EN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

Marketenderiet

»NY HAVN«

ESBJERG

Indeh. Svend Jørgensen

Kaffe og smørrebrød

Telefon (05) *12 82 88

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN

NY HAVN . ESBJERG

SILDEOLIE - EKSPORT

SILDEMEL - PRODUKT »999«

TLF. (05) *12 09 99

TELEGR.-ADR.: ANSILD

DANMARKS

HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE

Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping

Abonnement: 20 kr. årlig.

Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen

Artillerivej 40 B . København S . Tlf. (01-27) A8ta 782

HANSTHOLM SØMANDSHJEM

Cafeteria . Restauration

Nye, moderne værelser

Tlf. (07 98 41 11) lokal 145

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI

VIKINGEN

Havets, havnens, handelens og hjemmets ill. magasin

Skandinaviens største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasin

Abonnement: 42,- kr. årlig

Kontorer: Christiansborggade 1 . København

Esbjerg

Vestjysk Krystal Isværk A/S

Tlf. (05) 12 00 66

Dampskibsselskabet

TORM

København

J. GRUMSEN

MASKINFABRIK

Tlf. (05) *12 54 22

ESBJERG

JØRGEN HANSENS

SKIBSSMEDIE

v. K. Nielsen

Morsøgade 11 . Esbjerg

Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 9-10

September-oktober 1973

40. årg.

Periode præget af indsats for danske redningsmænd

Foreningen af danske Redningsmænd holdt årsmøde i Grenå lørdag den 1. september. Det skete i Pavillonnen, hvor man blev godt modtaget. Det var en regnvejrsdag, men det klarede op hen ad dagen. Regn er redningsmænd kendt med, når der holdes årsmøde - det regnede i Hvide Sande, og det regnede i Hanstholm for 2 år og for 4 år siden. Der var relativ god tilslutning, og damerne var også mødt og forstærkede indtrykket af festligt samvær.

Formanden, O. Wenzel Rasmussen, indledte med beretning, hvori han udtalte:

På Foreningen af danske Redningsmænds vegne vil jeg byde alle de her tilstedeværende et hjertelig velkommen. Velkommen til farvandsdirektør Otto Gredal, redningsinspektør J. Ibsen, redaktør Ingemann, Ringkøbing, forretningsfører, bogtrykker Gadgaard Nielsen, Lemvig, og til næstformanden i Danmarks Havfiskeriforening, Jørgen Heilesen, Hirtshals. - Et hjertelig velkommen til vore æresmedlemmer, Peder Eriksen, Harboøre, og redaktør Jørgen Pedersen, Ydby. Vort tredje æresmedlem, fhv. opsynsmand Gustav Hallgren, Esbjerg, kunne desværre ikke komme til stede grundet på, at han ikke er rask, men han har bedt mig overbringe forsamlingen sin bedste hilsen. Også vil jeg her rette et velkommen til de af vore medlemmer, der er afgang af tjenesten, og som er til stede her i dag. - Ligeledes velkommen til damerne, tak, fordi I kom, det er skønt at se jer.

Inden vi begynder mødet, vil jeg udbede mig forsamlingens tilslutning til at sende et telegram til hendes majestæt dronning Margrethe og med følgende ordlyd: „Foreningen af danske Redningsmænd, samlet til årsmøde i Pavillonnen, Grenå, sender vore hjerteligste hilsener til Deres majestæt med gode ønsker om en lykkelig gerning og fremtid“. Samtidig vil vi også sende vort æresmedlem G. Hallgren en telegrafisk hilsen.

Der har i de forløbne 2 år, siden vi sidst var samlet i Hvide Sande, været holdt to bestyrelsesmøder, begge i Holstebro, et den 21. november 1971 og et den 20. maj 1973.

Den 24. juli 1971 fremsendte vi en ansøgning om lønforhøjelse samt en redegørelse for vore lønforhold til forsvarsminister Knud Østergaard. Den 11. november samme år modtog foreningen en anmodning fra forsvarsminister Kjeld Olesen, der i mellemtiden hav-

de afløst forsvarsminister Knud Østergaard, om foreningen ville udpege to medlemmer til en arbejdsgruppe til behandling af det af foreningen rejste spørgsmål.

På bestyrelsesmødet den 21. november blev der således bl. a. nedsat et udvalg, bestående af Søren Sørensen, Esbjerg, og undertegnede til at deltage i omtalte arbejdsgruppe. Til stede ved bestyrelsesmødet var redaktør Ingemann og forretningsfører, bogtrykker Gadgaard Nielsen, Lemvig. Man behandlede også lønspørgsmålet, som man skulle til forhandling om i ministeriet, og flere andre sager.

Den 13. april 1972 modtog foreningen en anmodning fra forsvarsministeriet om at deltage i et møde den 20. april i forsvarsministeriet, og ved dette møde repræsenterede Søren Sørensen, Esbjerg, og jeg foreningen. Fra redningsvæsenet mødte redningsbestyrer Aaskov Petersen og inspektør Ibsen, og fra forsvarsministeriet ekspeditionssekretær K. E. Poulsen. Mødet var nærmest af orienterende art, og der fremkom ikke noget resultat dér, udover at det blev meddelt, at man ville høre nærmere derom.

Den 15. april 1973, altså ca. 1 år efter det her nævnte møde, modtog foreningen svar fra forsvarsministeriet, der beklagede, at det havde været så længe, men gav i øvrigt ikke nogen grund herfor. I svaret var tilføjet de forandringer, som ministeriet kunne tilbyde.

Der afholdtes da den 20. maj et nyt bestyrelsesmøde, hvor ministeriets tilbud blev taget op til behandling, og da man ikke helt kunne acceptere ministeriets tilbud, anmodede foreningen forsvarsministeriet om en ny forhandling vedr. lønspørgsmålet.

Ministeriet indvilgede heri, og den 7. juni holdtes da et nyt møde i forsvarsministeriet. I mødet deltog fra foreningen Wenzel Rasmussen, Grenå, Søren Sørensen, Esbjerg, og Theodor Jensen, Hirtshals. Fra farvandsdirektoratet afdelingsleder Holm, redningsbestyrer Aaskov Petersen og redningsinspektør J. Ibsen. Fra forsvarsministeriet ekspeditionssekretær O. Nielsen og K. E. Poulsen.

Der opnåedes enighed om størstedelen af lønningforslaget, idet det dog bemærkes, at foreningen fremhævede ønsket om at få grundbeløbet hævet. Forsvarsministeriet ville da undersøge muligheden for at opnå økonomi- og budgetministeriets tilslutning til en

forhøjelse af de nævnte vederlag. Forsvarsministeriet havde dog ingen tiltro til, at dette skulle være tilfældet, idet der på den ene side ingen ændringer er sket i de tjenstlige forhold, medens på den anden side vederlagene ud over dyrtidsregulering har fået en real-lønsregulering.

Et forslag vedrørende assistance kunne foreningen ikke tiltræde – betalingen for forgæves møde, der før var 0 (intet), er nu blevet ændret til timebetaling – dog mindst for 2 timer. Endelig skal dog nævnes, at den hidtidige betaling til motorpassere og reserve-motorpassere for udført vedligeholdelsesarbejde af motorer og installationer bortfalder og afløses med fremtidig virkning af betaling pr. time. Ikrafttrædelsestidspunktet fastsættes af farvandsdirektoratet. Dette punkt må siges at være en betydelig forbedring, da motorpassernes ansvar fordrer et næsten dagligt tilsyn med motor og installationer.

Den særlige understøttelsesordning for redningsvæsenets personale vil af forsvarsministeriet blive forelagt økonomi- og budgetministeriet til overvejelse.

Redningsvæsenet har netop passeret de 121 år som selvstændig institution under staten, og med udgangen af marts er der sket det, at redningsvæsenet i lighed med fyrvæsenet, lodsvæsenet og søkortarkivet, der alle henhører under forsvarsministeriet, er ophørt som selvstændige institutioner med egen administration, idet de fra og med den 1. april 1973 er sammenlagt til en fælles institution, farvandsvæsenet, og i et fælles direktorat, farvandsdirektoratet, hvor der er oprettet fælles administration m. v. for de nævnte tidligere institutioner.

Vi har ved redningsstationerne flere ønsker, som vi kunne tænke os opfyldt, men vi er klar over, at det for tiden er vanskeligt at få disse opfyldt på grund af spareplanerne indenfor staten.

Dette er i korte træk, hvad der er sket indenfor de

sidste to år, og jeg vil hermed slutte min beretning med at rette en tak til redningsbestyrer Aaskov Petersen og redningsinspektør J. Ibsen for et godt og loyalt samarbejde såvel indenfor den almindelige tjeneste som i foreningsarbejdet.

Også tak til førere og mandskab på vore redningsskibe for godt samarbejde – ligeledes til S.O.K., Søværnets operative kommando, som vi har et udmærket samarbejde med; og i samme forbindelse tak til vore kystradiostationer.

Søredningstjenestens helikoptere og redningsaktionerne har vi fulgt med største interesse og respekt, og der kan muligvis fremkomme situationer, hvor der kan opstå et nært samarbejde mellem helikopter og redningsbåd.

En tak til redaktør Ingemann for arbejdet med udgivelsen af vort blad – jeg har før nævnt, at bladet er og fortsat må være et vigtigt bindeled mellem stationerne.

Til forretningsfører, bogtrykker Gadgaard Nielsen, Lemvig, retter jeg ligeledes en hjertelig tak for bladets pæne udførelse og for den store interesse, som Gadgaard Nielsen altid udviser for foreningen og bladet.

Til sidst tak til mine bestyrelseskammerater for et godt samarbejde. Jeg slutter med ønsket om, at vi må få et godt og sagligt møde, så vi kan gå herfra med fornyet virkelyst for vor forening og for det danske redningsvæsen.

Efter beretningen kunne formanden oplæse et taktelegram, der var kommet fra dronning Margrethe. Der var ligeledes indløbet telegram fra tidl. redningsbestyrer Niels Hansen, der ønskede alt godt for dagen og for fremtiden. Også fra redningsbestyrer Aaskov Petersen var der telegram; han sendte de bedste tanker og beklagede ikke at kunne være til stede på grund af møde andet sted.

skulle dog gerne have vore udgifter og tabt fortjeneste dækket.

Vi er alle kommet ind under sparekniven, og jeg var noget rystet over at høre, at redningsstationerne måtte bruge 10,- kr. pr. kvartal til telefon. Mon ikke man i farvandsdirektoratet er inde på det system at spare på kronen og lade dalerne rulle. For én ting er sikkert: Siden redningsvæsenet er kommet ind under farvandsdirektoratet, er det blevet dyrere at drive. Det, Aaskov Petersen og Ibsen kunne klare før, gad jeg vide, hvor mange der skal til nu.

Jeg havde også regnet med, at vi havde haft lejlighed til at få en debat med vor farvandsdirektør. Men jeg tror, at der var flere med mig, der blev skuffet. Men mon ikke Gredal blev klar over, at det ikke var snyltere på samfundet, han var kommet imellem. Men, som han selv sagde, han havde lyttet, og lad os håbe, at han bliver til at få i tale næste gang.

Venlig hilsen til jer alle.

Arne Strandby Sørensen
Frederikshavn

Skal danske redningsmænd holde møde hvert år?

På vort sidste møde i Foreningen af danske Redningsmænd blev vi opfordret til at skrive artikler til bladet. Men det er sandt, som der blev sagt, at fiskere har svært ved at skrive. Vel nok fordi, som der også blev sagt, at deres erhverv kræver så meget af dem, at tiden er knap. Men jeg vil gøre et forsøg.

For det første: Kan vi ikke holde møde hvert år? Jeg synes, 2 år er for langt imellem møderne, da der er så meget at diskutere indenfor redningsvæsenet. Og vi kunne lære hinanden bedre, at kende. Jeg vil anbefale, at man mødes hvert år – men det er vel nok økonomien, det er galt med, kunne jeg tænke mig.

Jeg synes også, at hver station burde lade sig repræsentere af mindst én mand.

Jeg var glad for at høre den holdning, alle deltagere havde til redningsvæsenet. Der var vi vist enige. Det er jo ikke et levebrød, vi er ude efter, men vi

Mands Minde

Dødsfald

Bådmand Chr. Grønne Pedersen, Hvide Sande, er død den 3. august. Grønne Pedersen var født den 8. juni 1926, og han blev ansat ved redningsvæsenet 1. januar 1967.

Fhv. bådmand Jens Chr. Andersen, Lønstrup, er død den 6. august. Jens Chr. Andersen var født den 9. april 1888. Han blev ansat ved redningsvæsenet 1. oktober 1920 og afskediget 30. september 1951.

85 år

Fhv. bådmand Oluf Chr. A. Sørensen, Anholt, fyldte 85 år den 3. september.

Fhv. bådmand Peder Munk Pedersen, Stenbjerg, fyldte 85 år den 13. september.

Fhv. bådmand Niels Chr. A. Kallehave, Tversted, fyldte 85 år den 25. september.

Fhv. bådmand Oscar H. Isaksen, Sæby, fylder 85 år den 26. oktober.

80 år

Fhv. opsynsmand Niels M. Nielsen, Hals, fyldte 80 år den 26. august.

75 år

Fhv. bådmand Robert C. Laursen, Grenå, fyldte 75 år den 22. september.

70 år

Fhv. betjeningsmand Theodor A. Jensen, Nymindegab, fyldte 70 år den 1. august.

Fhv. betjeningsmand Niels Bjerg, Liløre, fyldte 70 år den 15. august.

Fhv. bådmand Peter K. Koch, Tversted, fyldte 70 år den 27. september.

Fhv. bådmand Aksel Brinch, Sønderho, fylder 70 år den 29. oktober.

65 år

Fhv. betjeningsmand Thomas Jensen, Hennegård, fyldte 65 år den 2. august.

Fhv. bådmand Otto Mikkelsen, Stenbjerg, fyldte 65 år den 29. august.

Fhv. betjeningsmand Viggo Oluf Koch, Blåvand, fyldte 65 år den 24. september.

60 år

Fhv. bådmand Holger B. Andersen, Østerby, fyldte 60 år den 9. august.

Betjeningsmand Anders Jensen Nielsen, Lyngby, fyldte 60 år den 22. august.

Fhv. bådmand Robert C. Laursen, Grenå, fyldte 60 år den 10. september.

Opsynsmand Charles Bernhard Jeppesen, Hanstholm, fyldte 60 år den 27. september.

50 år

Bådmand Andrew W. J. Mørk, Sæby, fyldte 50 år d. 9. august.

Bådmand Iver Nielsen, Vesterø, fylder 50 år den 23. oktober.

Bådmand Erik P. A. Pedersen, Tisvildeleje, fylder 50 år den 26. oktober.

Jubilæum

Bådformand Robert Madsen, Slettestrand, havde den 1. september været ansat i redningsvæsenets tjeneste i 25 år.

Vilhelm Poulsen, Fjand, har den 1. oktober været ansat 40 år i redningsvæsenets tjeneste.

Følgende har den 1. oktober været ansat 25 år i redningsvæsenets tjeneste: Hans Hansen, Blåvand; Peder Odder Jensen, Klitmøller; Hans Kr. Jensen, Nr. Vorupør; Jens E. B. Jensen, Nr. Vorupør, og Michael A. Petersen, Rømø.

Afskedigelser

Følgende er efter ansøgning afskediget fra redningsvæsenets tjeneste: Opsynsmand K. P. Bank, Vedersø, Henry Jul Nielsen, Nymindegab, og Theodor Iversen, Rindby.

Af »Kasserer Gottlieb Ølsted's legat« vil der i december måned 1973 kunne uddeles et antal portioner til

- 1) Gamle, afgåede medlemmer af *bådmandskabet* ved stationerne under det tidl. „Nørre-jydske Redningsvæsen“.
- 2) Midlertidig hjælp til enker efter eller børn af medlemmer af nævnte bådmandskab, fortrinsvis medlemmer som er omkommet under udøvelse af redningsarbejdet.

De, der mener sig berettiget til at komme i betragtning ved uddelingen, vil kunne få ansøgningsskema tilsendt ved henvendelse til

Farvandsdirektoratet

Overgaden oven Vandet 62 B

Postboks 19

1001 København K,

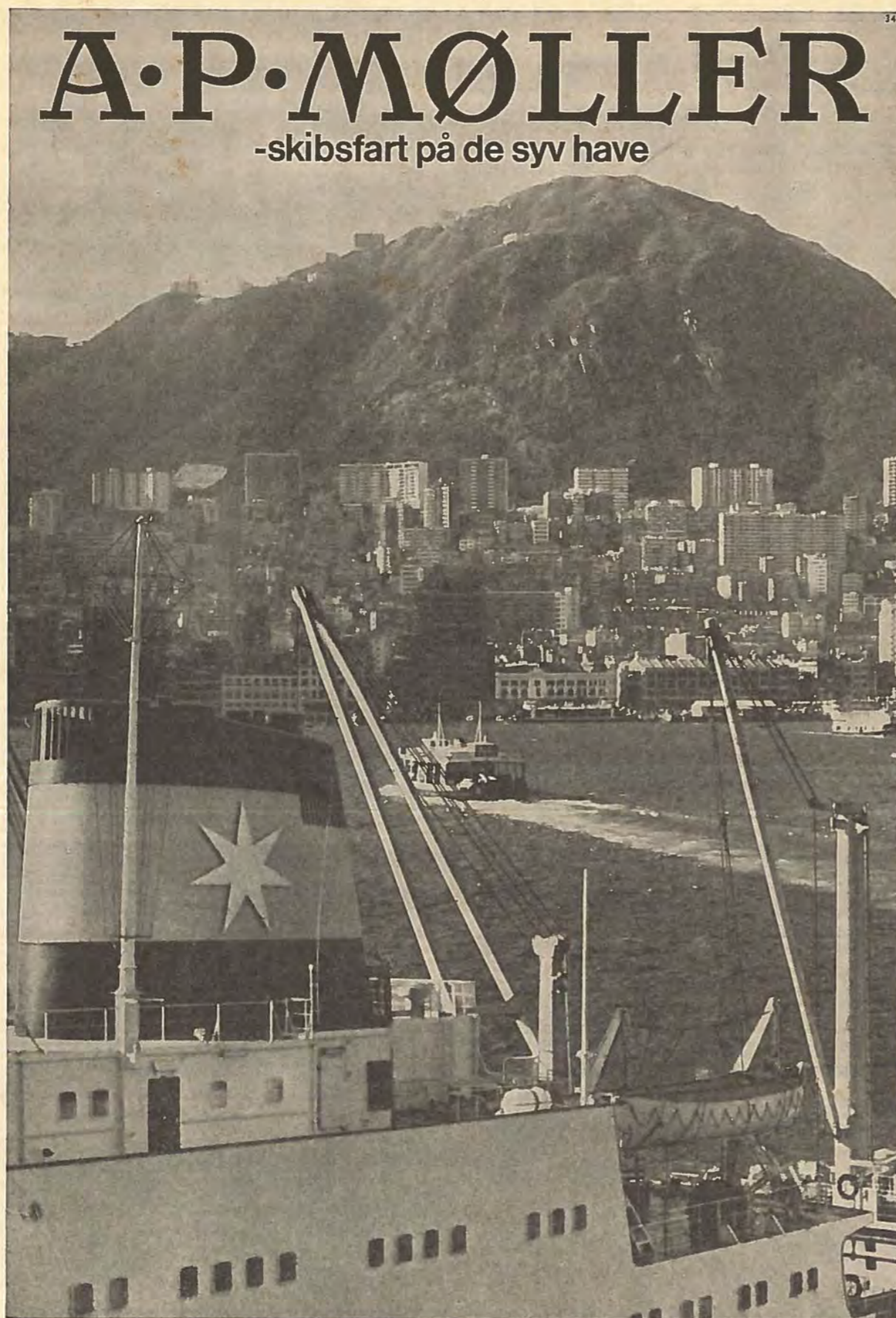
hvortil skemaerne tilbagesendes inden d. 1. november 1973.

Legatbestyrelsen

Hørt på havnen...

Sømanden kom ind i restauranten og sagde:

- Jeg vil gerne have et dameskib!
 - Et dameskib? spurgte tjeneren desorienteret.
 - Ja, et dameskib. Det reklamerer De med i vinduet. Sømanden pegede på et gennemsigtigt plasticskilt, hvis tekst vendte ind mod restauranten.
- Så fik han en portion biksemad.

A·P·MØLLER

-skibsfart på de syv have

Nu gider jeg ikke mere, siger fremtrædende strandfoged

Strandfogedforeningen har holdt generalforsamling i Søndervig, hvor man drøftede problemerne omkring strandrensningen, telefon-spørgsmålet og aflønningen.

Strandfoged Holger Jensen, Nr. Vorupør, der er formand for Strandfogedforeningen for Thisted Politikreds, er ikke tilfreds med myndighedernes indstilling til strandfogederne. Derfor har han besluttet at frasige sig formandsposten. Han siger herom til redaktør Knud Erik Nielsen, Thisted Dagblad:

Desværre kunne vi i Søndervig ikke blive enige om en fælles holdning i spørgsmålet om strandrensningen, som vi finder alt for beskeden honoreret med de 700 kr. pr. kilometer, som taksten nu er. Uenigheden bunder i de uensartede forhold på kysten: Nogle steder er det kommunen, der helt og fuldt betaler strandrensningen, andre steder er det kommune og stat i fællesskab, og så er der jo de strækninger, hvor der ingen strandrensning er, og hvor strandfogederne af den grund ikke har problemet inde på livet.

Min personlige mening om strandrensningen er, at den faktisk er illusorisk. Den får først mening den dag, da den omfatter hele kysten. Enhver med en smule kendskab til forholdene ved havet ved, at vind og strøm kan flytte skidtet fra stranden til stranden, og det betyder, at en uheldig strandfoged under ugunstige vejrforhold kan få alt det vraggods, som tidligere var drevet ind på en urensset strækning.

For strandfogden er strandrensningen en ren underskudsforretning. Arbejdet har ændret karakter. Der er ikke længere tale om en éngangsrensning, men om hyppige rensninger. For at få vraggodset fjernet må vi engagere medhjælp. Den kan vi i reglen ikke få, med mindre vi accepterer at holde mund over for

skattevæsenet. I forvejen har skattevæsenet halveret vort honorar på de 700 kr., når pengene udbetales.

På hovedforeningens generalforsamling blev der stillet forslag om en strandrensnings-resolution til myndighederne, men på grund af de forskellige vilkår, strandfogederne er underkastet, opnåedes der ikke enighed om den, og resultatet blev, at den nu skal forelægges ude i distrikterne.

Til gengæld kunne vi blive enige om at indsende en ny ansøgning om lønforhøjelse og indførelse af et telefon-vederlag. Det er utroligt, at vi endnu ikke har kunnet overbevise justitsministeriet om, at der er telefonudgifter forbundet med hvervet som strandfoged. I den sag støttes vi af politimestrene, der udmærket kender besværet med at komme i forbindelse med strandfogder, der ikke har telefon.

Kravet om en lønforhøjelse kan heller ikke forekomme urimeligt. Vi aflønnes med en årsløn på 500 kr., der med forskellige tillæg løber op i 1800 kr. Når skattevæsenet har taget sin del, er der rundt regnet halvdelen tilbage. Så er vi i virkeligheden der, hvor vort arbejde året igennem honoreres med et beløb, der svarer til en normal ugeløn for mange mennesker.

Jeg vil ikke lægge skjul på, at jeg er blevet træt af denne udsigtsløse kamp for rimelige forbedringer i vore vilkår. Vi strandfogder har aldrig haft for vane at slå i bordet eller at råbe højt som så mange andre grupper i samfundet. Derfor er det så trøstesløst, at vi ikke kan fremkalde en positiv reaktion hos dem, der bestemmer. På den baggrund har jeg altså besluttet at træde tilbage som formand i kredsen og dermed som medlem af hovedbestyrelsen.

Livlig debat: Redningsmændene er utilfredse, men de strejker ikke...

Debatten på årsmødet i Grenå fandt sted efter formandens beretning. Debatten var præget af ønsket om bedre lønmæssige forhold for danske redningsmænd, men det blev anerkendt, at der var ydet en indsats fra foreningens side for at bedre forholdene. Det blev også i debatten beklaget, at strandvagten nedlægges.

Vanskeligt at få folk

Niels Poulsen, Stenbjerg, lagde for. Han sagde, at det er en lille løn, redningsmændene får. – Vi synes mange gange, at der bruges penge til noget, der kunne undværes, men redningsmænd kan ikke undværes. Vi må fortsat arbejde for at få bedre løn, ellers bliver det vanskeligt at få folk til at betjene stationerne.

Det ser ud til, at vagttjenesten skal nedlægges. Det kan jeg ikke forstå. Der vil blive øde på stranden. Og et vagtlokale er ikke det samme som at gå strandvagt. Det er en kendsgerning, at der også sker ulykker med den moderne teknik. Hvorfor? Bliver teknikken ikke passet?

Beskatningen er urimelig; en pensioneret redningsmand skal efter sin lange tjeneste af med for meget i skat.

Niels Grønkjær, Nørre Vorupør: – Jeg giver min fulde tilslutning til det, der her er sagt. Gennem de senere år er det blevet vanskeligere at få redningsmænd.

Der står i vort blad, at strandvagterne snart skal

ud på den sidste tur. Sker det, da vil der komme til at mangle en brik i spillet. Det er ikke forsvarligt at nedlægge strandvagterne, den moderne teknik svigter ofte.

I Hanstholm for 4 år siden omtalte man hurtigbådene, og jeg har ventet en til Vorupør, men ikke set den. Med den turisme, vi har i dag, er der brug for en båd, der hurtigt kan komme ud og hurtigt nå frem.

Vagt betyder noget

Jørgen Heilesen omtalte den hårde skat på pensionerede redningsmænd. Men snak med skattekontoret. Der er eksempler på, at man f. eks. ved efterbetaling kan få en rimelig ordning.

Formanden gav Niels Poulsen ret i, at vagttjenesten betyder meget. – Det har vi også understreget i ministeriet. Man nævner dog dér, at i de sidste 10 år er der ikke observeret noget under vagttjenester, og det tager man bestik efter. Foreningen vil imidlertid fortsat arbejde for, at vagttjenesten kan fortsætte.

Med hensyn til glasfiberbåde, da har jeg også i sin tid fået forståelsen af, at de ville blive udstationeret på prøve.

Tro ikke, at vi ikke har omtalt skatteforholdene under forhandling i ministeriet. Det har vi, og det vil vi fortsat gøre. Men det er vanskeligt at komme videre. Man tager med den ene hånd og giver med den anden.

Vi strejker ikke

Peder Munk, Vorupør: – Vor løn er ikke stor, ja vi er nærmest til grin. Forholdet er jo, at vi alle er disponible året rundt. Man kan behandle os, som man gør, fordi man ved, at vi går ikke i strejke. Det har vi heller ikke i sinde.

Der siges, at man kan spare 370.000 kr. ved at nedlægge strandvagterne. Javel, men man kan godt bevilge 600.000 kr. til en overflødig Jesus-film.

Formanden: – Jeg tvivler på, at vi med hensyn til løn kan komme længere ved en ny forhandling i ministeriet. Lidt har vi jo dog fået igennem, og vi må søge at komme videre, når forholdene gør det muligt.

Jørgen Heilesen: – De, der har forhandlet, har gjort deres bedste for os, og de skal have tak for deres indsats. Vi ved, at de har været energiske.

Niels Grønkjær: – Jeg er utryg, når et fartøj kommer mod os. Vi stoler ikke mere på de tekniske hjælpemidler.

Vore kyster bør være under opsyn, det bør ikke være et pengespørgsmål.

Peder Munk: – De, der var i København, har gjort, hvad de kunne. Det ved vi.

Formanden: – Farvandsdirektøren får i dag et indblik i, hvor skoen trykker. Og jeg tror, at han lytter.

Arne Sørensen, Hirtshals: – Kun de, der strejker, kan få en lønforhøjelse. Vi vil ikke strejke. Men den regering, vi har i dag, støtter kun den, der strejker. Jeg føler, at vi er til grin.

Valgene

Efter at kassereren, Niels Grønkjær, havde fremlagt regnskabet, der blev godkendt, var der valg. De vold-

te nogen vanskelighed. Niels Grønkjær ville ikke tage mod genvalg. Formanden var heller ikke særlig villig i første omgang, og andre, der blev bragt i forslag, ønskede ikke valg. Til sidst gik formanden med til at lade sig genvælge under forudsætning af, at Peder Munk lod sig vælge. Resultatet af valgene blev, at formanden, O. Wenzel Rasmussen, og næstformanden, Theodor Jensen, fortsætter. Det samme gør Kjeld Petersen og Søren Sørensen. Robert Iversen, Thyborøn, fortsætter også, og han er valgt til kasserer i stedet for Niels Grønkjær. Nyvalgt blev Peder Munk, Nørre Vorupør, og Niels Peder Nielsen, Svanneke, Bornholm.

Formanden takkede Niels Grønkjær for de mange år som kasserer. – Vi har haft en dygtig kasserer. Han har været til stor hjælp for foreningen, og han har altid haft orden i sagerne.

Niels Grønkjær takkede igen, tak for overbærenhed. Han var skuffet over, at nogle ville undslå sig for valg. Arbejdet for foreningen skal gøres, foreningen skal fortsat bestå. Det må være sådan, at for de gamle, der faldt, er der nye.

Efter at Peder Munk havde rejst spørgsmålet om større telefongodtgørelse – 19,- kr. til samtaler, ofte til København, er ikke meget – vedtoges det at holde næste årsmøde i Lemvig.

Festlig middag

Årsmødet sluttede med en festlig middag, hvor damerne, der om formiddagen havde været på udflugt, var mødt frem. Ved middagen blev der bl. a. talt af formanden og Jørgen Heilesen. Desuden af foreningens æresmedlem, tidligere redaktør Jørgen Pedersen, der rent ud sagde, at han og andre var skuffet over, at farvandsdirektøren ikke havde sagt noget. Farvandsdirektør Gredal tog dog også ordet ved bordet. Han lod forstå, at han ikke allerede nu, kort efter tiltrædelse af embedet, kunne komme med udtalelse og programmer, men han understregede, at han med glæde havde deltaget i årsmødet, og at han havde lyttet med stor opmærksomhed.

Grenå Fiskeriforening gav kaffen, og det takkede man for.

Inden hjemturen var der lejlighed til hyggeligt samvær, og mange var en tur på havnen for at se uddelserne dér.

Bliver tjenestemænd

Fiskeriminister Chr. Thomsen har haft samråd i folketingets finansudvalg i anledning af en ældre ansøgning. Det var spørgsmålet om at overføre dele af personellet ved redningsskibene „Nordsøen“, „Vestkysten“ og „Nordjylland“ til tjenestemandsansættelse, der skulle afgøres.

Henset til de særlige forhold, redningsskibene arbejder under, godkendte finansudvalget, at den ønskede overførsel sker. Ændringen medfører ikke merudgifter for statskassen, idet de pågældende i forvejen var ansat på tjenestemandslignende vilkår.

Fiskere og søfolk omkom

43 danske søfolk og fiskere mistede livet ved ulykker i 1972, fremgår det af handelsministeriets søulykkestatistik. Det er seks mere end året forud. I samme periode blev 27 kvæstet, hvilket er otte mere end det foregående år.

Af statistikken fremgår det, at 289 handelsskibe og fiskefartøjer var impliceret i søulykker sidste år.

Handelsskibe på under 500 bruttoregister tons er oftest udsat for ulykker – i 1972 i alt 132. Kun i fem tilfælde førte det til forlis.

Den væsentligste årsag var dårlige vejrforhold (35 tilfælde), men også menneskelige fejl spiller en dominerende rolle (28 tilfælde). Der er oftest tale om uforsigtig navigering, eller at vagthavende officer er faldet i søvn.

Kun i 28 tilfælde blev handelsskibe på mere end 500 bruttoregister tons udsat for ulykker. Af disse skyldtes fire uforsigtig navigering.

129 fiskefartøjer udsattes for ulykker. 15 af dem forliste. 20 ulykker skyldtes menneskelige fejl, hvoraf fremhæves: Mangelfuld navigering, mangelfuld ud-kig, samt at den vagthavende forlod broen uden at være blevet afløst.

Af »Fru Anna Elisabeth Rørbye's legat« vil der i december måned 1973 kunne uddeles et antal portioner til

- 1) Trængende, danske kystboere, som har sat livet i vove ved redning af menneskeliv på søen.
- 2) Enker eller børn efter danske kystboere, der ved redningsforsøg har tilsat livet.

De, der mener sig berettiget til at komme i betragtning ved uddelingen, vil kunne få ansøgningsskema tilsendt ved henvendelse til

Farvandsdirektoratet

Overgaden oven Vandet 62 B
Postboks 19
1001 København K,

hvortil skemaerne tilbagesendes inden d. 1. november 1973.

Legatbestyrelsen

HIRTSHALS

HANS SVENDSENS SKIBSBYGGERI

Alt i nybygninger
samt reparationer
Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS HIRTSHALS ISVÆRK

Telefon (08) 94 10 70

AKTIESELSKABET VENDELOBANKEN HIRTSHALS AFDELING

Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM

Telefon (08) *94 19 44

God borgerlig middag . Pæne værelser

Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN

Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40

Altid 1. kl. s kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN

LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION

Telefon (08) *94 10 11

Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION

STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG

Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16

Telegramadresse: »Fiskeauktionen«

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«

Ansvarshavende redaktør:

H. Ingemann
Rindum Kirkeby . 6950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 63.

Forretningsfører og ekspedition:

Bogtrykker Gadgaard Nielsen
Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«

Hovedbestyrelse:

Formand: O. Wenzel Rasmussen
Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (06) 32 13 37
Næstformand: Theodor Jensen
Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58
Kasserer: Robert Iversen
Vesterhavsgade 121 . 7680 Thyborøn . Tlf. (07) 83 13 23
Kjeld Petersen
Slettestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42
Søren Sørensen
Fiskebrogade 5 . 6700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 91 89
Peder Munk Pedersen
Nørre Vorupør
Niels Peder Nielsen
Mosedalsvej 25 . Listed . 3740 Svanneke . Tlf. (03) 99 63 06

Rednings-helikoptere er en succes

Flyvevåbnets Sikorsky S-61 helikoptere er en af de nye enheder i det danske katastrofe-beredskab, og de har haft stor succes.

Selv om de store helikoptere ved anskaffelsen i 1966 først og fremmest fik til opgave at eftersøge og redde jagerpiloter og andre militære, så er 85 pct. af helikopternes flyvninger i dag i civil tjeneste. De sidste 2-3 år har der været en stærk tendens til at anvende helikoptere til flere redningsopgaver end eftersøgninger. Ikke mindst har helikopterne været anvendt til at transportere patienter fra isolerede dele af landet eller til overflytning af patienter fra små sygehuse til større. Helikopter-transporten, hvor der ofte er læger med, er sikre og skånsom mod patienterne.

Udstilling, der bl. a. viser redningsmidler og bjærgning

På Danmarks tekniske Museum, der har hjemsted i Helsingør, er åbnet en interessant udstilling. Den kaldes *Skibsteknik før og nu*, og den behandler også emner af speciel interesse for redningsmænd, bl. a. redningsmidler, bjærgning og hjælpetjeneste. Derudover behandles emner som data i skibsteknikkens historie, muskelkraft og vindkraft, kraftmaskiner, modelforsøg, skibsbygning, navigation og meget mere.

Af ældre effekter udstilles tidligere navigationsinstrumenter fra Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg, arbejdsmodeller til træskibe fra Orlogsmuseet og et modelskib fra 1897, som man gjorde forsøg med i kanalerne på Holmen. Til sammenligning redegør Skibsteknisk Laboratorium for nutidige modelforsøg. Endvidere ses modeller af kongeskibet „Dannebrog“, hvoraf den ældste er fra 1880. Fra Ellehammers laboratorium har man lånt en model af en luftpudebåd fra 1910. Ellehammer anbragte en 100 HK-motor i båden, der sejlede med en fart af ikke mindre end 30 knob.

Modeller af nye skibe er der også.

Det er Nordisk Gummibådsfabrik i Esbjerg, der behandler emnet redningsmidler, og Svitser og Karl Krøyer tager sig af emnet bjærgning og hjælpetjeneste.

Udstillingen er åben hver dag året ud.

LEMVIG

E. SMEDEGAARD
Sole . Gal. . Ubr.
1888
Tlf. *82 12 11 LEMVIG Gino 4 72 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATIONER
P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 09

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) *82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. P. Trillingsgaard
Telefoner: (07)
Hallen 82 03 35 . Kontor 82 06 13 . Privat 82 05 04

LEMVIG VODBINDERI
VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 06 03
Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN
Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 63
ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL
BRDR. SKOU
Telefon (07) *82 13 66
TRÆLAST OG BYGNINGSARTIKLER
CEMENTVARER BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT
Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

1/2 NORDVESTBANK
Lemvig

Kontorer i Harboøre og Thyborøn

SKAGEN

SKAGENS FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. Aage Gølsnæs . Telegramadr.: Fiskeauktion
Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 29

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning
Telefon (08) 44 12 77 (2 lln.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT
Skibs- og bådbyggeri
Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD
Aut. installer
SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet
SKAGEN ISVÆRK
Skagen . Telefon (08) 44 15 38

THISTED

MINDESMÆRKER
BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI
Thisted . Telefon (07-91) 94

SØRENSENS Herremagasin MIDT I BYENS HJERTE
TORVEGADE 1 · TELEFON 499 THISTED

Marsø Støbegods

Sparekassen for Lemvig og Omegn

Stiftet 2. aug. 1847 Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00
Kontortid 9.30-12.30 og 14-16
Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket
Thyborøn Afd. . Tlf. (07) 83 11 48
Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

ESBJERG

C. M. NØRSKOV LAURSEN
MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 60 00
Dæksmaskineri spec. for fiskefartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri
NY HAVN
Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 63
Anbefales med såvel nybygning som reparation

SEJLMAGER
BRØDRENE MATHIASSEN
(H. Mathiasen)
NY HAVN
Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN
Vodbinderi og tovtjæveri
NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 53
Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 62

HANS AA & SØNNER
Sejlmagere
NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN
MASKINVERKSTED
NY HAVN TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
Indehaver: AAGE ANDERSEN
Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitser's Bjærgnings-Entreprise
Grundlagt 1833
Kvæsthusgade 1 . København K
Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75
Telegramadresse: Svitser'salvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S
Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99
NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft
v. Andersen, Jensen og Hagde
Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

Hvide Sande Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Henning Værns
Telefon (07) 31 10 89

Hanstholm Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen
Telefon (07 91) Hanstholm 166

Thorsminde Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Harald Winkel
Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

MED »66«-BÅDENE

»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammershus« og »Bornholmerpien«

Daglig afgang fra København kl. 23.30
Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00

I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.

AKTIESELSKABET
DAMPSKIBSELSKABET PAA BORNHOLM
AF 1866

LEMVIG TANDTEKNIK

Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker
ALT I MODERNE TEKNIK
Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB**DANSK****ESBJERG****TOVVÆRKSFABRIK A/S**

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet

»Myren«

Korresponderende redere

HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
VESTERVIG

SKAARUP & SALS KOV

Smede- og maskinværksted
Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

**Sømandshjemmet
& Afholdsrestaurant**

☆
Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Jens Steen
Telefon (07) *83 14 11

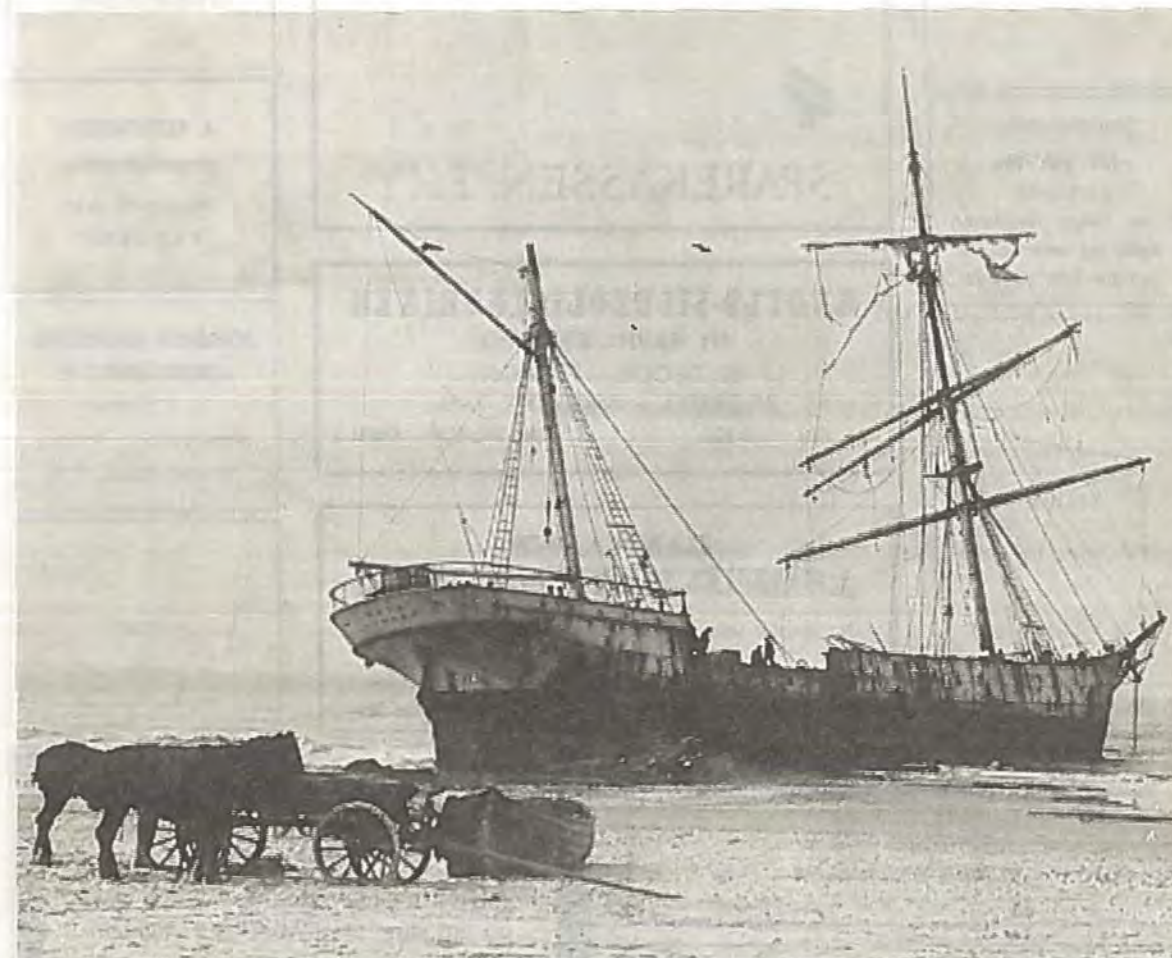

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 11

November 1973

40. aarg.

I 1914 strandede det norske jernbarkskib »Nebo« ved den vestjyske kyst.
Dette billede er taget 14 dage efter strandingen og bringes i en erindringsbog,
udgivet af fhv. strandfoged P. Chr. Dahl, Gl. Bjerregård.

REJS MED

D. F. D. S.

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SÆLSKAB A/S

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIREN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

Dampskibsselskabet
TORM
København

Marketenderiet

»NY HAVN«

ESBJERG

Indeh. Svend Jørgensen
Kaffe og smørrebrød
Telefon (05) *12 82 88**J. GRUMSEN**
MASKINFABRIK
Tlf. (05) *12 54 22
ESBJERG**ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN**

NY HAVN . ESBJERG

SILDEOLIE - EKSPORT

SILDEMEL - PRODUKT »999«

TLF. (05) *12 09 99

TELEGR.-ADR.: ANSILD

JØRGEN HANSENS
SKIBSSMEDIE

v. K. Nielsen

Morsøgade 11 . Esbjerg

Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

DANMARKS**HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE**

Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping

Abonnement: 20 kr. årlig

Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen
Artillerivej 40 B . København S . Tlf. (01-27) A8ta 782

LEDIG

HANSTHOLM SØMANDSHJEM

Cafeteria . Restauration

Nye, moderne værelser

Tlf. (07 98 41 11) lokal 145

VIKINGEN

Havets, havnens, handelens og hjemmets ill. magasin

Skandinaviens største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasin

Abonnement: 42,- kr. årlig

Kontorer: Christiansborggade 1 . København

AKTIESELSKABET

DET ØSTASIATISKE KOMPAGNI

Esbjerg

Vestjysk Krystal Isværk 2/3 Tlf. (05) 12 00 66

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 11

November 1973

40. årg.

Havfiskeri ved den jyske vestkyst i gamle dage

Af Anders Lodberg, Hvide Sande

I august-nummeret indledte Anders Lodberg, Hvide Sande, en beretning om havfiskeri ved den jyske vestkyst i gamle dage. I den følgende afslutter han sin interessante beretning.

Antallet af kroge og liner, man førte med sig på fiskeri, var afhængigt af båd størrelsen og forskelligt fra egn til egn. Her skal gengives en beskrivelse af fiskeriet fra Sdr. Nisum sogn i 1866, skrevet til en københavns avis: „Fiskeredskabet består i en lang line, hvorved fortinnede kroge, der forfærdiges af fiskerne selv, er fastgjort ved kortere liner; 600 kroge udgør „en bakke“, det vil sige, at hver 600 kroge ordnes for sig på en firkantet træbakke, der bæres fra og til skibet på hovedet. Da der er en afstand mellem hver krog af 32 tommer, udgør en bakkes længde 800 alen. Hvert lod består i reglen af 10 bakker, men med disse skiftes således, at kun 3 a 4 er i brug ad gangen. Et fiskertogts redskab rækker således ca. 1½ a 2 mile i længden. Ofte begynder man først at sætte redskabet, når man er 5 mile fra land, og da redskabet altid sættes inde fra og udad, når man således undertiden 7 mile til søs. Medens redskabet er udsat, afventer skibet, liggende for anker, hvad fangsten monne give. Imedens man således ligger for anker, hør hver havkarl ret til for egen regning at fiske med sit såkaldte „huklod“, en almindelig bundsnøre med et blylod og tre kroge, som han altid fører med sig på togt. Disse ekstraintægter benytter havkarlene dels til hos de skibes besætninger, de møder på havet, at tiltuske sig drikkevarer, dels udveksles de på stranden for de pandekager og det brændevin, som hedeboerne, der kommer for at købe fisk til husbehov, ifølge gammel vedtægt fører med sig til forfriskning for havkarle og esepiger, der jo ikke har det så rigeligt i deres ensomme hytter på de nøgne sandklitter“.

En væsentlig del af fangsten afsattes til landboerne. Disse købte dog ikke småportioner, men læssevis af fisk beregnet til en hel vinters forbrug. Hvor man havde fiskeri af noget større format, ansatte både-lagene en „løber“ til afsætning af fangsten. Løberen løb rundt i sognene, ofte 5-6 mil inde i landet, og meddelte bønderne, hvornår der var fisk. Det beroede på løberens talefærdighed og egenskendskab, om fang-

sterne blev afsat, men det var et job, som krævede sin mand. Løberen skulle fra dag til dag følge med i, hvad fiskerne indbragte på stranden samtidig med, at han skulle skaffe kunder inde i landet. — Bønderne kom til stranden og fik deres vogne fyldt med fisk. Ofte betalte de med rug og flæsk i stedet for rede penge. Desuden bragte de brændevin, brød og kage med til fiskerne og fik herfor en portion „brændevinsfisk“.

Fisk kunne tilberedes på uendelig mange måder. På Husby Klit fangede man i 1760'erne torsk, hvilling, rokker og skuller. „En del sælges ferske til omliggende sogne, og nogle af sognets indbyggere indhenter en del af deres næring dermed, at de køber den ferske fisk straks ved havet og kører dermed til Fredericia, Kolding, Viborg, Randers, Holstebro og Ringkøbing. En del af torskene bliver flækket og uden salt tørret på stenene hjemme ved havet og kaldes stentør torsk. En del af torskene bliver saltet og ophængt i stejle at tørres og kaldes salttør torsk. Rokkerne bliver opskårne, hængt i stejle og tørret uden salt, en del saltet, ophængt og tørret. Hvillingerne bliver mestendels opskårne i bugen, saltet, hængt i stejle og tørret, nogle bliver flækket og uden salt tørret på havsanden. Denne fisk sælges i omliggende og ovenbemeldte købstæder, dog mest i Ribe til sankthansdag“.

Ved slutningen af fiskeperioden deltes udbyttet mellem fiskerne, efter at fællesudgifter til proviant, aflønning af løber etc. var trukket fra. På samme tidspunkt indfandt de folk sig, som havde penge til gode hos fiskerne. „Ved denne lejlighed fremstår da et helt lille marked på den ellers så øde strandbred; enhver af de små boder forvandles i hast til et krosted, og så skal man love for, at der er en ståhej der, i særdeleshed, når det som i år (1866) har været en heldig fisketid. Når havkarlen har fået penge på lommen, er han ikke at kimse af, så går det løs på kaffe-puçchen, og så er det ikke en let sag at komme ind ad smådøre. Lystigheden varer til hen på aftenen, så lukkes boden for i år, og eneboerne drager igen til deres hjem for først ad åre igen at samles ved havet. Efter endt fisketid lægges havskibet op i et dertil bygget skur i klitten, og derefter benyttes kun de mindre både af de mænd, der har fast bolig på klitten, til at fiske efter hår (småhajer), makrel og andet småfisk“.

17 mand reddet med redningsstol og raketmateriel ved Vedersø

Til sidst stod „Kania“ helt inde på land. – Her arbejder gravefartøjet „Mars“ med at grave sig ind til det strandede skib.

Det er 20 år siden, den polske trawler „Kania“ strandede ved Vedersø. Det er en stranding, der huskes, og som man endnu taler om. Ikke alene fordi redningen af de ombordværende var dramatisk, men også fordi det varede længe at få skibet bragt flot. Det strandede skib blev derfor mål for udflugtsture fra hele Jylland, ja også fra andre dele af landet.

17 mand blev reddet, og det skyldes dygtig indsats af redningsfolk og brugen af redningsstol og raketmateriel. Vor medarbejder, Søren Lauritzen, fortæller her kendsgerningerne omkring forliset:

Den 30. november 1953 kl. 04.15 modtog opsynsmanden ved redningsstation „Vedersø“ melding fra den udsendte strandvagt om, at der var strandet et skib 3½ km nord for stationen.

Vinden var VSV, styrke 7-8, med svær sø og nordgående strøm.

Redningsmandskabet og transporthele blev straks alarmeret, og da de var mødt, blev redningsmateriellet kørt nordpå.

Ved ankomsten til strandingsstedet kl. 05.30 viste det sig, at skibet stod tæt ved land, og der blev derfor gjort klar til at oprette forbindelse ved hjælp af raketmateriellet. En enkelt redningsraket blev affyret med det resultat, at den ramte kommandobroen, hvor der var opstillet en stor dynges tjæret fiskenet, som der gik ild i. Ilden blev dog hurtigt slukket af besætningen, og forbindelse med raketline blev opnået ved første raketkast. Derefter blev stjerterblokken med ud- og indhalerline og senere redningstrossen halet ud til

skibet og af besætningen gjort fast. Redningsstolen blev derefter halet ud, hvorefter en mand satte sig i denne og blev reddet i land i god behold.

Af skibets besætning på i alt 17 mand blev de 13 mand i løbet af en time reddet i land uden uheld, medens kaptajnen og tre mand ikke ville forlade fartøjet.

De reddede blev derefter kørt til „Hotel Vedersø Klit“, hvor de blev indlogeret.

Da det ikke så ud til, at resten af besætningen ville i land, blev tre af redningsmandskabet sat til at holde vagt for bl. a. at påse, at trosse og liner ikke blev sprængt i den hårde sø, medens resten fik lov at gå hjem.

Kl. 16.30 modtog opsynsmanden melding om, at resten af besætningen på grund af tiltagende vind og sø nu ønskede at komme i land.

Redningsmandskabet blev straks alarmeret, hvorefter resten af besætningen – 4 mand – blev reddet i land i redningsstolen.

Raketmateriellet blev derefter bjærget og kørt tilbage til stationen, medens roredningsbåden blev stående indenfor klitterne, og kl. 22.00 blev mandskabet hjemsendt med ordre til at møde den næste dags formiddag for at klargøre materiellet.

Det strandede skib var fisketrawleren „Kania“ af Swinemünde.

Som årsag til strandingen angaves diset vejr og strømsætning.

Redningsmanden P. Chr. Dahls erindringer nu i bogform

P. Chr. Dahl med en gammel strandingsprotokol

Redningsmanden, fhv. strandfoged P. Chr. Dahl, Gl. Bjerregaard, er velkendt af danske redningsmænd. Han er nu 80 år, og netop i disse dage har han fået udsendt første del af sine erindringer. Manuskriptet har han haft liggende i flere år, men nu udgives det af Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg med støtte fra direktør Claus Sørensen's fond og Holmsland kommune. Bogen hedder „Strandinger og strandingsgods“ og efterfølges næste år af endnu et bind, hvori P. Chr. Dahl fortæller om strandfogedgården Gl. Bjerregaard, der i mere end 150 år har været midtpunkt i de begivenheder, der udsplittedes, når skibe strandede på kyststrækningen der.

P. Chr. Dahl er født på Gl. Bjerregaard, og bortset fra højskoleophold har han boet al sin tid på gården. Han overtog den i 1943 efter sin far og overdrog den i 1963 til sin søn. Hans tjeneste i redningsvæsenet strækker sig over 30 år.

Bogen er bygget på historiske kilder og på de beretninger, P. Chr. Dahls bedstemoder har givet ham om hans oldeforældre, Rebekka og Iver Hejde, og deres tid.

P. Chr. Dahl har været med til mange strandinger, og han beretter om disse strandinger. Strandingerne medførte ofte, at gården kom til at huse skibbrudne af forskellig nationalitet. Dette er der endnu minder om på gården, idet flere af de overlevende søfolk forærede gårdens beboere gaver fra deres skib som tak for hjælp. Disse gaver har hædersplads på gården.

Mands Minde

80 år

Fhv. bådformand Svend K. Christensen, Skagen, fylder 80 år den 5. november.

65 år

Fhv. bådmand Morten A. Mathiasen, Rindby, fylder 65 år den 18. november.

Fhv. bådmand Ingvar K. Fr. Jensen Gajhede, Skagen, fylder 65 år den 19. november.

60 år

Bådmand Moody Jerup, Vesterø, fylder 60 år den 21. november.

Betjeningsmand Aksel Johnsen Høy, Nymindegab, fylder 60 år den 27. november.

Jubilæum

Bådmand Svend Haugaard Olesen, Lønstrup, har 1. nov. været ansat i redningsvæsenets tjeneste i 25 år.

Fastansatte

Følgende bådmænd på prøve er fastansatte: B. Sand, Thorupstrand, V. Sand, Thorupstrand, H. Nielsen, Thorupstrand, og N. Kjærgaard, Esbjerg.

Strandinger ved Harboøre før Redningsvæsenet blev oprettet

En historisk oversigt ved
A. V. Langer, Lemvig

Hvordan gik det til, når et skib strandede ved Harboøre, før redningsvæsenet blev oprettet?

Hvor mange omkom?

Hvordan blev skibbrudne reddet?

Hvilken behandling fik strandede søfolk?

Hvorfor strandede skibene?

Hvem opdagede og meldte strandingen?

Disse spørgsmål melder sig, når man beskæftiger sig med Flyvholm redningsstations start.

De ifølge forordningen af 28. december 1836 påbudte strandingsprotokoller oplyser adskilligt til besvarelse af disse spørgsmål.

Som nævnt starter i 1838 tre protokoller samtidig for Skodborg-Vandfuld herreders retskreds. På grundlag af disse tre protokoller kan følgende liste opstilles over 19 strandinger ved Harboøre i ti-året 1838-1848.

Henvielse i en af protokollerne til en strandingsprotokol nr. 4 tyder på, at en sådan har eksisteret. I så fald er listen her altså ikke fuldstændig.

De tre protokoller omtaler desuden 20 strandinger, deraf 3 „døde“ skibe, i samme tidsrum fra Ferring til Thorsminde, den sydlige halvdel af jurisdiktionens område.

→

Strandinger ved Harboøre 1838-1848

Strandingsdato og -sted	Skibets navn og hjemsted	Ladning hvorfra og hvortil	Antal reddede og hvordan	Antal døde	Strandingsårsag	Hvem opdager og melder strandingen
30.8.1838 i Lars Kruses len	Skonnertbrig „Victoria“ af Stettin	Tran og blåtræ fra Bremen til Stettin	6 - i skibets egen båd ved hjælp af folk fra land	0	Tåget luft og mørke	Strandfogderne
12.10.1838 i Lars Kruses len	Skonnert „Haabet“ af Svendborg	Ballast fra London til Svendborg	2 - i brændingen af folk fra land	6	Vind af V og VSV	Strandfogdens søn
1.11.1838 i Chr. Sørensen Rønns len	Galease „Frederich Wilhelm“ af Stettin	Kreaturben fra Stettin til Skotland	8 - i fiskerbåde fra land	0	Læk i søen, stærk storm af N og NV	Fisker
3.6.1842 i J. Langers len	Brig „Resolucion“ af Rivadeo	Ballast fra Rivad. til Riga	10 - ved egen hjælp	0	NV-storm	Strandfogderne
15.6.1842 i Th. Kjøbmands len	Skonnert „The Bloom“ af Leith	Hvede fra Pillau til Weimouth	4 - i skibets egen båd, der kæntrer	2	NV-storm	Strandfogden, en fisker
25.7.1843 i Chr. Sørensen Rønns len	Skonnert „P.T.R.“ af Dundee	Ballast fra Hull til Østersøen	7 - ved hjælp af en trosse	0	Forsat af strømmen, NV-vind	Strandfogdens nabo
4.9.1843 i Th. Kjøbmands len	Smaskib „Jacobina“ af Groeningen	Hø og ballast fra Groeningen til Brevig	3 - ved egen hjælp	1	NV-storm	Nabo-strandfogden og andre
3.10.1843 i E. Langers len	Bark „Annette Henriette“ af Christiania	? fra Havre de Grace til Christ.	11 - i skibets pram ved hjælp af trosse	0	NV-storm, ukendt strøm.	Strandfogdens søn
5.1.1844 i Th. Kjøbmands len	Galease „Eduard“ af Stettin	Råjern fra Devonshire til Stettin	7 - 6 i en fiskerbåd, 1 i skibsjollen	0	Læk i søen	Fisker
12.3.1844 i Chr. Sørensen Rønns len	Kuf „Concordia“ af Hamborg	Ballast fra Brake til Landskrona	4 - bliver om bord 3 dage	0	NV-storm, snefog	Nabo-strandfogden
24.4.1844 i Chr. Lilleøers len	? „Marshall“ af Grimsby	Stykgods fra London til Königsberg	6 - halet i land ved et tov	0	NV-storm, tåget luft, ukendt strøm.	Tjenestekarl fra Ferring
25.4.1844 i J. Langers len	Skonnert-galease „Amor“ af Pappenburg	Ballast fra London til Østersøen	8 - i skibsjollen ved hjælp af et tov til land	0	NV-storm, ukendt strøm.	To fiskere
22.10.1845 i C. P. Knoppers len	Bark „Der Friede“ af Stettin	Kul fra Newcastle til Stettin	10 - i fiskerbåd fra land	1	NV-storm, forsat af strømmen	Omgangsskolelærer
6.12.1845 i C. P. Knoppers len	Dødt skib					Tjenestekarl hos strandfogden
29.12.1845 i C. P. Knoppers len	Fregatskib „Norge“ af Skien	Ballast fra London til Skien	22 - 19 i båd fra land, 3 fra skibsjollen, der kæntrer	1	NV-vind, forsat af strømmen	Strandfogden
21.9.1846 i E. Langers len	Kuf „Anna & Maria“ af Norden i Øst Friesland	Ballast fra London til Riga	6 - ved egen hjælp	0	Forsat af på-landsvind og strøm	Fisker
13.4.1847 i E. Langers len	Bark „Vertumnus“ af London	Stykgods fra London til Petersborg	4 - i fiskerbåd fra land	9	VNV-storm, forsat af strøm og sø	Fisker
17.11.1847 i Th. Kjøbmands len	Galease „Ingeborg“ af Fanø	Trælast fra Lillesand til Varde	4 - krøbet i land på en trosse	0	NV-storm	Tjenestekarl hos strandfogden
26.6.1848 i J. Langers len	Evert-galease „Ricardi“ af Lemvig	Salt og tømmer fra Bergen til Lemvig	? - ved egen hjælp	0	NV-storm	Strandfoged fra Thyborøn

Hvor mange omkom ved strandingsulykker?

Ifølge listens tal druknede 20 søfolk ved strandinger i tiden 1838-1848, mens 122 reddede livet - hvortil kommer „Ricardi“s besætning den 26. juni 1848, som jeg ikke kender tallet på.

Den største strandingsulykke er altså „Vertumnus“ stranding i 1847, om hvilken før er berettet her i bladet og mere måske vil følge på grundlag af strandingsprotokollernes - og politiprotokollens - omfattende materiale vedrørende denne stranding.

Mindre er der at berette om Svendborg-skonnerten „Haabet“s stranding i 1838, skønt denne stranding vel er lige så tragisk.

Skonnerten havde været i London med hvede og flæsk fra Neustadt og var nu på vej hjem til Svendborg i ballast. Ved strandingen om morgenen den 12. oktober kl. 5 kæntrade skibet straks sydover og kom til at ligge med masterne i havet. Kaptajnen og tre mand, som sad på kanten af skibet, gik i havet ved kæntringen. Styrmanden og en anden sprang over bord, men gik under i brændingen. Også tømmermand Jørgen Hansen Boye og matros Jens Ditlev Hansen sprang over bord. De forsøgte at svømme, men var aldeles udmattede og havde for mange klæder på, fortæller tømmermanden, så han var også druknet, „dersom ikke tvende mænd fra land, idet han kastedes i vejret af en brådsø, havde med hænderne draget ham i land“. Matrosen blev reddet på samme måde.

De „tvende mænd“ var strandfoged Lars Kruses sønner. Den ene af dem, Anders Larsen Kruse, så fra sin faders bopæl ca. kl. 5 et skib tæt ved land. Han skyndte sig til havet, og hans broder Christen kom bagefter. Her så de, at en sø slog skibet over, så det kæntrade. De talte syv mand, som sad på kanten af skibet og gik i havet, og det lykkedes dem altså at redde to.

Her var de skibbrudne jo absolut prisgivet, og det må vel kaldes et under, at nogen i det hele taget blev reddet. Der blev overhovedet ikke tid til overvejelser angående redningsforanstaltninger, f. eks. at sætte skibsbåden ud.

Det er ellers det middel, man griber til.

Sjældent går det godt.

Da den skotske skonnert „The Bloom“ kl. 19 den 15. juni 1842 strandede på yderste revle ved Vrist under stærk storm af NV, gik besætningen i båden med kaptajnens tilladelse. Selv ytrede han, at „han troede sit liv bedst sikret om bord“, og ønskede mand-skabet, „at Gud måtte være med dem“.

Folk, der kom til på stranden, så båden drive sydpå og skibet lidt efter komme klar af revlen for til sidst at strande i havstokken. Kystboerne ilede efter båden, men før den nåede land, kæntrade den. Der var fem mand i båden. De fire blev reddet af folkene fra land, „som med livsfare vovede sig ud i brændingen for at redde de skibbrudne, der vel kunne svømme, men ikke kunne fæste fod på land af udmattelse, ligesom de og bleve trukne tilbage i havet af de udfaldende bølger“.

Den femte i båden, den 17-årige skibsdreng James Kidd, forsvandt i brændingen.

Også kaptajnen druknede. På et eller andet tidspunkt, efter at båden havde forladt skibet, blev han skyllet over bord. Dagen efter blev liget fundet et par km længere sydpå.

Ved smakken „Jacobine“s stranding den 4. september 1843 blev også kaptajnen skyllet over bord mellem revlen og land, mens den øvrige besætning senere blev reddet ved egen hjælp.

Den 22. oktober 1845, da „Der Friede“ strandede ved Knopper, blev skibsdrengen skyllet over bord og druknede, mens den øvrige besætning efter svære strabadser blev reddet.

To måneder efter, den 29. december 1845, omkom en matros ved fregatskibet „Norge“s stranding, også ved Knopper. Fire af den 23 mand store besætning forsøgte at nå land i skibets pram for at bringe et tov i land og derved bringe forbindelse til veje mellem skib og land til mandskabets redning. Også den kæntrer i havstokken. Tre af mændene blev reddet af kystboerne, som med livsfare vovede sig ud i brændingen og var så heldige at redde de forulykkede ved at gribe dem én for én, som de med de opløbende bølger skyllede op på stranden. Den fjerde, matros Hans Rasmussen, blev trukket død op af vandet.

Hvordan reddes de skibbrudne?

Som nævnt synes skibsjollen at være den mest nærliggende redningsmulighed for en strandet skibsbesætning, når skibet da ikke er kastet helt op på stranden, og som regel går det galt. Båden kæntrer i brændingen. De gange, det lykkes, er der i forvejen skaffet forbindelse til land, så man har en trosse fastgjort til båden.

På den måde reddedes de seks mand fra skonnertbrig „Victoria“ den 30. august 1838 ved Knopper.

Det kunne nok volde vanskeligheder at opnå forbindelse mellem skib og land. Fra „Victoria“ forsøgte man først med to bøger. Den ene kom ikke til land, den anden havde for kort line. Så bandt man nogle brædder til en længere line, og på den måde lykkedes det.

Den 3. oktober 1843 reddes 11 mand fra barken „Annette Henriette“ i skibets egen pram i tre afdelinger. Kystboerne var behjælpelige med at hale båden til land, „og uden deres hjælp ville det vel ikke have været besætningen muligt efter de dengang forfundne værende omstændigheder at nå kysten“, indrømmer kaptajnen i søforklaringen. Skibet stod i havstokken, så her er det vel gået lettere med at opnå forbindelse med land.

Hvorfor kaptajnen fra galeasen „Eduard“ natten mellem 5. og 6. januar 1844 som eneste og sidste mand lader sig hale i land i skibsbåden, efter at det øvrige mandskab var reddet med en fiskerbåd, vides ikke. Vejrforholdene synes ikke at have været de værste. Skibet var sat på land efter kaptajnens beslutning – for at redde liv og gods – på grund af en tiltagende lækage. Også folkene kister og klæder blev taget med i fiskerbåden, og det var måske for at få så meget som muligt med i land, at kaptajnen valgte skibsbåden. I søforklaringen fortæller han, at folkene var så udmattet af arbejdet ved pumperne, at de ikke engang

kunne gøre en båd klar for at søge land, da skibet var strandet.

Den 25. september 1844 om morgenen lykkedes det fiskerne Christen C. Rønn og Chr. Mandsberg at få fat i et tov, kastet ud fra skonnert-galeasen „Amor“, der var strandet i havstokken. Derpå blev en båd sat ud fra skibet, og i den kom mandskabet, seks mand samt kaptajnen og hans kone, i land – „ikke uden livsfare“, beretter Chr. C. Rønn, „formedelst de høje styrtstøer“.

– Fiskerbådene synes at have været et sikrere redningsmiddel, hvilket måske hænger sammen med, at bemanningen, fiskerne, havde større kendskab til forholdene, end fremmede søfolk kunne have.

Ofte var fiskerbåden den eneste redningsmulighed. Da galeasen „Frederich Wilhelm“ 1. november 1838 strandede på yderste revle, hvor den kæntrerede udefter, og skroget lidt efter sank, søgte mandskabet, otte mand, redning i masterne, hvorfra de blev bjærget ved hjælp af to fiskerbåde. Hav og vejr har åbenbart ikke været allervanskeligst ved den lejlighed; det samme synes at have været tilfældet ved „Eduard“s stranding den 5. januar 1844, hvor seks personer redes i land i tre gange med kister og klæder.

Anderledes dramatisk har begivenhederne forment sig ved barken „Der Friede“s stranding ved Knopper den 22. oktober 1845.

Barken stødte kl. 9 om aftenen, da kaptajnen antog, han var 14-15 mil fra land. Det var umuligt at få skibet vendt så langt inde i brændingen, og det kom til at stå fast på indre revle. Søen brød uafsluttelig over skroget, så skibsfolkene, 10 mand, til sidst måtte opholde sig i takkelagen, da de af kulde og udmattelse ikke kunne blive på skibsvraget. Bestandig skreg de ulykkelige og råbte om hjælp, og så snart det gryede ad dag, forsøgte man at gå ud med en fiskerbåd, som sognefoged P. Madsen havde fået skaffet til stede.

Søgningen var imidlertid så stærk, at det var umuligt at nærme sig skibet.

Ved sekstiden kom Claudi til strandingsstedet. Ved ivrige opmuntringer og løfte om belønning søgte han at formå kystboerne til et nyt forsøg på at redde det forulykkede skibsmandskab, som hang i takkelagen og råbte ynkeligt om hjælp, da skibet netop var i begreb med at skilles ad, beretter Claudi selv til strandingsprotokollen og fortsætter:

„Efter at der dernæst var bleven gjort en trosse fast til båden fra landet for i tilfælde af, at båden skulle kæntrere eller synke, den derved hurtig kunne hales i land igen, begav 10 mand sig ud i den, og det lykkedes dem efter megen anstrengelse og med stor livsfare at komme skibet så nær, at de kunne kaste en trosse over til det der værende skibsmandskab, hvorved det lykkedes dem at hale dem i båden og bringe dem i land“.

Som nævnt druknede en matros fra fregatskibet „Norge“ den 29. december 1845 under forsøg på at nå land med skibets pram for at skaffe forbindelse til land. Om dette lykkedes trods prammens kæntring, vides ikke og altså heller ikke, om fiskerbåden, der reddede de øvrige 19 mand af skibets besætning, havde en trosse at støtte sig til. Strandfoged C. P. Knop-

per havde sørget for, at båden kom til stede, og da Claudi ankom kl. 9, havde båden allerede gjort én tur og med livsfare for mandskabet bjærget syv mand. Båden gik derefter ud igen og bjærgede de resterende 12 mand.

Også denne stranding må have vakt opmærksomhed. Således noterer Harboøre-præsten i kirkebogen i anledning af den druknede matros' begravelse, at skibet skulle være „det største koffardiskib i alle 3 riger, på 395 commercelæster, og kunde tage ca. 14.000 td. korn. Natten efter, at det var strandet, sønderloges skibet i små stykker“.

Ifølge kaptajnens søforklaring kappedes mesan- og stormasten efter første grundstødning for at bringe skibet nærmere land, hvorefter det igen avancerede. Da øvrigheden op ad dagen kom til strandingsstedet, stod skibet på den indre revle. Efter strandfogdens forklaring stod det dog også der, da han så masterne blive kappet.

Adskilligt nævnes i forbindelse med den omkomne matros, hvorom senere. Endvidere fremgår det tydeligt, at der fra redningsmændenes side er udført en bedrift. Claudi, der var antaget som strandingskommissionær, meddelte navnene på de ti mænd, der var taget ud med fiskerbåden, og kaptajnen bad, „at dette mandskab, som med så stor en livsfare havde reddet deres liv, måtte blive indstillede til deres belønning, som han anså dem så højlig forfjente til“.

Andetsteds nævnes navnene på de seks mænd, der „havde vovet det yderste“ for at redde de tre mænd fra den kæntrerede pram. Styrmanden, som var med i prammen, anså „redningsmændene værdige til en belønning for deres dåd“. En mand, Jens Sauer, var med både dér og i fiskerbåden.

– Ved flere af de omhandlede strandinger har forholdene været sådan, at besætningen uden videre selv har kunnet gå fra borde, således den spanske besætning fra briggen „Resolucion“ 3. juni 1842 ved Nør-langer. Strandfoged C. P. Knopper så skibet styre mod land med stærk fart. Efter at have stødt et par gange med forstavnen stod det fast, og bagstavnen svajede mod syd, så skibet kom til at stå med siden mod land. Da han lidt efter nåede stedet, var nogle af skibsfolkene allerede i land.

Da fisker Joseph Olesen Degn tidligt om morgenen den 23. september 1846 opdager den strandede kuf „Anna & Maria“ i havstokken, træffer han to mand af besætningen på stranden, og da strandfoged E. Langer kommer til stede, var alle seks mand reddet i land ved egen hjælp.

Noget lignende berettes om „Ricardi“s besætning den 26. juni 1848.

Om „Jacobina“s stranding fortæller, at styrmanden først gik fra borde, hvorefter han hjalp matrosen og kokken i land ved et tov.

– Mandskabet fra skonnerten „P.T.R.“, der strandede den 25. juli 1843, kom i land ved hjælp af en trosse. Hvordan dette nærmere er foregået, vides ikke. – Strandfoged Chr. Lilleøer fortæller om skibet „Marshall“, der strandede i hans len den 24. april 1844, at mandskabet blev *balet* i land ved et tov, der var udkastet fra skibet, og det noteres, at da Claudi kl.

5.30 om morgenen den 17. november 1847 kom til stede ved galeasen „Ingeborg“s stranding, sørgede han straks for, „at der blev skaffet communication mellem skibet og landet ved en trosse, som blev gjort fast ved et anker i land, og på denne *krøbe* kaptainen og folkene i land“.

Af de 122 reddedes 33 i skibets egen båd, 47 i fiskerbåde, 23 ved egen hjælp og 19 på anden måde.

(fortsættes)

LEMVIG

E. SMEDEGAARD
Sølv . Guld . Uhr
1888
TLF. *82 12 11 LEMVIG Gino 4 72 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATION
P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 09

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) *82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. P. Trillingsgaard
Telefoner: (07)
Hallen 82 03 35 . Kontor 82 06 13 . Privat 82 05 04

LEMVIG VODBINDERI
VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 06 03
Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN
Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 63
ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL
BRDR. SKOU
Telefon (07) *82 13 66
TRÆLAST OG BYGNINGSARTIKLER
CEMENTVARER BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT
Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

HJÆLPEFONDEN

De, som ønsker at komme i betragtning ved uddelingen af Hjælpefondens midler, vil kunne få ansøgningsskemaer tilsendt ved henvendelse til formanden for »Foreningen af danske Redningsmænd«, O. Wenzel Rasmussen, Havnevej 223, 8500 Grenå, til hvem skemaerne tilbagesendes i udfyldt stand **senest 20. november**. – Skemaerne skal være udfyldt korrekt.

Tørrede tøjet i køjen

Ældre søfolk kan mindes lidt af hvert. Tidligere sømand og fisker Andreas Mortensen, Snogebæk, fortæller således til Bornholms Tidende, at hans første langtur havde han i 1912, da han var 16 år. Det var med skonnerten „Frederikke“ af Nexø. Kort efter var han med en bramsejlskonnert fra Marstal, hvor skipperen var meget nærig.

Dæksbesætningen havde lukaf forude, og her kunne være koldt, for der var ingen kamin. Skipperen sagde, at han var bange for, at gløder fra kaminen kunne antænde sejlene. Den forklaring har jeg nu aldrig troet på, siger Andreas Mortensen. – Næe, når han ikke ville have kamin om bord til dæksbesætningen, var det på grund af nærighed. Uden kaminen kom vi derfor på mange frivagter til at gå til køjs våde til skindet. Var vi heldige, nåede vi til næste vagt at blive tørre og få tøjet tørret af varmen i køjen.

Hørt på havnen

Rasmus havde været partsfisker på en kutter i 30 år og havde altid drømt om at få sin egen båd. Nu sad han på krøen og fortalte om sine skuffelser og tilføjede: – Men hjemm ve wos er'et da heldigvis mæ, som er kaptajn.

En af de lyttende svarede: – Jow, men desværre war do så uheldig å blyw gywt med en admiral.

A/S NORDVESTBANK
Lemvig

Kontorer i Harbøre og Thyborøn

HIRTSHALS**HANS SVENDSENS
SKIBSBYGGERI**

Alt i nybygninger
samt reparationer
Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

**A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS
HIRTSHALS ISVÆRK**

Telefon (08) 94 10 70

**AKTIESELSKABET
VENDELOBANKEN
HIRTSHALS AFDELING**

Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM

Telefon (08) *94 19 44

God borgerlig middag . Pæne værelser

Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN

Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40

Altid 1. kl.s kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN

LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION

Telefon (08) *94 10 11

Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION

STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG

Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16

Telegramadresse: »Fiskeauktionen«

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«

Ansvarshavende redaktør:

H. Ingemann
Rindum Kirkeby . 6950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 83.

Forretningsfører og ekspedition:

Bogtrykker Gadgaard Nielsen
Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«

Hovedbestyrelse:

Formand: O. Wenzel Rasmussen
Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (06) 32 13 37
Næstformand: Theodor Jensen
Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58
Kasserer: Robert Iversen
Vesterhavsgade 121 . 7680 Thyborøn . Tlf. (07) 83 13 23
Kjeld Petersen
Slettestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42
Søren Sørensen
Fiskebrogade 5 . 6700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 91 89
Peder Munk Pedersen
Nørre Vorupør
Niels Peder Nielsen
Mosedalsvej 25 . Listed . 3740 Svaneke . Tlf. (03) 99 63 06

TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Redigeret af
H. Ingemann, Ringkøbing

1973

40. årgang

1974
GADGAARD NIELSENS BOGTRYKKERI
LEMVIG

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Nr.		Nr.
Forsideillustrationer			
Vadehavsskibet „Johanne Dan“	1	Dahl, Herman Knud Andersen, Hjalmar M. Pedersen, Ferdinand Frederik O. Ottendahl, Graves Møller U. Jepsen	4-5
Stormflod for 100 år siden	2-3	<i>Jubilæum:</i> Hilmar H. Frithiof	4-5
Skoleskibet „Danmark“	4-5	<i>Ansættelser:</i> Erik L. Mouritsen, Helge Nielsen, Bent Sand, Villy Sand, Viggo F. Jensen	4-5
Stranding ved Thorsminde	6	<i>Afskedigelser:</i> Aksel Henrik Dahl	4-5
Svensk krigsskib „Wasa“	7-8	<i>Fødselsdage:</i> Dorits J. K. Mikkelsen, Wenzel O. Rasmussen, Ejnar Nielsen Hjerimitslev	6
Francis Drakes skib „Golden Hinde“	9-10	<i>Ansættelser:</i> Knud A. Holm, Johannes Andersen, Graves Uhd M. Jepsen, Knud Lehmann	6
Stranding ved Gl. Bjerregård	11	<i>Fødselsdage:</i> Erling Valdemar Hem Olsen, Jens Kr. Olsen, Hans Henrik Jensen, Sofus L. Vestergaard, Peter Chr. N. Dahl, Kristoffer C. Krogh, Carl C. Lauritsen	7-8
Julens gæst	12	<i>Ansættelser:</i> Noermark Kjærgaard	7-8
Mands minde			
<i>Fødselsdage:</i> Niels M. Gregersen, Hans C. Jensen, Niels A. Iversen, Hans Chr. Andersen, Jens S. Pedersen, Hans M. Hansen, Ove Jespersen, Peder P. Bank	1	<i>Ddsfald:</i> Sigfred Petersen, Rønne, Niels Mortensen Gregersen, Ferring	7-8
<i>Jubilæum:</i> Christian V. V. Langer, Kristian Harborg, Henry B. Christensen	1	<i>Fødselsdage:</i> Oluf Chr. A. Sørensen, Peder Munk Pedersen, Niels Chr. A. Kallehave, Oscar H. Isaksen, Niels M. Nielsen, Robert C. Laursen, Theodor A. Jensen, Niels Bjerg, Peter K. Koch, Aksel Brinch, Thomas Jensen, Otto Mikkelsen, Viggo Oluf Koch, Holger B. Andersen, Anders Jensen Nielsen, Robert C. Laursen, Charles Bernhard Jeppesen, Andrew W. Mørk, Iver Nielsen, Erik P. A. Pedersen	9-10
<i>Ansættelser:</i> Christian Honoré, Hans M. Borup, Arne M. Kristensen, Ingvar Jensen, Esper Johannesen	1	<i>Jubilæum:</i> Robert Madsen, Vilhelm Poulsen, Hans Hansen, Peder Odder Jensen, Hans Kr. Jensen, Hans E. B. Jensen, Michael A. Petersen	9-10
<i>Afskedigelser:</i> Hans Kr. Jacobsen, Lars P. T. K. Christensen, Jacob Christiansen, Lars C. V. Jensen	1	<i>Afskedigelser:</i> K. P. Bank, Henry Jul Nielsen, Theodor Iversen	9-10
<i>Dødsfald:</i> Johan Thorvald Larsen, Østerby	1	<i>Fødselsdage:</i> Svend K. Christensen, Morten A. Mathiasen, Ingvar K. Fr. Jensen, Moody Jerup, Aksel Johnsen	11
<i>Fødselsdage:</i> Otto Jensen, Niels E. Mogensen, Christen S. Jensen, Iver Chr. Dam, Andreas T. Busk, Thor H. E. Kofoed, Poul W. K. Pedersen, Aage Julius Poulsen, Peter K. B. Jensen, Knud Valdemar Larsen, Ingemann K. Kragh	2-3	<i>Jubilæum:</i> Svend Haugaard Olesen	11
<i>Ansættelser:</i> Johannes Hejlesen, Vagn Christiansen, Elis S. Sørensen, Niels Peter Noer, Ulrik Sundgaard, Kristian Christiansen, Jacob Christensen	2-3	<i>Fødselsdage:</i> Mogens Jensen, Kaj Thorvald Pedersen, Jens P. Jacobsen, Jens Chr. Jensen, Søren Peder Madsen, Frode Christensen, Aled R. P. Rasmussen	12
<i>Dødsfald:</i> August Gudmandsen, Tisvildeleje, Christian Jensen Ibsen, Rømø, Jens Kirk Nygaard, Flyvholm, Hjalmar K. S. Bengtsen, Rønne, Christian Pedersen, Jerup, Ingvar Andersen, Lyngby	2-3	<i>Ansættelser:</i> Egon Christensen, Holger J. Hald, Anker Kristensen, Hans Alfred Sørensen	12
<i>Fødselsdage:</i> Theodor Andersen, Jens Peter Larsen, Jens Christian Andersen, Marinus B. Nielsen, Peder Eriksen, Karl V. Nielsen, Carl E. Pedersen, Martin Jacobsen, Aksel Henrik		<i>Afskedigelser:</i> Jens P. Jacobsen	12

Blandede emner

Redningsindsats i Jammerbugten 1903 – Rednings-skibet „Vestkysten“ – Fhv. opsynsmand M. Tophøj og overlæge Knud Tophøj om hav i oprør ved Hirtshals – „Johanne Dan“ – Tysk redningsmedalje	1
Abekattestregere på havet – Gavebøsserne – Hørt på havnen – Strandvagt i Thyborøn – Skibsvrag fra Hanstholm – Heltemodig indsats – Redningsflåder – N. Gadgaard Nielsen – At være menneske	2-3
Redningsvæsen og farvandsvæsen – Thyborøns nye redningsbåd – Drama på klitgård – Kystens natlige vagtmænd – Harbøre-platte – Ikke sort på søen – Til verdens ende – Georg Stage-hus – Hørt på havnen	4-5
Vor hærgede vestkyst – „Maria Aletta“s stranding i 1851 – Nødrationer – Smukt skib – Fiskeri og Søfartsmuseets planer – Med Martin Konge på langfart	6

Nr.

Vore lønningsforhold – Strandvagterne – Lovens påbud og øvrighedens rolle – Strandvagt og sparebestræbelser – Havfiskeri ved den jyske vestkyst – Hørt på havnen	7-8
Årsmødet i Grenå – Møde hvert år? – Hørt på havnen – Gider ikke, siger strandfoged – Debatten på årsmødet – Bliver tjenestemand – Fiskere og søfolk omkom – Redningshelikoptere – Redningsmidler og bjærgning	9-10
Havfiskeri ved den jyske vestkyst – „Kania“s stranding for 20 år siden – P. Chr. Dahls erindringer – Strandinger ved Harbøre før redningsvæsenet blev oprettet – Tørrede tøjet i kahytten – Hørt på havnen	11
Redningsdåd ved Skagen i julemåneden – Vore lønninger – Hilsen fra formanden – Strandinger ved Harbøre – Ny redningsbåd ved Thyborøn afprøvet – Skoleskibes regatta	12

Nr.

SKAGEN**SKAGENS FISKEAUKTION**

Statsautoriseret
v. Aage Geisnæs . Telegramadr.: Fiskeauktion
Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 29

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning

Telefon (08) 44 12 77 (2 lin.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT

Skibs- og bådbyggeri

Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD

Aut. installatør
SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet

SKAGEN ISVÆRK

Skagen . Telefon (08) 44 15 38

THISTED**MINDESMÆRKER**

BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI
Thisted . Telefon (07-91) 94

SØRENSENS
Herremagasin MIDT I
TORVEGADE 1 · TELEFON 499 THISTED BYENS HJERTE

Morsø
Støbegods

Sparekassen for Lemvig og Omegn

Stiftet 2. aug. 1847 Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00

Kontortid 9.30-12.30 og 14-16
Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket

Thyboren Afd. . Tlf. (07) 83 11 48
Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

ESBJERG**C. M. NØRSKOV LAURSEN**

MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 60 00

Dæksmaskineri spec. for fiskerfartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri

NY HAVN

Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 63

Anbefales med såvel nybygning
som reparation

SEJLMAGER

BRØDRENE MATHIASSEN

(H. Mathiasen)

NY HAVN

Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN

Vodbløderi og tovtjæreri

NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 53

Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 62

HANS AA & SØNNER

Sejlmagere

NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN

MASKINVÆRKSTED

NY HAVN

TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION

Statsautoriseret

Indehaver: AAGE ANDERSEN

Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise

Grundlagt 1833

Kvæsthusgade 1 . København K

Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75

Telegramadresse: Svitzersalvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S

Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99

NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft

v. Andersen, Jensen og Høge

Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

Hvide Sande Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Henning Værne
Telefon (07) 31 10 89

Hanstholm Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Ib Holm Sørensen
Telefon (07 91) Hanstholm 186

Thorsminde Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Harald Winkel
Telefon (07) 49 51 23

SEJL TIL BORNHOLM

med BORNHOLMSTRAFIKKEN
»Bornholm«, »Kongedybet«,
»Hammershus« og »Rotna«

Daglig afgang fra København kl. 23.55
Daglig afgang fra Rønne kl. 23.00

I sommersæsonen tillige dagture flere af
ugens dage. Hver dag gennemgående for-
bindelser via Sverige.

BORNHOLMSTRAFIKKEN

LEMVIG TANDTEKNIK

Holmstrup & Madsen
eksam. tandtekniker
ALT I MODERNE TEKNIK
Torvet 1 . Tlf. (07) 82 02 45

KØB

DANSK

ESBJERG**TOVVÆRKSFABRIK A/S**

Telefon (05) *12 40 00

Rederi-aktieselskabet**»Myren«**

Korresponderende redere

HOLM & WONSILD

THYLANDS BANK

HURUP

BEDSTED . HØRDUM . KOLDBY
VESTERVIG

SKAARUP & SALS KOV

Smede- og maskinværksted
Thyborøn . Tlf. (07) 83 10 61

Indehaver: J. Salskov

**Sømandshjemmet
& Afholdsrestaurant**

☆
Thyborøn . Tlf. (07) *83 12 44

Thyborøn Fiskeauktion

Statsautoriseret
v. Jens Steen
Telefon (07) *83 14 11

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 12

December 1973

40. aarg.

Julens gæst.

For 100 år siden, i 1873, fandt vestjyske redningsfolk en gave på stranden. Ved Gl. Bjerregård skyllede en kasse i land, og den indeholdt Kristus og hans 12 disciple, fremstillet i porcelæn.

REJS MED

D. F. D. S.

DET FORENEDE DAMPSKIBS-SÆLSKAB A/S

Gadgaard Nielsen . Lemvig

BOGTRYKKERI . PAPIR EN GROS . KONTORETABLERING
Vasen 3-5 . Telefon (07) *82 15 00

LEDIG

MODERNE • AKTIV • VENLIG

SPAREKASSEN THY

Dampskibsselskabet

TORM
København

Marketenderiet

»NY HAVN«
ESBJERGIndeh. Svend Jørgensen
Kaffe og smørrebrød
Telefon (05) *12 82 88

J. GRUMSEN

MASKINFABRIK

Tlf. (05) *12 54 22
ESBJERG

ANDELS-SILDEOLIEFABRIKEN

NY HAVN . ESBJERG

SILDEOLIE - EKSPORT
SILDEMEL - PRODUKT »999«

TLF. (05) *12 09 99 TELEGR.-ADR.: ANSILD

JØRGEN HANSENS
SKIBSSMEDIE

v. K. Nielsen

Morsøgade 11 . Esbjerg
Telefon (05) 12 12 33

LEDIG

DANMARKS

HANDELS- og SØFARTS-TIDENDE

Uafhængigt ugeblad for udenrigshandel og shipping
Abonnement: 20 kr. årlig.
Bestilles på ethvert posthus samt på ekspeditionen
Artillerivej 40 B . København S . Tlf. (01-27) A81a 782

LEDIG

HANSTHOLM SØMANDSHJEM

Cafeteria . Restauration
Nye, moderne værelser
Tlf. (07 98 41 11) lokal 145

VIKINGEN

Havets, havnens, handelens og hjemmets ill. magasin
Skandinaviens største, mest læseværdige
og rigt illustrerede maritime magasin

Abonnement: 42,- kr. årlig

Kontorer: Christiansborggade 1 . København

Esbjerg Vestjysk Krystal Isværk A/S

Tlf. (05) 12 00 66

Tidsskrift for Redningsvæsen

Medlemsblad for Foreningen af danske Redningsmænd

Nr. 12

December 1973

40. årg.

Heltemodig redningsdåd ved Skagen i julemåneden...

Den 7. december 1893 kl. 8 strandede på Skagens Rev barkskibet „Ernst“ af Kalmar på rejse fra Stockholm til Newcastle med planker.

Strandingen foregik under stærk regntykning, så de var umuligt at se den i land, og først kl. 14.15 klarede det så meget op, at man fra Skagens signalstation blev strandingen var, og der blev da øjeblikkelig telegraferet til redningsstationen om at komme til hjælp.

Det strandede fartøj, der stod i en afstand af 1/2 mil fra land og 1 mil fra redningsstationen, var et ældre fartøj, 37 år gammelt og 366 registertons drægtig. Det blev hurtigt fyldt med vand og var ved at ville kænre, hvorfor rigningen blev kappet kl. 9. Skibet huggede sig mere og mere hen over revet, og det skiltes efterhånden ad. Først brækkede agterskibet bort ved mesanrøstet og drev bort, og senere blev hele boven lige til fokkerøstet slået bort, så at kun den midterste del af skibet var tilbage, og på hvilken besætningen surrede sig fast.

Det blæste en hård storm af SV, og søen var særdeles oprørt.

To dampskibe kom forbi vraget og forsøgte at nærme sig dette for at redde besætningen, men de måtte opgive det på grund af den høje sø.

Straks da Skagen redningsstation var alarmeret, blev mandskabet kaldt sammen, og i største hast begav man sig til redningsbåden på nordsiden (Batterivejen), hvor også heste til dens transport var kommet til stede.

Efter en del besvær kom redningsbåden flot, og så hurtigt var det hele da gået, at klokken ikke var mere end 15.15, altså kun en time efter at strandingen var blevet bemærket.

Da båden var udenfor revlerne, blev der sat sejl, og for den gode vind lænsedes der østefter mod strandingsstedet. Da man ankom dertil, var der som foran bemærket kun den midterste del af skibet tilbage, og redningsbåden gik da til ankers i læ af vraget, men det var umuligt for den at opnå nogen forbindelse med dette, da rigningen, vragstumper og planker fra ladningen flød rundt omkring. Ankrene blev derfor lettet igen, og med stor anstrengelse lykkedes det at ro båden op til luvert af vraget, hvor den påny blev opankret. Ved hjælp af liner, der tilkastedes den strandede besætning, lykkedes det at hale redningsbåden så nær til vraget, at de skibbrudne kunne springe ned i båden, der flere gange blev fyldt med vand i den farlige stilling, hvori den befandt sig.

Da hele besætningen, i alt 10 mand, lykkelig var kommet i redningsbåden, blev dens ankre lettet, og sejlene sattes til, men man mærkede snart, at det var umuligt at stoppe den stærke strøm, hvorfor sejlene blev bjærget, og man tog til årene. Dette var yderst anstrengende, og tre gange måtte der ankres op med båden, for at redningsmandskabet kunne få hvil. Da redningsbåden endelig heldig nåede land kl. 19.15, var et par af mandskabet så forkomne, at de ikke ved egen hjælp kunne gå til deres hjem.

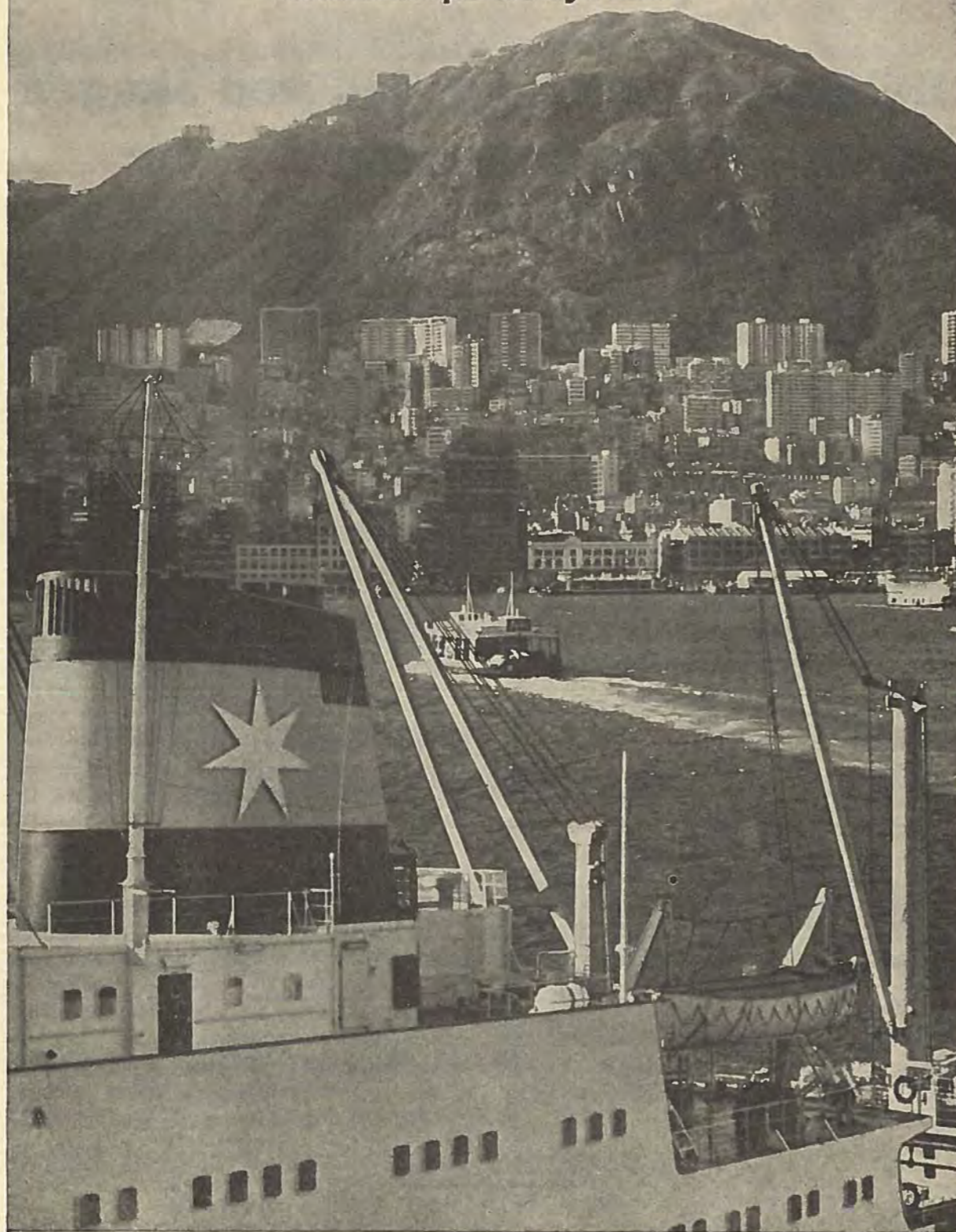
Men den strandede, skibbrudne besætning var reddet, hvilket ville have været en umulighed, hvis hele virksomheden ikke var foregået med den skete hurtighed, idet den ikke ville have kunnet udholde at tilbringe en nat på vraget i det kolde og stormfulde vejr med søerne stadig brydende over sig.

Som påskønnelse for udførelsen af dette lange og anstrengende redningsforetagende modtog redningsmandskabet en ekstrabelønning.

S.L.

A.P. MØLLER

-skibsfart på de syv have

Mands Minde

75 år

Fhv. bådmand Mogens Jensen, Søndervig, fylder 75 år den 2. december.

70 år

Fhv. bådmand Kaj Thorvald Pedersen, Neksø, fylder 70 år den 12. december.

Opsynsmand Jens P. Jacobsen, Christiansø, fylder 70 år den 17. december.

65 år

Opsynsmand Jens Chr. Jensen, Stevns, fylder 65 år den 6. december.

Fhv. bådmand Søren Peder Madsen, Lønstrup, fylder 65 år den 19. december.

Fhv. bådmand Frode Christensen, Lønstrup, fylder 65 år den 22. december.

50 år

Bådmand Alex R. P. Rasmussen, Anholt Havn, fylder 50 år den 10. december.

Fast ansættelse

Følgende er fast ansat ved redningsvæsenet som bådmænd fra 1. december: Egon Christensen, Anholt; Holger J. Hald, Rønne; Anker Kristensen, Thorsminde; og Hans Alfred Sørensen, Christiansø.

Afskedigelser

Opsynsmand, fyrmester Jens P. Jacobsen, Christiansø, er efter ansøgning afskediget med udgangen af november.

Af „Fhv. farmer Christian Mumme Bondo og hustru Christiane, f. Hartmann's legat“ vil der den 6. marts 1974 kunne uddeles nogle portioner til værdige trængende fiskere, ansatte eller forhen ansatte under redningsvæsenet i Nørrejylland, og deres enker samt uforsørgede børn. Ansøgningsskema vil blive tilsendt efter henvendelse til legatbestyrelsens formand, cand. jur. H. Fog, Hans Jensens Vej 32, 2900 Hellerup, til hvem skemaet må tilbagesendes i udfyldt stand inden den 15. januar 1974.

Bemærk adresseforandring!

Vi bringer alle, såvel vore læsere som vore annoncører, de bedste ønsker om en glædelig jul og et godt og lykkeligt nytår.

Redaktion og ekspedition

Til Foreningen af danske Redningsmænd

Foreningen af danske Redningsmænd har ved formanden, Wenzel O. Rasmussen, Grenå, modtaget følgende meddelelse fra forsvarsministeriet.

„Det meddeles herved, at spørgsmålet om forhøjelse af de faste vederlag til opsynsmænd, bådformænd og båd- og betjeningsmænd har været forhandlet med budgetministeriet. Resultatet af forhandlingen blev, at budgetministeriet ikke på det foreliggende grundlag kunne gå med til en forhøjelse af vederlagene ud over de forhøjelser, der er en følge af tjenstemandsforliget, nemlig:

fra 1. april 1973 med 62 pct.,
fra 1. okt. 1973 med 65 pct.,
fra 1. april 1974 med 67 pct. og
fra 1. okt. 1974 med 70 pct.

I overensstemmelse med det ved mødet i forsvarsministeriet den 7. juni 1973 aftalte indføres med virkning fra den 1. januar 1974 følgende ændringer:

De hidtidige betalingssatser m. v. for „forgæves møde“ og „møde ved stationen“ udgår og erstattes af timebetaling, idet der såvel ved anvendelse af bådmateriel som ved anvendelse af raketmateriel ydes betaling for mindst 2 timer. Begge de nævnte møder benævnes „forgæves møde“.

De hidtidige betalingssatser for dagøvelser og natøvelser udgår og erstattes af timebetaling, idet der ved anvendelse af bådmateriel ydes betaling for mindst 3 timer og ved anvendelse af raketmateriel ydes betaling for mindst 2 timer.

De hidtidige vederlag til motorpassere og reserve-motorpassere for udført vedligeholdelsesarbejde af motorer og installationer bortfalder og afløses af timebetaling.

For så vidt angår spørgsmålet om strandvagtstjensens opretholdelse, vil nærmere meddelelse herom snarest fremkomme“.

En hilsen fra formanden

Med tak for året, der nu er på hæld, og med ønsket om et godt samarbejde i det nye år, bringer jeg hermed vore foresatte i forsvarsministeriet, farvandsdirektoratet, farvandsvæsenet og alle ved redningsvæsenet ansatte og afgåede kolleger, redaktør og vor forretningsfører, min hjerteligste hilsen med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Wenzel O. Rasmussen
Grenå

Form. f. „Foreningen af danske Redningsmænd“

Strandinger ved Harboøre før Redningsvæsenet blev oprettet

En historisk oversigt ved
A. V. Langer, Lemvig

(fortsat fra sidste nummer)

Bortset fra klage over, at en Langerhuse-fisker ved „Amor“s stranding stjal styrmandens vest, der var lagt til tørre i klitterne, og visse andre tilfælde af tyveri, spores der intetsteds i strandingsprotokollerne tegn på, at søfolkene har været utilfredse med den behandling, de fik af kystens befolkning eller af øvrigheden.

Strandingsforordningen af 28. december 1836 må vel siges på alle tænkelige måder at sikre de strandede skibsfolks rettigheder. Et eksemplar af denne forordning udleveres åbenbart hver gang til kaptajnen eller hans stedfortræder til gennemlæsning, på dansk, engelsk, tysk eller hollandsk, hvilket sprog nu de strandede søfolk talte, og hvis administrator – politimesteren eller hans fuldmægtig – ikke var det pågældende sprog mægtigt, forsøgte man at skaffe en tolk. Claudi betegnes flere gange som translatør og fungerer jævnlig som tolk.

Det kneb, da den spanske brig „Resolucion“ strandede ved Nørlander den 3. juni 1842. Som nævnt reddedes besætningen ved egen hjælp og var i land, da fuldmægtig Schönau indfandt sig ved strandingen. Han måtte straks notere, at søfolkene kun forstod spansk, og da ingen på stedet var det spanske sprog

så mægtigt, at han kunne indlede en samtale, kunne intet angående sejladens erfares. Claudi havde dog gjort sig så vidt forståelig for kaptajnen, at han turde regne med, han var blevet antaget som kommissionær, og han havde allerede hjulpet til med at få skrevet til handelshuset Mullens & Knox' kontor i Helsingør.

Dagen efter ankom den kgl. spanske vicekonsul, Bendixsen fra Thisted, som vel ikke var „det spanske sprog fuldkommen mægtig, men ved hjælp af en ordbog dog udbragte den forklaring af capitainen, at det er ham ubekendt, om skibet er assureret i London eller andetsteds“, og han fik kaptajnen til at fremskaffe en kopi af skibsjournalen.

Bendixsens færdigheder i spansk strakte dog ikke til som tolk ved en søforklaring. Den måtte mandskabet afgive i Helsingør, hvortil det ville blive afsendt for at hjemsendes.

Det hedder den 22. november 1845 om den udmattede besætning fra barken „Der Friede“, som ved Claudis „hensigtsmæssige foranstaltning“ omsider blev reddet, at „da folkene var komne i land, bleve de omhyggelig plejede af kystbeboerne, hvem de næst sandflugtscommissionærens gode foranstaltning har at takke for deres liv“.

Det er vel en kendt sag, at strandfogedgårde var indrettet til at modtage skibbrudne søfolk, og normalt blev de indkvarteret hos den strandfoged, i hvis len de var strandet. De ti mand fra „Der Friede“ fik formodentlig alle logi på Knoppergård. Der har sikkert ikke været tid til længere transport og fordeling af søfolkene. Men det undrer jo ikke, at den toogtyve mand store besætning fra fregatskibet „Norge“ den

Knoppergård efter fotografi, tilhørende Lemvig Museum og sandsynligvis fra først i dette århundrede. Ældre folk busker vist endnu den firlængede gård; men i dens sidste periode bestod den kun af et hvidkalket stuehus og østlænge. – Gården var eneste bebyggelse på Knopper indtil ca. 1820, da en mand ved navn Joseph Christensen Skjødt bygger en ejendom ikke ret langt syd for gården. Først henimod 1845 kommer en 3. beboer til, omgangsskolelærer og fisker Poul Ovesen. – På Sønder Langer var der 4 huse i 1840 og på Nørlander 3.

29. december 1845 blev fordelt, otte mand på Knoppergård og de øvrige „1/4 mil derfra“. De fire reddede fra „Vertumnus“ blev den 14. april 1847 „bragt til det nærmeste huus hos Christen Pedersen Knopper den yngre, af hvem de bleve modtagne og plejede på det bedste“. Det har været ejendommen lige syd for Knoppergård. Dagen efter tog de fire mand ophold hos strandfoged E. Langer, hvor søretten da afholdtes.

De tre reddede fra „Jacobina“ 4. september 1843 blev indkvarteret hos strandfoged Lars Rønn, fordi der var sygdom i Thomas Kjøbmands gård, og da administrator indfandt sig til Lars Rønn, måtte han notere, at mandskabet var udmattet af arbejde og kulde og trængende til hvile, så søforklaring måtte vente til dag.

Det kunne blive nødvendigt at hente læge til skibbrudne, der på en eller anden måde var kommet til skade. Skipperen fra „Victoria“ klagede den 30. august 1838 over ved bjærgningen at have fået nogle stød, især for brystet, som smertede ham. – Aviserne fortæller, at han kom ind under båden. – „Forresten var han ved sin fulde fatning og taledede raskt og sammenhængende, så at han var ved forstandens fulde brug og af usvækket sjælskraft“, beretter politimesteren. Ellers havde der vel ingen mening været i at afhøre manden. Måske har den stakkels skipper dog alligevel været noget svækket, da han antog forbjærger og strandingskommissionær, for det viste sig snart, at der til hver post var to forskellige, der påstod, de var antaget.

Op ad dagen ankom lægen, krigsråd Møller fra Lemvig, „for at årelade capitainen, som nu befandt sig så ilde af smerter i legemet, at han var gået til sengs“. Også lægen erklærer patienten „ved sin forstands fulde brug“, så protokollen kunne forelæses ham.

– Om omkomne søfolks begravelse angiver strandingsforordningen af 1836 visse regler, og det kan nok kendes her som andre steder, at forordningen er givet af Frederik VI, den konge, der sagde, at der skulle spares.

Det hedder i § 12:

„Paa lige Maade sørger Øvrigheden for de til Skibet hørende Dødes Begravelse, der bør skee med størst mulige Sparsommelighed, naar ikke andre Udveie til sammes Afholdelse haves end det Bjærgede, og ikke Skipperen, eller hvo der ellers kan handle paa Eiernes Vegne, ønsker en noget anseligere Begravelse“.

Som nævnt blev liget af kaptajnen fra „The Bloom“ fundet dagen efter strandingen den 15. juni 1842 et par km længere sydpå, og den druknede blev kørt hjem og lagt på strå på et lad i strandfoged Thomas Kjøbmands vognport.

Den 18. juni noteres i strandingsprotokollen:

„I morgen vil capitainens liig blive begravet på Harboøre kirkegård. I eftermiddag bliver liget lagt i kiste. Begravelsen skeer ved de her brugelige sædvanlige ceremonier“.

Både her og ved begravelsen året efter af føreren på smakken „Jacobina“ noterer sognepræst C. S. Jacobsen (1838–1848) i kirkebogen, at der har været

holdt gravtale, hvilket der formodentlig skulle betales ekstra for.

Denne præst nøjes ikke med blot at notere de nødvendige oplysninger i kirkebogen. Flere steder beretter han ganske kort om skib og ladning og om afdøde selv. Om „Jacobine“s fører, Rente Jani Klunder, der blev begravet på Harboøre kirkegård den 24. september 1843, fortælles i kirkebogen, at han efterlader sig en enke uden børn derhjemme i Holland. Han var 60 år, og „efter søfolkens udsagn var han formuende og vilde efter denne rejse have slået sig til ro“. – Sådan gik det altså ikke.

Præsten fortæller også, at kaptajnen styrtede over bord 1/4 sømil nord for det sted, hvor skibet strandede i Thomas Kjøbmands len. Den 22. september blev han kastet op med en anden storm lidt norden for Langerhuse.

Da Claudi efter sin ankomst til „Norge“s strandingssted den 29. december 1845 kl. 9 havde overværet redningen af de sidste tolv mand af besætningen, begav han sig straks op til C. P. Knoppers gård, hvorhen den døde matros Hans Rasmussen var ført. Liget var endnu varmt, og Claudi sørgede for, at klæderne straks blev skåret af den druknede, og alle mulige midler „ved gnidning og bedækning med varme dækkener blev anvendt for at bringe tillive, hvilket imidlertid blev frugtesløs“. Endvidere nævnes det, at strandfoged Erik Langers „redningsetui“ blev afbenyttet. – Hvad dette har været eller har indeholdt, vides ikke.

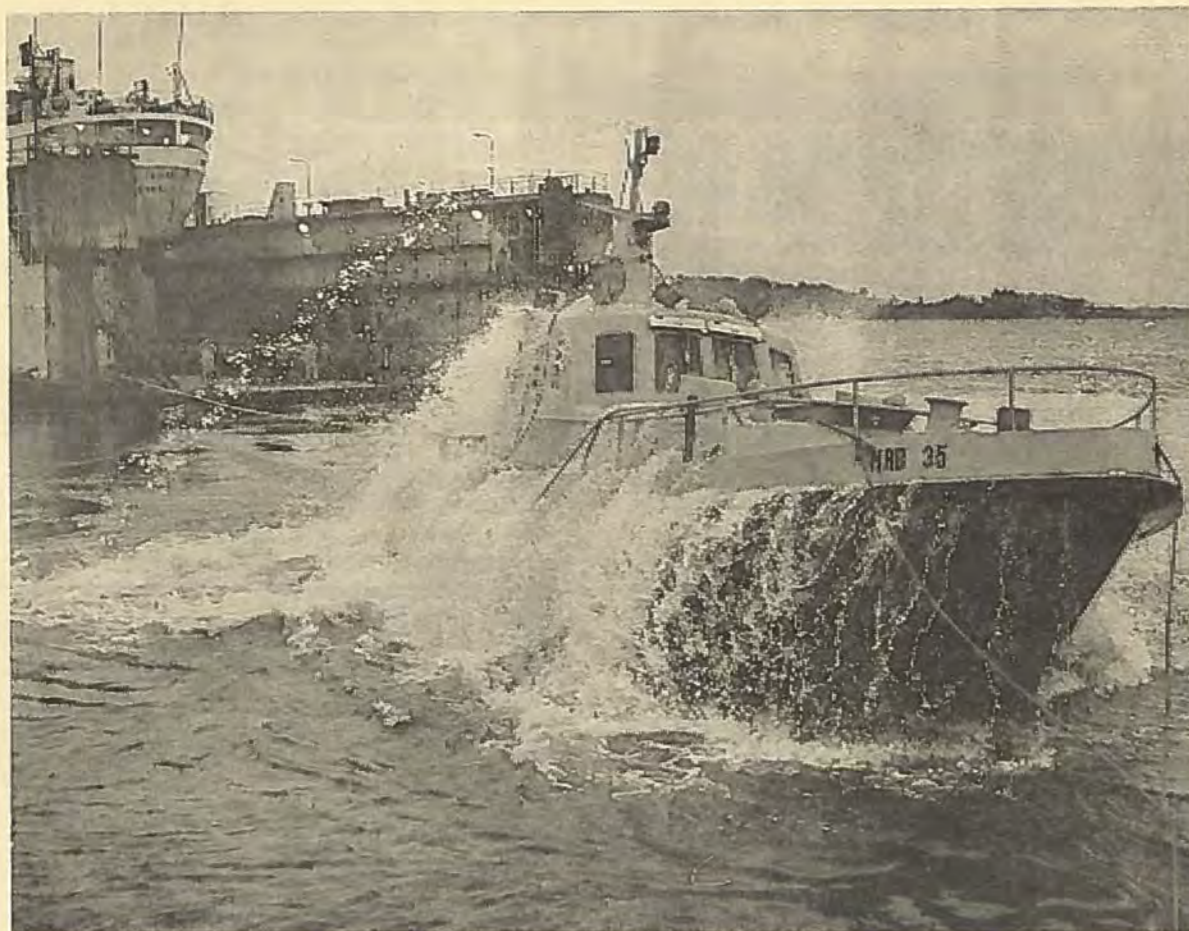
Nytårsdag blev Hans Rasmussen begravet på Harboøre kirkegård, og præsten noterer i kirkebogen, at afdøde var fra Porsgrund (?) og gift.

Dagen før var matrosens ejendele blevet påvist af kaptajnen og tømmermanden, og de blev registreret i strandingsprotokollen. Listen taler sit eget sprog og bringes her til oplysning om, hvordan en norsk matros var klædt, og hvad hans skibskiste kunne indeholde i 1845:

„I skibskisten:

- No. 1: 6 skjorter, af hvilke 1 udtages til ligets beklædning.
- 2: 1 par buxer af engelsk læder.
 - 3: 1 hængekøje.
 - 4: 1 par lærreds underbuxer.
 - 5: 1 sort klædes vest.
 - 6: 1 hvergarns do.
 - 7: 1 tom pengepung.
 - 8: 1 lille lærredspose med syetråd.
 - 9: 1 håndklæde.
 - 10: 2 par gråe strømper.
 - 11: 2 røde bomulds tørklæder.
 - 12: 1 par røde muffedisser.
 - 13: 1 sort halstørklæde, 1 gl. hvergarns vest, 1 gl. sort klædestrøje.
 - 14: 1 spøtskål, 1 vandkande.
 - 15: 1 blik(?) med låg, 1 tavle, 1 blækhus, 1 lille speil.
 - 16: Noget ragelse i lædiken.
 - 17: Den tomme skibskiste.
- Endvidere klæder, som ere afførte liget:

(fortsættes side 93)

Ny redningsbåd i Thyborøn blev afprøvet under stormen ...

Thyborøn har nu også fået en moderne redningsbåd. Den er bygget på skibsværftet i Rantzausminde ved Svendborg, og dens sødygtighed er gennemprøvet. På billedet ser man således båden rette sig op efter at være tippet rundt. Billedet er taget ved afprøvingen i Svendborg før afleveringen.

Den nye redningsbåd er på ca. 20 tons, medens den gamle, som er ca. 40 år, er på 12 tons. Tonnagen bliver imidlertid udregnet efter indvendige mål, og da den nye redningsbåd så at sige består af to skibe, det ene udenpå det andet, svarer størrelsen til 32 tons, så den nye båd er næsten tre gange så stor som den gamle, siger opsynsmand Ejnar Hansen, der har været ansat ved Thyborøn redningsstation siden 1945 og har været leder af stationen siden 1953.

Den nye redningsbåd er nøjagtig som Hvide Sandes redningsbåd, bortset fra at motoren har 420 hk, hvilket er ca. 100 hk mere end Hvide Sande-bådens maskinkraft. Den repræsenterer det nyeste og bedste, der findes af motorredningsbåde her i landet. Men båden har også kostet ca. 2 1/2 mill. kr.

– Vi glæder os til at tage den nye redningsbåd i brug, siger Ejnar Hansen, som garanterer for, at det er „godt kram“. Han kender redningsbåden i Hvide Sande og har også været ude at sejle med den. I Thy-

borøn har man længe ønsket at få en redningsbåd af samme slags, og det får man altså nu.

Den nye redningsbåd får formentlig liggeplads der, hvor redningsskibet „Vestkysten“ nu ligger, idet redningsskibet netop i disse dage forbereder flytning til den nye plads lige over for. Her er der skaffet en god liggeplads til redningsskibet, selv om overfladebelægningen af kajen endnu ikke er helt færdig.

Der skal være syv mands besætning i redningsbåden, når den går ud, ligesom i den gamle.

Redningsbåden er også afprøvet i Thyborøn – og det under sådanne vind- og vejrforhold, at den sikkert ikke kan komme ud for noget værre.

Der var her sidst i november orkanagtig storm med vindstyrke 30, d. v. s. 12 efter den gamle skala, og så besluttede man at gå ud. Og redningsbestyrer G. Aaskov Petersen, redningsinspektør Ibsen og ingeniør Rasmussen, der havde fulgt med redningsbåden til Thyborøn, gik med ud på den hårde tur.

– Det var det hårdeste vejr, vi har haft i de sidste 20 år, siger Ejnar Hansen, – men den nye redningsbåd klarede det stolt. To gange var den udenfor kanalen. Man prøvede at få den til at vælte, men det lykkedes ikke, den holdt sig på ret køl hele tiden. Vi tør roligt sige, at en bedre redningsbåd kan vi ikke få.

(fortsat fra side 91)

- 18: 1 blå kalmuks trøje.
- 19: 1 par do. do. buxer med seler.
- 20: 1 par gl. blå klædebuxer.
- 21: 1 par uldene underbuxer.
- 22: 1 sydvest, 1 ulden hue.
- 23: 1 støvle.
- 24: 1 linned skjorte“.

Fremmede søfolks hjemsendelse må have været en omstændelig sag o. 1840. Flere gange angives rejseruten og et par gange prisen. Også her måtte der spares ifølge strandingsforordningens § 12.

Ligesom den spanske besætning fra „Resolucion“ skulle hjemsendes over Helsingør, sendes også andre den vej. De engelske søfolk fra „Marshall“ af Grimsby rejste med vogn over Lemvig til ladepladsen Struer, hvorfra de skulle med dampskibet „Hebe“ til Alborg. Videre herfra ville de rejse med dampskibet „Iris“ til Helsingør og så hjemsendes til Hull. Også en del af skonnert-galeasen „Amor“'s besætning skulle på samme måde rejse til Helsingør, hvorfra den hannoveranske konsul skulle besørge deres videre hjemsendelse.

Det må altså have været forholdsvis let at få skibslejlighed i Helsingør til alverdens havne. Endnu opkrævedes Øresunds-tolden, og alle forbipasserende skibe måtte lægge til i Helsingør.

Men der skulle jo altså også spares her. Da skibsfolkene fra galeasen „Eduard“ af Stettin i 1844 skulle hjemsendes, havde kommissionær Nødskou foreslået kaptajnen den billigste rejserute, nemlig med pakkeposten, hvormed enhver kunne medføre tøj til en vægt af 50 pund. Ingen af mandskabet ville imidlertid afhænde noget af deres bjærgede tøj, kister og køjeklæder, så derfor måtte der skaffes ekstrabefordring til dem over land til Hamborg. Man mente, to vogne var tilstrækkeligt. Fra Lemvig til Altona var der 60 mil, så vognlejen ville beløbe sig til 120 rigsdaler. Diæter til 6 mand, 4 mark daglig pr. mand i 6 dage, ville udgøre 24 rigsdaler.

En lignende rejsemåde angives for Hamborgkuffen „Concordi“'s besætning samme år.

De tre reddede fra den hollandske smakke „Jacobina“ den 4. september 1843 ønskede at rejse over Alborg, København, Kiel og Hamborg. – Først året efter åbner rigets første jernbaneforbindelse – Kiel-Altona – så det kan altså ikke være den, der har lokket hollænderne over København.

Hvorfor strander disse skibe?

Som C. Beseke kort fra 1893 viser (gengivet i *Skalk* 1964, nr. 2), har der ingen steder været så mange strandinger i perioden 1858–1885 som ud for Harboøre-tangen, og det er vel sandsynligt, at forholdene ikke har været meget anderledes før den tid.

Hvorfor strander nu så mange skibe her?

En årsag, men afgjort ikke den vigtigste, kan være indsejlingen gennem Agger kanal, senere Thyborøn kanal. Den synes ikke at have lokket som nødhavn, vel tværtimod.

Dagen efter Svendborg-skonnerten „Haabet“'s forlis ved Langer strandede jagten „Maria“ af Skive i

LEMVIG

E. SMEDEGAARD

Selv. Gal. Uhr.
1868
TEL. 82 12 11 LEMVIG Giro 472 29

LEMVIG SKIBSVÆRFT I/S
NYBYGNINGER OG REPARATIONER
P. POULSEN . TLF. (07) 82 02 09

LEMVIG SVINESLAGTERI A/S
Telefon (07) 82 12 22

LEMVIG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. P. Trillingsgaard
Telefoner: (07)
Hallen 82 03 35 . Kontor 82 08 13 . Privat 82 05 04

LEMVIG VODBINDERI
VIGGO JEPPESEN . TLF. (07) 82 08 03
Al slags vod og trawl leveres omgående

VESTJYSK SPORTSMAGASIN
Vestergade 19 . Lemvig . Tlf. (07) 82 11 83
ALT TIL JAGT, FISKERI OG CAMPING

LEMVIG TRÆLASTHANDEL
BRDR. SKOU
Telefon (07) 82 13 66
TRÆLAST OG BYGNINGSARTIKLER
CEMENTVARER BETON . MØRTEL

H. P. PETERSENS BAADEVÆRFT
Dyrehaven . Nyborg . Tlf. (09) 31 06 58

1/2 NORDVESTBANK
Lemvig

Kontorer i Harboøre og Thyborøn

nærheden af Agger kanal. Det kunne se ud, som kanalen er blevet mindre heldigt omtalt i den forbindelse. Der gik rygter om, at skibets mandskab skulle være druknet. Thisted Amtsavis fortæller 23. oktober 1838, at disse rygter har været anført i „provindsialblade“, men at man nu fra autentiske kilder ved, dette er en fejltagelse. „Maria“s mandskab var reddet, og der måtte formodentlig være sket forveksling med „Haabet“s mandskab ved Langer. Og så fortsættes der:

„Det bemærkes for øvrigt, at med Hensyn til Indseilingen til Kanalen, da er Samme ikke farligere, end paa de fleste Steder her paa Vestkysten; af over 150 Skibe, der have indpasseret Kanalen, har ikke et eneste forliist, eller eeneste Menneske sat Livet til“.

(fortsættes)

Skoleskibes regatta

Et interessant billedværk om sejlskibe er udsendt af Lademanns Forlag. Det hedder „Windjammerparade“ og beretter i tekst og billeder om skoleskibenes regatta, der holdes hvert andet år. Sidste år faldt denne kapsejlsads sammen med de olympiske sejlkonkurrencer i Kiel. Derfor sluttede skoleskibenes regatta med en opvisning for olympiadedeltagerne og mange hundretusinder af tilskuere. Det blev en uforglemmelig oplevelse, og mindet om de begivenhedsrige dage er bevaret i „Windjammerparade“. Dygtige fotografer har leveret illustrationsmateriale. Der er over 150 billeder, mange i farver. Fotograferne arbejdede om bord i skoleskibene, i ledsagerbåde og i helikoptere, og resultatet er blevet en enestående billedkavalkade.

Tegneren og maleren Andreas Laursen har på Høst & Søns Forlag udsendt en bog om småskibe og danske fiskerbåde.

Efter godt 48 års virke ved „Det danske Redningsvæsen“s arbejde har jeg på grund af min fremskredne alder opsagt arbejdet og trukket mig tilbage med folkepension. Således foranlediget beder jeg hermed alle, som gennem de mange år har hjulpet mig og stået mig bi, og i hvis hjem jeg har været gæst, modtage en varm og oprigtig tak for godt og loyal samarbejde og forståelse samt for den enestående gæstfrihed, der gennem de mange år er blevet mig til del.

Med de venligste hilsner
Hubert Tversted

Slotsgade 2, Varde, november 1973.

HIRTSHALS

**HANS SVENDSENS
SKIBSBYGGERI**

Alt i nybygninger
samt reparationer

Hirtshals . Tlf. (08) *94 17 77

**A/S HIRTSHALS FRYSE- & KØLEHUS
HIRTSHALS ISVÆRK**

Telefon (08) 94 10 70

AKTIESELSKABET
VENDELBOBANKEN
HIRTSHALS AFDELING

Tlf. (08) *94 11 11

HIRTSHALS SØMANDSHJEM

Telefon (08) *94 19 44

God borgerlig middag . Pæne værelser

Bestyrer Holger Nielsen

CHR. JEPSEN

Tlf. (08) 94 10 39 - 94 13 40

Alltid 1. kl. a kød og pålæg

LEVORSEN & JØRGENSEN

LYS . KRAFT . SKIBSINSTALLATION

Telefon (08) *94 10 11

Betjening dag og nat

HIRTSHALS FISKEAUKTION

STATSAUTORISERET . v. CHR. BERG

Telefon (08) *94 12 33 . Privat (08) 94 13 16

Telegramadresse: -Fiskeauktionen-

»TIDSSKRIFT FOR REDNINGSVÆSEN«
Ansvarshavende redaktør:
H. Ingemann
Rindum Kirkeby . 6950 Ringkøbing . Tlf. (07) 32 07 22
til kl. 14. Derefter 32 05 83.

Forretningsfører og ekspedition:
Bogtrykker Gadgaard Nielsen
Vasen 3-5 . 7620 Lemvig . Tlf. (07) *82 15 00

»Foreningen af danske Redningsmænd«
Hovedbestyrelse:

Formand: **O. Wenzel Rasmussen**
Havnevej 223 . 8500 Grenå . Tlf. (06) 32 13 37
Næstformand: **Theodor Jensen**
Sandgade 8 . 9850 Hirtshals . Tlf. (08) 94 12 58
Kasserer: **Robert Iversen**
Vesterhavsgade 121 . 7680 Thyborøn . Tlf. (07) 83 13 23
Kjeld Petersen
Slettestrand . 6990 Fjerritslev . Tlf. (08) 21 71 42
Søren Sørensen
Fiskebrogade 5 . 6700 Esbjerg . Tlf. (05) 12 91 89
Peder Munk Pedersen
Nørre Vorupør
Niels Peder Nielsen
Mosedalsvej 25 . Lilsted . 3740 Svaneke . Tlf. (03) 89 83 06

SKAGEN

SKAGENS FISKEAUKTION
Statsautoriseret
v. Aage Geisnæs . Telegramadr.: Fiskeauktion
Tlf.: Kontor (08) *44 12 00 . Privat (08) 44 10 29

A/S Skagens Kul- og Trælastforretning

Telefon (08) 44 12 77 (2 lin.)

KARSTENSENS SKIBSVÆRFT
Skibs- og bådbyggeri

Telefon (08) *44 13 11

OSCAR SKOUGAARD
Aut. installatør

SKAGEN . TELEFON (08) 44 13 45

Aktieselskabet
SKAGEN ISVÆRK
Skagen . Telefon (08) 44 15 38

THISTED

MINDESMÆRKER
BRDR. JENSEN . STEN- OG BILLEDHUGGERI
Thisted . Telefon (07-91) 94

SØRENSENS
Herremagasin MIDT I
BYENS HJERTE
TORVEGADE 1 . TELEFON 499 THISTED

Sparekassen for Lemvig og Omegn
Stiftet 2. aug. 1847 Tlf. (07) *82 13 11 . Postgiro 851 00

Kontortid 9.30-12.30 og 14-16
Fredag 9.30-12.30, 14-16, 18-19.30 . Lørdag lukket

Thyborøn Afd. . Tlf. (07) 83 11 48
Kontortid: 10-12 og 15-17 . Lørdag lukket

— STØT BLADETS ANNONCØRER —

ESBJERG

C. M. NØRSKOV LAURSEN
MASKINFABRIK I/S . Tlf. (05) *12 60 00
Dæksmaskineri spec. for fiskefartøjer

N. P. Jensen & Søn . Skibs- og bådbyggeri
NY HAVN
Telefon (05) *12 05 55 . Privat 12 82 63
Anbefales med såvel nybygning
som reparation

SEJLMAGER
BRØDRENE MATHIASSEN
(H. Mathiasen)
NY HAVN
Tlf. kontor og lager (05) 12 00 47 . Privat 15 02 12

H. J. CHRISTENSEN & SØN
Vodbinderi og tovljører
NY HAVN . TELEFON (05) 12 21 53
Privat: H. J. Christensen, telefon (05) 12 14 82

HANS AA & SØNNER
Sejlmagere
NY HAVN . ESBJERG . TELEFON (05) *12 32 88

ROUST & NIELSEN
MASKINVÆRKSTED
NY HAVN TLF. (05) 12 03 87

ESBJERG FISKEAUKTION
Statsautoriseret
Indehaver: AAGE ANDERSEN
Telefon (05) 12 05 11 . Privat (05) 12 01 30

A/S Em. Z. Svitzers Bjergnings-Entreprise
Grundlagt 1833
Kvæsthusgade 1 . København K
Tlf. (01) 15 51 95 . Udenfor kontortid (01) 15 51 75
Telegramadresse: Svitzersalvage

RAUN BYBERGS SKIBSBYGGERI A/S
Esbjerg . Telefon (05) *12 53 99
NYBYGNINGER . REPARATIONER . SMEDIE

Esbjerg Skibsværft
v. Andersen, Jensen og Hagde
Telefon (05) 12 68 77 - 12 33 95

ALT I NYBYGNINGER OG REPARATIONER